

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

EĞİTSEL OYUN TEMELLİ DİNLEDİĞİNİ ANLAMA
ETKİNLİKLERİNİN 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ
ANLAMA BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZLEM ANGIN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SEHER ÇETİNKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak savunduğum “Eğitsel Oyun Temelli Dinlediğini Anlama Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Başarısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06/11/2019

Özlem ANGIN

15530800015

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Özlem ANGIN'nın hazırladığı "Eğitsel Oyun Temelli Dinlediğini Anlama Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Başarısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi " başlıklı tez 16/10/ 2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Doç. Dr. Seher ÇETİNKAYA	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Gökhan ÖZSOY	Ordu Üniversitesi	
	: Doç. Dr. Veli TOPTAŞ	Kırıkkale Üniversitesi	

ONAY

11. / 11 / 2019

Dr. Öğr. Üyesi Yahya TURAN

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Araştırmamın tamamlanmasında her daim değerli bilgilerini paylaşıp, vakit ayıran, çalışmama katkı sağlayacak kaynakları sunup yol gösteren kıymetli değerli danışman hocam Doç Dr. Seher ÇETİNKAYA'ya, yüksek lisans dönemi boyunca emeği geçen kıymetli hocalarıma, çalışmamda yer alan desteğini esirgemeyen tüm meslektaşlarıma ve öğrencilere; öğretmen olmamda ve bu günlere gelmemde büyük emeği olan anneme, babama ve ablama, araştırma boyunca bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan sevgili eşim Cem ANGIN'a ve bizlere yaşama sevinci veren ve çalışma boyunca minik parmaklarını klavyemden ayırmayan oğlumuz Mehmethan'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	3
Problem Cümlesi	4
Alt Problemler	5
Varsayımlar	5
Sınırlılıklar.....	5
BÖLÜM 1	6
1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
1.1. Dil Eğitimi.....	6
1.2. Dinleme Becerisi	7
1.2.1. Dinleme Becerisinin Diğer Becerilerle İlişkisi	8
1.2.1.1. Dinleme-Konuşma İlişkisi	8
1.2.1.2. Dinleme - Okuma İlişkisi.....	9
1.2.1.3. Dinleme -Yazma İlişkisi	9
1.2.2. Dinleme Türleri	10
1.2.2.1. Not Alarak Dinleme	12
1.2.2.2. Empati Kurarak Dinleme	12
1.2.2.3. Seçici Dinleme	13
1.2.2.4. Yaratıcı Dinleme	13
1.2.2.5. Eleştirel Dinleme	13
1.2.3. Dinlemeyi Engelleyen Faktörler	14
1.2.3.1. Dinleyene Bağlı Faktörler.....	14
1.2.3.2. Konuşmacıya Bağlı Faktörler.....	15
1.2.3.3. Fiziki Faktörler.....	16

1.2.4. Dinleme Eğitimi	16
1.2.4.1. Dinleme Öncesi Etkinlikler	19
1.2.4.2. Dinleme Anındaki Etkinlikler.....	20
1.2.4.3. Dinleme Sonrasındaki Etkinlikler	21
1.2.5. Öğretim Programlarında Dinleme Becerisi.....	22
1.2.6. Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	28
1.3. Oyun Nedir?	29
1.3.1. Oyun Kuramları	29
1.3.1.1. Klasik Oyun Kuramları.....	30
1.3.1.2. Çağdaş Oyun Kuramları	31
1.3.2. Oyunun Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisi.....	33
1.3.2.1. Oyunun Fiziksel Gelişim Üzerindeki Etkisi.....	33
1.3.2.2. Oyunun Bilişsel Gelişim Üzerindeki Etkisi	33
1.3.2.3. Oyunun Sosyal Gelişim Üzerindeki Etkisi.....	34
1.3.2.4. Oyunun Dil Gelişimi Üzerindeki Etkisi	34
1.3.2.5. Oyunun Kişilik Gelişimi Üzerindeki Etkisi	35
1.4. Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi Nedir?.....	35
1.4.1. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Üstün Yönleri ve Sınırlılıkları	36
1.4.1.1. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Üstün Yönleri.....	36
1.4.1.2. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları	38
1.4.2. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar...	39
1.5. İlgili Literatür	41
1.5.1. Dinleme Becerisine İlişkin Araştırmalar.....	41
1.5.2. Eğitsel Oyun Yöntemine İlişkin Araştırmalar.....	44
BÖLÜM 2	49
2. YÖNTEM.....	49
2.1. Araştırmanın Modeli	49
2.2. Evreni ve Örneklemi	49
2.3. Veri Toplama Araçları	51
2.4. Deneysel İşlem	53
2.5. Verilerin Toplanması.....	55
2.6. Verilerin Analizi.....	55
BÖLÜM 3	57
3. BULGULAR VE YORUM.....	57

3.1. Bulgular	57
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	59
Sonuç ve Tartışma	59
Öneriler	61
KAYNAKÇA	62
EKLER	78
ÖZGEÇMİŞ	146

ÖZET

EĞİTSEL OYUN TEMELLİ DİNLEDİĞİNİ ANLAMA ETKİNLİKLERİNİN 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ANGIN, Özlem

Yüksek Lisans Tezi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Seher ÇETİNKAYA

EKİM, 2019

Sayfa sayısı: viii + 146

Dört temel dil becerisinden biri olan dinleme becerisi insanlar arasındaki iletişimin ön koşuludur. İnfomal şekilde aile ve çevre vasıtasıyla gelişmeye başlayan bu beceri, formal eğitimle biçimlendirilip geliştirilebilir. Dinleme becerisinin geliştirilmesi için uygulanacak yöntem ve tekniklerden biri de eğitsel oyun yöntemidir.

Bu çalışmada eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarısı üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Ordu İli Gökçöy İlçesindeki bir ilkokulda, 4 farklı şubede öğrenim gören 97 kişilik 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde, farklı şubelerde öğrenim gören 97 öğrenciye ön test uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre denk iki sınıftan şans yoluyla seçilen bir sınıf kontrol grubu bir sınıf da deney grubu olacak şekilde belirlenmiştir. Çalışmada, öğrencilerden veri toplamak amacıyla Bulut (2013) tarafından geliştirilen Dinlediğini Anlama Testi (DAT) kullanılmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada, ön testin ardından deney grubundaki öğrencilere, her hafta bir ders saati olacak şekilde 9 ders saati boyunca eğitsel oyun temelli dinleme eğitimi verilmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler ise derslere öğretim programına uygun olarak devam etmişlerdir. Deneysel çalışmaların ardından gruplara son test uygulanmış, deney ve kontrol grupları arasındaki dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgulara göre deney-kontrol grubunun dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ancak deney grubunun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme becerisi, dinlediğini anlama, oyun, eğitsel oyun yöntemi.

ABSTRACT

EXAMINING THE EFFECTS OF EDUCATIONAL GAME BASED LISTENING COMPREHENSION ACTIVITIES ON LISTENING COMPREHENSION SUCCESS OF 4th GRADE STUDENTS

ANGIN, Özlem

Master Thesis, Department of Basic Education, Class Education

Supervisor: Doç. Dr. Seher ÇETİNKAYA

September, 2019

Number of pages: viii + 146

Listening skill is one of the four basic language skills and it is the prerequisite of the communication between humans. This skill starting to improve informally in family and environment can be improved and shaped with formal education. One of the methods and techniques to be used in improving listening skill is educational game method.

This study aims to determine the effects of educational game based listening comprehension activities on the listening comprehension success of fourth grade elementary school students. The population of the study consists of 97 4th grade students studying in 4 different branches of an elementary school located in Gököy County of Ordu Province in the second semester of 2018-2019 academic year. Pretest was applied to 97 students studying in different branches for determining experiment and control groups. According to pretest results, control and experiment groups were randomly selected from two equivalent classes. In this study, Listening Comprehension Test (DAT) developed by Bulut (2013) was employed as data gathering method. Pretest-posttest design quasi-experimental method with control group was used in the study and students in the experiment group received educational game based listening training for one course hour each week, 9 hours in total, after the preliminary tests. Students in the control group continued their education with the lessons in the curriculum. After the experimental studies, posttest was applied to the groups to find out whether there was a significant difference between their listening comprehension levels. According to the findings of the data analysis, there was not a significant difference between experiment and control groups in listening comprehension success levels; however, a significant difference was found in the pretest and posttest results of the experiment group.

Keywords: Listening skills, listening comprehension, game, educational game method

KISALTMALAR

Akt : Aktaran

Çev : Çeviren

DAT: Dinlediğini Anlama Testi

Ed. : Editör

s. : Sayfa

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Araştırma Modelinin Simgesel Görünümü.....	49
Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması.....	50
Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dağılımı.....	51
Tablo 4. Dinlediğini Anlama Testinin İçerdiği Kazanımlar ve Kazanımları Ölçen Madde Numaraları.....	52
Tablo 5. Oyun Temelli Dinlediğini Anlama Etkinliklerinin İçeriği.....	54
Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması.....	57
Tablo 7. Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması.....	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler.....	14
---	----

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, problem cümlesi, alt problemler varsayımlar ve sınırlılıklar ele alınmıştır.

Problem Durumu

Etkili bir iletişim yeteneği, toplumda var olabilmenin ve değer görebilmenin ön koşuludur. İletişim sözcüğüne karşılık gelen anlamlar üzerinde belli ölçüde bir görüş birliği sağlanmış olmakla birlikte, iletişimin ne olduğu, tanımı ve işleyişi üzerinde hala tam bir uzlaşmanın sağlanmadığı bilinmektedir (Güngör, 2013; Küçük, 2012). Yapılan tanımlar (Kaya, 2013; Erdoğan, 2011) incelendiğinde; iletişimin insanın biyolojik, psikolojik ve toplumsal varlığını oluşturması ve geliştirebilmesinin zorunlu koşulu olan, en az iki insanın karşılıklı olarak bilgi, duygu, düşünce ve yaşantılarını paylaştıkları, kaynak alıcı ve mesaj gibi öğelerden oluşan bir süreç olduğu anlaşılmaktadır. İletişimin gerçekleşmesi için kaynağın iletmek istediği bir mesajı alıcıya iletmesi, bunu yaparken de kaynak ve alıcının birbirini doğru anlaması, duygu ve düşüncelerini doğru anlatması gerekir (Güngör, 2013). Kaynağın ve mesajı ilettiği alıcının sahip olduğu iletişim becerileri mesaj hakkındaki bilgi düzeyleri iletişimin kalitesini belirleyecektir (Küçük, 2012).

İletişimin ön koşullarından biri olan dinleme becerisi doğuştan gelen bir dürtü olmasının yanında kendiliğinden kazanılan bir beceri olarak kalmamalı, aksine öğrenilip geliştirilmelidir (Gürel ve Tat, 2012). Sever, (1997, s. 11) “Bir kişinin toplum içerisinde olduğu sürenin %42’sini dinlemekle geçirdiğini, okulda öğretmen ve arkadaşlarını günde 2,5- 4 saat dinlediğini, okul başarısının da öğrencinin dinleme yeteneğine sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurgulamaktadır.”

Dinleme becerisi ile okul başarısı arasındaki ilişkiye rağmen, Türkçe dersleri içerisinde okuma ve yazma becerilerinin eğitime ağırlık verilirken, dinleme becerisinin eğitime gereken önem verilmemekte, bu beceri ihmal edilmektedir (Çelenk, 2003). Daha önceleri dinleme becerisinin kendiliğinden kazanılan bir beceri olduğu, herhangi bir eğitime gerek olmadığı düşünülmekteydi fakat günümüzde dinleme becerisinin eğitime dikkat çekilmekte, bu konuda araştırmalar yapılmaktadır (Doğan ve Özçakmak, 2014; Kardaş ve Harre, 2015).

Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılmış araştırmalar incelendiğinde etkin dinleme eğitimi (Bulut, 2013), üst biliş stratejileri eğitimi (Melanlıoğlu, 2011), not alarak dinleme etkinlikleri (Kocaadam, 2011) vb. yöntem ve stratejiler kullanılarak dinleme becerisi üzerine çalışıldığı tespit edilmiştir. Dinleme becerisinin kazandırılmasında kullanılabilecek yöntem ve tekniklerden bir tanesi de eğitsel oyunla öğretim yöntemidir. Bu araştırmada da, eğitsel oyun yöntemiyle dinlediğini anlama becerisi kazandırmak hedeflenmiş ve alandaki eksiklik giderilmek istenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Öğrencilerin yaşamlarının her alanında en çok ihtiyaç duydukları dil becerilerinden birisi de dinleme becerisidir. Ancak öğretim programlarında yer alan dinleme etkinliklerin uygulanmasında çoğu zaman eksiklikler yaşandığı söylenebilir. Bunun nedenleri arasında dinlemenin doğuştan gelen bir süreç olduğu ve kendiliğinden gelişeceği kanısı (Doğan ve Özçakmak, 2014), ders kitaplarında yer alan etkinliklerinin geliştirmeyi amaçladığı beceriyle tam olarak bağdaşmaması (Bayrak ve Özkanal, 2016), öğretmenlerin konu ile ilgili yeterli fikrinin olmaması ve alan yazındaki dinleme tekniklerini bilmemesi (Türkel, 2012), dinleme metinlerinin gelişigüzel işlenmesi (Dinçel, 2018), dinleme etkinliklerinin çok vakit alacağı fikri (Demirel, 1992), sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde okuma-yazma becerilerine daha fazla ağırlık vermesi (Arıcı ve Kır,2017) vb. sayılabilir. Dinleme becerisinin öğretiminin yapılamayacağı yapılsa da değerlendirilemeyeceği, programın çok yoğun olduğu bu nedenle dinlemeye yeterince vakit ayıramayacağı vb. fikirler de yaygındır (Funk ve Funk, 2016; Bostrom ve Waldhart, 2009). Bunun yanı sıra eğitsel oyun yönteminin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu (Bayat, Kılıçaslan ve Şentürk, 2014; Boyraz ve Serin, 2016), öğrenmeyi zevkli kıldığı (Özyürek ve Çavuş, 2016; Can ve Yıldırım, 2017), problem çözme ve yaratıcılık gibi becerileri geliştirdiği (Kim, Park ve Baek, 2009; Russ ve Kaugars, 2001; Whitebread, Coltman, Jameson ve Randel, 2009), öğrenilen bilgileri kalıcı hale getirdiği (Torun ve Duran, 2014; Altınbulak, Emir ve Avcı, 2006), öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı (Bizzocchi ve Paras, 2005) bilinmektedir. Buna rağmen öğretmenler, oyunu bir öğretim yöntemi olarak kullanmamakta, oyunu ve programı birbirinden ayrı ele almakta, oyunun çok vakit alacağını düşünmekte ve

genellikle oyunun programda boş kalan zamanları değerlendirmede kullanılan bir uğraş olarak görmektedir (Cooney, 2004; Tuğrul, Aslan, Ertürk ve Altınkaynak, 2014).

Bu nedenle eğitsel oyunla öğretim yöntemi kullanılarak öğrencilerin dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesine ve eğitsel oyun yoluyla öğretiminin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisinin incelenmesine yönelik bir çalışma yapmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Özbay (2005)'a göre iletişim çatışmaları yaşayan, etrafındaki kişilerle sorunlarını konuşarak çözemeyen; evde anne ve babasını, okulda öğretmenin anlattığı dersleri, teneffüste arkadaşlarını, seyrettiği sinemayı vb. dinlemeyen, dinlemeye tahammülü olmayan nesiller yetişmektedir. “Kendimizle, bir başkasıyla ya da başkalarıyla sürekli iletişim içinde olmanın dışında dinleyici, okuyucu ya da izleyici olarak da iletişim ağının kapsamındayız; ancak yaşam boyu kullandığımız iletişimin pek de sağlıklı gerçekleştiğini söyleyemeyiz. Karşımızdakine tam olarak kendimizi anlatamadığımız gibi anlatılanları da dinlemiyoruz, anlamıyoruz” (Usluata, 1994, s. 94).

İlk olarak anne karnında dışarıdan gelen seslere basit refleksif davranışlarla ortaya çıkan işitme olgusu, doğumla birlikte yakın çevreyi tanıyıp algıladıkça anlam bulan dinleme davranışına dönüşür. Birey sesleri işitmekten öte anlamlandırmaya başlar. İlk çocukluk dönemiyle birlikte aile, çocuk eğer sesleri işitip, basit komutları yerine getirebiliyorsa dinleme becerisinin gelişimini yeterli görmekte ancak çocuğun neyi, ne kadar dinlediği ya da bu beceriyi nasıl ilerleteceğini çok da fazla önemsememektedir (Melanlıoğlu, 2012). Oysa doğumdan başlayarak ölüme kadar sürekli öğrenme ve kendini yenileme peşinde olan bir birey, günlük yaşantısında dinleme becerisini kullanarak sürekli yeni bilgiler edinir. TV. programını dinleyip izleyerek hiç gitmediği ülkeler hakkında fikir edinebilir, turist olarak katıldığı bir gezide rehberi dinleyerek gittiği yerin tarihi hakkında bilgi sahibi olabilir, dinlediği bir radyo programında yeni bir şarkı sözünü öğrenebilir. Örneklerdeki gibi sayamayacağımız birçok bilgi ve tecrübeyi sadece dinleyerek elde edebilir.

Dil becerilerinin planlı olarak ele alınması okul öncesi ve ilkokulla birlikte başlar. Okul öncesi ve ilkokulda ise, dinleme becerisi daha önce kazanılmış bir

beceri olarak görüldüğünden bu becerinin öğretimine okuma-yazma becerisi kadar yer verilmemektedir (Yazar ve Yazar, 2018). Bu nedenle eğitim-öğretim faaliyetlerinde, özellikle Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin öğretimine verilen özen önemlidir çünkü öğrencilerin okullarda öğrenme sürecinin büyük bir çoğunluğunu dinleyerek geçirdiği yadsınamaz.

“Ülkemizde dinleme becerisi ile ilgili çalışmalar 1990’lı yılların başında başlamıştır” (Doğan, 2016, s. 15). Yine bu alanda yapılan bir araştırmada; 2005-2017 yılları arasında dinleme becerisi alanında yazılmış makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinin 13’ünün ilkökul öğrencileri, 49’unun ortaokul öğrencileri, 3’ünün lise öğrencileri, 29’unun üniversite öğrencileri, 16’sının öğretmenler, 20’sinin kursiyerler ve 38’inin diğer gruplarla yapıldığı belirlenmiştir (Kardaş, Çetinkaya ve Kaya, 2018). Bu bağlamda ilkökul düzeyinde dinleme becerisinin öğretimi ve geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların kısıtlı olduğu göze çarpmaktadır.

Yurt dışı alan yazında, ikinci dil öğretiminde, eğitsel oyun yönteminin dinleme becerisine etkisinin incelendiği çalışmalara (Hwang, Hs, Lai ve Hsueh, 2017; Hwang, Shih, Ma, Shadieff ve Chen, 2016) ve yine dinleme becerisi dışında ikinci dil öğretiminde eğitsel oyun yönteminin incelendiği çalışmalara (Neville, Shelton ve McInnis, 2009; Vandercruysse, Vandewaetere, Cornillie ve Clarebout, 2013) rastlanırken anadil öğretiminde dinleme becerisi üzerinde eğitsel oyun yönteminin etkisinin incelendiği çalışmalara ulaşamamıştır. Ülkemizde de eğitsel oyun yönteminin dinlediğini anlama becerisine etkisinin incelendiği çalışmalar (Gedik, 2012) sınırlıdır. Bu nedenle eğitsel oyun yönteminin dinlediğini anlama başarısı üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarısı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla araştırmadaki temel problem şudur:

Eğitsel oyun temelli dinleme etkinlikleriyle gerçekleştirilen dinleme eğitiminin, ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarı düzeylerine etkisi nedir?

Alt Problemler

Araştırma probleminde hareketle şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin, dinlediğini anlama becerileri başarı düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Deney grubundaki öğrencilere uygulanan eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyine etkisi var mıdır?

Varsayımlar

Araştırma süresince kontrol altına alınamayan değişkenler deney ve kontrol grubunu aynı şekilde etkilemiştir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2018-2019 yılı ikinci döneminde Ordu İli Gökçöy İlçesinde bulunan bir ilkokuldaki 97 kişiden oluşan 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyleri ölçme aracından elde edilen puanlar ile sınırlıdır.
3. Eğitsel oyun temelli dinleme etkinlikleri 9 ders saati ile sınırlıdır.

BÖLÜM 1

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ilgili kuramsal açıklamalara ve konu ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

1.1. Dil Eğitimi

İnsanlar, topluluk halinde yaşadıkları andan itibaren karşısındaki bireylerle anlaşabilmek, ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla iletişim kurmuştur. Özbay'a (2005), göre sözlü iletişimi sağlayabilmek için öncelikle insanoğluna doğuştan bahşedilmiş olan beyan kabiliyetinin farkına varmak; dilin sunduğu imkânları keşfetmek veya öğrenmek gerekmektedir.

Chomsky'e (2001) göre insan dili bilgilendirmek, düşüncelerini belirtmek ya da bir beceriyi sergilemek için kullanabilir. Ona göre dil türe özgü olan, zamanı gelince ortaya çıkan, insanın bireysel ya da toplumsal varoluşunu belirleyici, yaratıcı bir etkinliktir. "Dil bu işlevlerinin yanında, bir insanın yetişmesine, zihni bakımdan gelişmesine de yardımcı olur, çünkü insan dil ile düşünür ve dil aracılığıyla hisseder" (Aktaş ve Gündüz, 2005, s. 9) .

Ana dil, birey dünyaya geldiği andan itibaren şekillenmeye başlayan ve bir ömür boyu geliştirilen bir kavramdır. Okul öncesi dönemde, öncelikle ailenin ve çevrenin etkisiyle kazanılan dil becerileri, formal eğitimle birlikte planlı bir şekilde geliştirilmeye devam eder. Türkçe Öğretim Programına göre, eğitim sistemimiz yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Buna göre; belirlenmiş sekiz yetkinlik vardır, bunlardan bir tanesi de anadilde iletişim olmuştur. "Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır" (MEB, 2019, s. 4).

Doğan'a (2016) göre dilin dört temel beceri alanı vardır. Bunlar: okuma-yazma-konuşma ve dinlemedir. Bu beceriler birbirleriyle yakından ilgilidir ve bu becerilerden biri olmadan bir diğeri düşünülemez. Dinleme ve okuma alıcı beceriler iken anlama; konuşma ve yazma ise verici beceriler olup anlatma yeterliğini geliştirmek için önemlidir. Okuma ve yazma becerileri etkileşim

gerektirmez ancak dinleme ve konuşmada genellikle bir etkileşimde bulunma söz konusudur. Bu nedenle konuşanın fikirlerini aktaracağı bir dinleyiciye, dinleyicinin fikirlerinden besleneceği bir konuşmacıya ihtiyacı vardır.

Türkçe Dersi Öğretim Programının amaçlarından bir diğeri de; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmektir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programının özel amaçları incelendiğinde de ana dil öğretimine yönelik şu ifadeler yer almaktadır;

“Öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir” (MEB, 2019, s. 8).

1.2. Dinleme Becerisi

Türkçe sözlükte (2005, s. 533) dinleme, ‘İşitmek için kulak vermek’ olarak tanımlanmıştır. İşitme, eğer bir engel yoksa her bireyde fizyolojik olarak gerçekleşen bir eylemdir. Dinleme ise işitmeden farklı bir durumdur. Dinlemede kulağa gelen seslerin anlaşılması, anlamlandırılması gerekir. Dinleme; duyma, anlama, hatırlama, değerlendirme ve cevap verme süreçlerini içeren; bireyin aktif katılımını gerektiren; gönderici, mesaj ve alıcı gibi iletişim unsurlarını barındıran dinleme, okuma, yazma gibi bir dil becerisidir (Tyagi, 2013). Aynı zamanda dinlemenin gerçekleşmesi için dilin temel bileşenlerini de iyi tanımak ve dikkat etmek gerekmektedir. Sesin yapısı, kelimenin yapısı, kelimelerin anlamı ve diğer kelimelerle ilişkisi, cümlede yapılan vurgulamalar, dinlediğini anlama ve anlamlandırma dinleme sürecini etkilemektedir (Pearson ve Fielding, 1982).

Dinleme ile ilgili sayısız tanımlama yapılmıştır. Yapılan tanımlar incelendiğinde dinlemenin fiziksel bir süreç olan işitmeden farklı olduğu (Doğan, 2008), dinleme sürecinde kulağa gelen seslerin anlamlandırıldığı (Demircan, 2018), dikkatin yoğunlaştırıldığı (Kırbaş, 2010), dinlemenin bir amaç doğrultusunda yapıldığı ve öğrenilmesi gereken bir beceri olduğu (Aktaş ve Gündüz, 2005) vurgulanmaktadır.

1.2.1. Dinleme Becerisinin Diğer Becerilerle İlişkisi

1.2.1.1. Dinleme-Konuşma İlişkisi

“Dilin ve dil eğitiminin temel amacı sosyalleşme ve iletişimdir” (Erdem ve Erdem, 2014, s. 418). İletişimin gerçekleşmesi içinde sözlü iletişim becerileri olan dinleme ve konuşmaya ihtiyaç vardır, bu becerilerden birinde var olan eksiklik iletişimin kalitesini etkileyebilir. Örneğin; konuşma genellikle o anda gerçekleşen bir beceridir ve dinleyici işittiklerini o anda anlayıp yorumlar, çoğunlukla konuşulanları tekrar dinleme şansı yoktur (Xu, 2011). Bu durum, insan ilişkilerinde yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilir.

Dünyaya yeni gelen bir birey, ilk olarak dinleme becerisini kullanarak çevresiyle iletişime geçer. Örneğin; anne babasının sesini işittiğinde mutlu olur, onların söylediklerine tepki verir. Zamanla dinleme becerisini kullanarak konuşmayı öğrenir ve hayat boyu en çok bu iki (dinleme-konuşma) beceriyi kullanarak toplumdaki varlığını sürdürür (Emiroğlu ve Pınar, 2013).

Konuşma becerisi de tıpkı dinleme becerisi gibi okul öncesi dönemde ailenin ve çevrenin etkisiyle gelişmeye başlayan, çocuğun içinde bulunduğu çevreden ve yerel ağız özelliklerinden etkilenen bir beceridir. Konuşma da diğer dil becerileri gibi eğitimle geliştirilebilir ancak öğretmenler dinleme becerisi gibi konuşma becerisinin de okul öncesi süreçte kazanıldığını düşünerek bu iki becerinin eğitimi üzerinde durmamaktadır (Yılmaz, 2007). Sever’e (1993) göre konuşma; bir konunun zihinde tasarlandıktan sonra karşımızdakilere sözle iletilme şeklindedir. Ona göre konuşma becerisinin öğretimi de dinleme becerisi gibi ihmal edilmiş bir beceridir ve bu becerinin eksikliği ilkokuldan yükseköğrenime kadar kendini göstermektedir.

Konuşma becerisi tıpkı dinleme becerisi gibi planlı bir eğitimle geliştirilebilir ve bu alandaki eksiklikler giderilebilir. Türkçe öğretim programına göre “Konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin, Türkçe’nin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanır” (MEB, 2015, s. 6).

Görülüyor ki hem iyi bir konuşmacı hem de iyi bir dinleyici yetiştirmek için okul öncesi öğretmenlerine, sınıf rehber öğretmenlerine ve Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir ve bu iki becerinin gelişimi için ortak çaba sarf edilmelidir.

1.2.1.2. Dinleme - Okuma İlişkisi

Dinleme ve okuma becerileri anlamayı gerektiren iki beceridir. Bireyin sahip olduğu kelime bilgisi, dil bilgisi, sözlü çalışma belleği ve çıkarım yeteneği hem dinleme hem de okuduğunu anlama düzeyini belirler (Lervag, Hulme ve Lervag, 2017).

Daha önce dinleme ve konuşma becerisi ile toplumda var olan, yeni bilgiler öğrenen birey ilkokulla birlikte okumayı öğrenerek zihinsel gelişimini sürdürür. İlk okuma-yazma eğitimi verilirken dinleme eğitiminden oldukça yararlanır. Özellikle ilk grupların öğretiminde çocuk okumayı bilmez, yalnızca öğretmeninden duyduğu sesleri ayırt eder, telaffuz eder sonra da sesleri birleştirerek heceleri, hecelerden kelimeleri ve nihayetinde okumayı öğrenir (Çelenk, 2003; Gündüz ve Şimşek, 2014). Okuyarak öğrendiği yeni bilgileri de, konuşarak-yazarak karşı tarafa aktarır ya da başkalarının okuyarak öğrendiklerini dinleyerek de zihinsel olarak gelişir (Erdem ve Erdem, 2015).

Yaşamamızın birçok kısmında bu iki beceri birlikte kullanılır. Dinleme yapmadan önce bir şeyler okuyarak dinleme öncesi ön bilgi sahibi olabilir, dinlenen konu merak edilerek konuyla ilgili okuma çalışmaları yapılabilir (Yazar ve Yazar, 2018).

1.2.1.3. Dinleme -Yazma İlişkisi

“Yazma becerisi dinleme, konuşma, okuma becerisi üzerine kurulmuş son kazanılan beceri alanıdır” (Emiroğlu ve Pınar, 2013, s. 778). İnsanlar duyduklarını, bildiklerini, hissettiklerini karşı tarafa anlatmak, aktarmak isterler. Okuma-yazma süreci öncesinde bu ihtiyacını sadece konuşarak gideren birey, ilkokulla birlikte yazma becerisini kullanarak duygu ve düşüncelerini anlatır. Bu nedenle bireyin kendini yazarak anlatması için önce iyi bir dinleyici olması gerekir ki okuyarak ve çevresindekilerle konuşarak bilgi edinimi arttırıp bunu yazıya dökülsün (Yılmaz, 2007).

Özby'a (2005) göre, dinleme becerisi gelişmemiş bir kişinin yazma becerisinin de tam olarak gelişmesi beklenemez; çünkü dinlediğini tam olarak anlamayan bir kişinin duygu ve düşüncelerini anlatma kabiliyeti de yeterli değildir. Yazma faaliyeti, zor bir o kadar da sancılı bir süreçtir. Yeni fikirler ortaya koymak, bunları geliştirmek için yoğun zihinsel çaba gerekir. Birey, dinlediklerinden, okuduklarından yola çıkarak yazma becerisini geliştirir.

Dinleme sırasında dinlenenlerin unutulmaması için zaman zaman not tutulabilir. Dinleyici not tutarak dinleme esnasında aktif hale gelir. Not alma dinlemeyle birlikte kazanılacak bir etkinlik türü olarak görülmektedir. Dinleme sırasında not tutarken bilgiyi almak, işlemek, anlamak, ana noktaları ve bazı ek detayları seçmek ve bunları yazmak zor ve karmaşıktır (Musalli, 2015). Bu nedenle not tutma sadece yazma olarak düşünülmemelidir. Birey not tutarak, dinlediklerini analiz eder, özümlemeler ve yorumlayıp yazıya dönüştürür (Emiroğlu ve Pınar, 2013).

1.2.2. Dinleme Türleri

Eğitim-öğretim sürecinde dinleme becerisi kendiliğinden kazanılan bir beceri olarak düşünülmemelidir. Planlı dinleme etkinlikleri düzenlenip ve farklı yöntem ve teknikler kullanılarak dinleme becerisinin gelişimine önem verilebilir.

Dinleme esnasında kullanılan teknik dinlemenin türünü belirler (Kocaadam, 2011). Dinleme türlerinin farklılık göstermesinin nedenlerinden biri de bireysel farklılıklardır. Dinleyicinin tutumları, hedefleri, ilgileri vb. de dinleme türlerinin belirlenmesinde önemli bir faktördür (Tabak, 2013). Alan yazın incelendiğinde dinleme türleri farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Araştırmacılar bazı dinleme türlerini ortak sınıflandırdığı gibi tamamen farklı dinleme türleri de geliştirmişlerdir. Akyol (2012), dinleme türlerini eleştirel dinleme, ayırt edici dinleme, estetik dinleme, transfer edici dinleme ve terapötik dinleme olarak sınıflandırmıştır. Özby (2005) dinlemeyi; eleştirel dinleme, seçici dinleme, etkin dinleme, sempati ve antipati ile dinleme, yüzeysel dinleme, pasif dinleme, motivasyona dayalı dinleme, gönüllü ya da gönülsüz dinleme olarak ele almıştır. Maden ve Durukan'ın (2011) dinleme stillerini belirledikleri araştırmalarında dinlemeyi; katılımcı dinleme, pasif dinleme, aktif dinleme, tarafsız dinleme olarak dört başlıkta incelemişlerdir. Doğan (2016), dinleme türlerini eleştirel dinleme, seçici dinleme, etkin dinleme, empatik dinleme, katılımlı dinleme olarak

belirtmiştir. Kurudayıoğlu ve Kana'nın (2013) öğretmen adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi üzerine özyeterlilik algıları ile ilgili yaptıkları bir çalışmada etkili dinleme, estetik dinleme, empatik dinleme, eleştirel dinleme, ayırt edici dinleme türlerinden bahsetmişlerdir. Gündüz ve Şimşek (2014), dinleme türlerini katılımlı dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, kendini konuşanın yerine koyarak dinleme (empatik dinleme), grup halinde dinleme, yaratıcı dinleme, seçici dinleme, eleştirel dinleme başlıkları altında incelemişlerdir. “Tidyman ve Butterfield dinlemeyi yedi türe ayırmıştır (Akt. Melanlıoğlu, 2011, s. 39).

- Basit Dinleme: Telefon konuşmaları, arkadaşlarla sohbet etme vb.
- Ayırt Edici Dinleme: Trafikteki vb. sesleri ayırt etmek veya bir noktayı vurgularken öğretmenin sesindeki değişimleri fark etme.
- Rahatlama İçin Dinleme: Şiir, hikâye vb. dinleme.
- Bilgi İçin Dinleme: Anonsları vb. dinleme.
- Fikirleri Düzenleme İçin Dinleme: Farklı kaynaklardan bilgileri düzenleme ve bunları tartışma, özetleme.
- Eleştirel Dinleme: Konuşanın, konuşma amacını tahlil etme, konuşmadaki duyguları, propaganda vb. unsurları fark etme.
- Yaratıcı Dinleme: Hoşlanılan müzik, drama vb. dinlemenin yanı sıra duygu ve düşüncelerini kendi cümleleriyle anlatmak için dinleme.”

Türkçe Öğretim Programında 1-4. sınıflara ait kazanımlar incelendiğinde dinleme türlerine yeteri kadar yer verilmediği söylenebilir. 4. sınıf dinleme kazanımları incelendiğinde;

“T.4.1.12.Dinlerken/izlerken hoşuna giden cümleleri, önemli bilgileri vb. not almaları konusunda teşvik edilir” (MEB, 2019, s. 31), kazanımıyla not alarak dinleme ve eğlenerek dinleme türlerine vurgu yapıldığı görülmektedir.

Yine aynı program da 5-8. sınıf kazanımları incelendiğinde dinleme türleri ile ilgili şu bilgilere ulaşılmıştır: T.5.1.12. Dinleme stratejilerini uygular, kazanımıyla not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi dinleme türleri uygulanarak dinleme becerisinin kazandırılması amaçlanmıştır. 6. sınıfta aynı

kazanımın açıklamasına katılımsız dinleme, 7. sınıfta empati kurarak dinleme, 8. sınıfta seçici, yaratıcı, eleştirel dinleme türleri eklenmiştir (MEB, 2019).

Melanlıoğlu'na (2011) göre, okullarda geleneksel anlatım yönteminin kullanıldığı öğrenme-öğretme süreçlerinde genellikle öğrenciler estetik, etkili, eleştirel dinleme türlerini tercih etmektedir. Literatürde (Akyol, 2012; Doğan, 2005; Maden ve Durukan, 2011; Doğan, 2016 vb.) farklı dinleme türlerini görmek mümkündür ancak; bu araştırmada 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan dinleme türleri açıklanmıştır.

1.2.2.1. Not Alarak Dinleme

“Söz uçar yazı kalır.” sözü dinlemede not almanın önemini vurgulamaktadır. Konuşulan sözlerin kalıcılığı zamanla azalır unutulabilir. “Not alma, bilgilerin ileride hatırlanmasını sağlayan dinleme, gözleme, okuma, kodlama ve kaydetmeyi içeren karmaşık bir iştir (Murphy, 2016).

“Not alma ve notları yeniden düzenleme unutmayı azaltır, iyi not almak için de iyi bir dinleyici olmak gerekir” (Özbay, 2005, s. 85). Bu nedenle pasif şekilde dersi dinleyen öğrenci, bir süre sonra dersten kopup söylenilenleri dinleyemeyebilir. Ancak dinlerken not alırsa sürecin içine girer, dinlediklerini özümseyip analiz eder. Not alma amacıyla dinlemek ana fikirleri ifade eden kelimeler veya kelime öbekleri, belki de en önemli fikirleri not etmek de dinleme eğitimindeki başarıyı arttıracaktır, yapılan bu fiziksel aktivite zihinsel aktiviteyi güçlendirir. Ancak tek başına not almak iyi bir dinlemenin işareti değildir (Kocaadam, 2011; Çifçi, 2001).

1.2.2.2. Empati Kurarak Dinleme

Empati kişilerarası iletişimin özüdür. Genellikle problem çözme ve kişiler arası uyumsuzlukların giderilmesinde hayati bir unsurdur. Empatik anlayış, iletişimin ve dinleme becerisinin temel bileşenidir (Thomlison, 1991).

Empati kurarak dinleme kendini karşısındakinin yerine koyarak yapılan dinlemedir. Bu yöntemle yapılan dinleme çalışmalarında dinleyicinin, konuşmacıyla aynı fikre ve düşünceye sahip olmasına gerek yoktur. Dinleme sürecinde kendi duygu ve düşüncelerinden sıyrılıp, olaylara ve durumlara karşısındakinin bakış açısıyla bakması gerekir; bunu yaparken de ön yargılı

olmadan, doğru ve yanlış olarak değerlendirmeden dinleme etkinlikleri yapılmalıdır (Melanlioğlu, 2011).

1.2.2.3. Seçici Dinleme

Dinleyicinin, konuşanın söylediklerinden öğrenmek istediği ve ilgisini çeken kısımları dinlemesidir. Amaçlı ve odaklı bir dinleme türüdür. İnsan kulağına gelen seslerin hepsi anlamlandırılmaz, özellikle birden fazla sözel uyarıcının olduğu durumlarda kişi sadece dikkatini çeken seslere yoğunlaşır ve bunları anlamlandırır yani dinler. Bu dinleme türünde öğrenciler dinlenen kişi ya da konunun belirli bölümlerine dikkat kesilirler. Seçici dinlemede önemli ve gerekli kısımlara daha önceden dikkat çekilmekte ve bu bölümlerin daha dikkatle dinlenmesi gerektiği belirtilmektedir (Ceran, 2015).

“Seçici dinleme, kişinin amacına daha kolay ulaşmasını sağlamada önemli bir yöntemdir. Seçici dinleyiciler ilgisini çekecek bir kelime veya ifade gelene kadar görünüşte dinleyicidirler, sonra amaçlarına uygun bölümlerde dinlemeye başlarlar. Seçici dinleme, hızlı konuşmaları tam kavrayabilmek, konuşmacıların düşüncelerinin özünü yakalayabilmek için tercih edilen dinleme türüdür” (Özbay, 2005, s. 77).

1.2.2.4. Yaratıcı Dinleme

Yaratıcı dinleme, dinleyicinin konuşmacının söylediklerini yorumlayıp bunlardan yeni düşünceler ve düşler üretmesidir. Yaratıcı dinleme, konuşmacının sözlerinden yeni fikirler üretme, üretilen fikirleri ifade etme şeklinde uygulanabilir (Gündüz ve Şimşek, 2014). Bu dinleme türünde dinleyiciler, konuşmacı ile yeni fikirlerini paylaşarak konuşmacıyı yönlendirici sorular sorabilirler (Yazar ve Yazar, 2018).

1.2.2.5. Eleştirel Dinleme

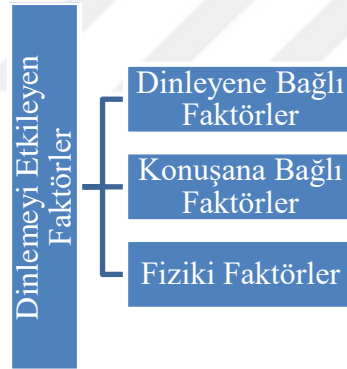
Eleştirel dinleme, dinleyicinin dinlediklerini olduğu gibi kabul etmeyip kendi akıl süzgecinden geçirdiği, yorumladığı ve yargıladığı dinleme türüdür. (Tyagi, 2013). Eleştirel düşünme ile ilişkili olan eleştirel dinleme becerisi bireylere; soru sorma, çıkarım yapma, karşılaştırma yapma gibi yetkinlikler kazandırır. Eleştirel dinleme söylenenlerin yorumlanıp yargılandığı bir süreç olduğu için dinleyicinin açık ve berrak bir zihne sahip olması ve hızlı düşünebilmesi gerekir (Kemiksiz, 2015). Tayşi' ye (2014) göre ise, eleştirel

dinleme ile öğrenciler dinledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazanarak, konunun doğru ve yanlış yönlerini görme becerisi kazanırlar.

Eleştirel dinleme güçtür; çünkü konuşmacıyla birlikte söylenenlerin analiz edilmesi, sorgulanması gerekir. Günlük hayatta eleştirel dinleme becerisi daha fazla kullanılır olmuştur. Tv. programlarının ve filmlerin yorumlanması, bilgi verici dinleme etkinliklerinin yargılanması ve yorumlanması gerekmektedir. Bu da ancak küçük yaşlarda okulla birlikte verilecek eleştirel dinleme becerisi ile mümkün olur (Aksu, 2013).

1.2.3. Dinlemeyi Engelleyen Faktörler

Dinleme gibi alıcı bir beceri içeren derslere katılırken öğrenciler, aktif öğrenme sürecinde kolayca pasif olabilir ve dersten ayrılabilirler (Taib ve Goh, 2006); bu durum bazen dinleyene, bazen konuşana bazen de fiziki faktörlere bağlı olarak meydana gelir (Epçaçan, 2013; Emiroğlu, 2013). Şekil 1’de dinlemeyi etkileyen faktörler gösterilmiştir.

Şekil 1. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler

1.2.3.1. Dinleyene Bağlı Faktörler

Dinlemeyi olumsuz etkileyen ilk ve en önemli faktör fizyolojik engellerdir (Çifçi, 2001). Dinleme işitsel bir eylemdir, işitme kaybı olan bir birey duyamaz. Duyamadığı için de dinleme faaliyetlerine katılamaz. Dünyaya yeni gelen her bireye ilk ay içerisinde işitme testi yapılır. Eğer bir engel varsa aile gerekli tedavi yollarını dener. Eğer erken dönemde işitme kaybı fark edilirse, çocuğun cihazlandırılması ve eğitimine başlanması kolaylaşır, dil gelişimindeki eksiklikler

büyük ölçüde ortadan kaldırılır (Turan, Küçüköncü, Cankuvvet ve Yasemin, 2012).

Dinleme canlı, dinamik ve zihinsel bir faaliyettir. Dinlemenin gerçekleşmesi için anlama, algılama, sorgulama, analiz ve yorumlama gibi zihinsel becerilere ihtiyaç duyulur. Bu nedenle daha işlevsel bir dinleme etkinliği için dinleyenin sahip olması gereken gelişmiş bir zekâyâ, buna bağlı olarak kelime hazinesine ihtiyaç vardır (Çifçi, 2001; Asemota, 2015).

Dinleyene bağlı diğer bir faktörse psikolojik engellerdir. Dinleyenin, psikolojik olarak kendini kötü hissetmesi, dinlerken çabuk sıkılması dinleyerek algılamadaki en önemli engelleri oluşturmaktadır. Dinlemeye ilişkin olumsuz bakış açısı, dinleyenin kişisel yaşamından kaynaklanacağı gibi konuşandan, dinleme ortamından ve konu içeriğinden de kaynaklanabilir (Çifçi, 2001; Epçaçan, 2013; Bostrom ve Waldhart, 2009). Ayrıca ders sürecinde öğrencilerin elinde okuyacakları bir metnin olmaması dikkatin dağılmasına, dinleme becerisi ile ilgili yapılacak etkinliklerin sekteye uğramasına sebep olabilir (Dinçel, 2018).

Golen (1990), dinleyene bağlı olarak dinleme sürecini olumsuz etkileyen faktörleri şöyle sıralamaktadır: dinleyenin sabırsız olması, konuşmacıyı dinliyormuş gibi gözükp konuşulan konuyu değil başka bir şeyi düşünmesi, gürültü nedeniyle dikkatini dinlenen konuya verememesi, konuşmacının fikirlerine katılmaması, dikkatini konuşanın duygularına değil sadece söylediklerine vermesi, konunun ilgisini çekmemesi, konuşanla dinleyen arasında göz kontağının kurulamaması, dinlemenin çok zaman alacağı inancı vb.

1.2.3.2. Konuşmacıya Bağlı Faktörler

Dinlemenin gerçekleşmesi için bir dinleyiciye bir de konuşmacıya ihtiyaç vardır. Eğitim öğretim etkinlikleri sırasında öğretmen genellikle konuşmacı, öğrenciler ise dinleyici konumundadır. Düz anlatım yöntemini sürekli kullanan bir öğretmen, dersten kopmaları engellemek için sesini iyi kullanmalı, jest ve mimiklerini kontrol etmelidir (Emiroğlu, 2013). Çok yüksek sesle ve ya çok kısık bir sesle yapılan konuşma dikkati dağıtabilir ve dinleme sürecini olumsuz etkileyebilir. Konuşmacı olarak öğretmen dinleyenlerle bağını sıkı tutmalı, zaman zaman geri bildirimler almalı, dinleyicinin zihni açık tutacak yöntem ve teknikler kullanarak konuşma süresini iyi ayarlamalı ve dinleyiciyi sıkmamalıdır (Asemota,

2015; Epçaçan, 2013). “İyi bir dinleyici konuşmacının üslubunu kavrar ve ona göre dinleme stratejileri geliştirir; buna karşılık iyi bir konuşmacıda dinleyicilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak konuşmasını yapar” (Yıldız, 2015, s.51).

Emiroğlu'na (2013) göre; konuşmacının sadece dili kullanım özellikleri değil fiziksel ve kişilik özellikleri de (konuşmacının fiziksel anlamda alımlı, bakımlı olması; kılık kıyafeti; fazla ağır veya hareketli olması vb.) dinlenilmesini etkilemektedir. Bu nedenle, iyi bir konuşmacı, ses tonundan yüz ifadesine, bedensel hareketlerinden kelimelerin seçimine kadar her şeye dikkat etmelidir.

1.2.3.3. Fiziki Faktörler

Dinlemenin gerçekleşeceği fiziki ortamlar (okul, tiyatro, konferans vb.) mesajların doğru bir şekilde dinlenip dinlenmediğini etkileyen dinleme engelleri içerir (Bond, 2012). Öncelikle dinlemenin gerçekleştiği sınıf ortamı işitmeye engel olmamalıdır. Sınıfların aşırı büyük olması (amfiler gibi) ya da ses akustiğine engel olacak şekilde düzenlenmiş olması dinleme sürecini olumsuz etkilemektedir. En arka sırada oturan öğrencinin, öğretmenin sesini duymaması bir süre sonra dikkatini dağıtacak, dinlediğini anlayamayacaktır. Sınıfların kalabalık olması nedeniyle oluşan gürültü de dinlediğini anlama ve dikkat sürecini olumsuz etkilemektedir (Dockrell ve Shield, 2006; Tyagi, 2013; Dinçel, 2018). Dinleme ortamı, öğrencilerin her daim dinamik kalacakları bir oda ısısında olmalıdır. Yine dinleme ortamındaki ışık unsuru da dinleme faaliyetine göre ayarlanmalıdır. Oturma düzeni ve oturma malzemeleri dinlemeyi önemli ölçüde etkilemektedir Kullanılacaksa cihazların çalışabilirliği önceden kontrol edilmelidir (Yazar ve Yazar, 2018). Sonuç olarak dinleme sürecinin yaşandığı ortamlarda öğrencilerin dikkatini dağıtacak engeller minimize edilirse dinleme faaliyetlerinden de istenilen verim alınabilir.

1.2.4. Dinleme Eğitimi

“Günümüzde bireyler arasında dinleme ve sözlü anlatımda yetersizliklerin olması, yanlış ifade etme ve yanlış anlaşılma gibi iletişim sorunlarının yaşanması dinleme ve konuşma becerilerinin rastlantısal sürece bakılmaksızın çaba gerektiren bir eğitimle gerçekleştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Erdem ve Erdem, 2015, s. 1131)” ; ancak dinleme becerisi uzun bir süre anlaşılmayan bir

beceri olarak görülmüş, bu becerinin eğitimi genellikle ihmal edilmiş, unutulmuştur (Bond, 2012).

Anne karnında ilk olarak annesinin kalbinin sesini işiten bebek, dünyaya geldikten sonra sınırsız işitsel uyarıcıya maruz kalır. Bu süreçteki işitme ile dinleme yani anlamlandırma arasında mutlak farklar vardır ancak çocuk dinleme becerisini ilerleyen süreçte hızlı bir şekilde kazanır ve bu becerinin gelişimi 16 yaşına kadar devam eder (Yılmaz, 2007). Dinleme eğitimi ailede başlar, çocuklara dinletilen ninni ve masallarla yapılan anlama etkinlikleri (metinle ilgili basit sorular sorma vb.) ile bu becerinin gelişimi sağlanabilir (Arıcı, 2016). Okul öncesi dönem, dinleme becerisinin geliştirilmesi için önemli bir süreçtir. Bu dönemde çocuk dinler ancak ne kadar, ne dinlediğini bilmez, tam olarak dinlediklerini anlamlandıramaz ve dikkat süresi kısa olduğu için dinlediğine yoğunlaşamaz fakat planlı bir eğitimle uygulanacak etkinliklerle bu beceriyi geliştirmek mümkündür (Çetinel, 2016).

İlkokulla birlikte ilk okuma-yazma öğretiminde çocuklar okuma-yazma bilmedikleri için dinleyerek öğrenirler. Bu nedenle okula yeni başlayan bir çocuk, okuma yazma öğrenene kadar hikâye, masal, şiir vb. türler okunarak dinleme becerisi desteklenmelidir (Çelenk, 2003; Erdoğan, 2013). Okuma-yazma faaliyetleri tamamlandıktan sonra yapılacak olan etkili, istedik dinleme etkinlikleri bu becerinin bilinçli ve sistemli bir şekilde öğretilmesine ve geliştirilmesine yardımcı olur (Kalaycı, 2005). Temel eğitimin ilk aşamasında öğrencilere dinlediğini anlayıp, yorumlama becerisi kazandırırken; neyi, ne amaçla dinlediği farkındalığı oluşturmak dinleme eğitiminin esas amacıdır (Yılmaz, 2007). Ancak dinleme eğitimiyle ilgili yapılan eksiklikler ve yanlışlar bu becerinin öğretimini zorlaştırabilir; bu nedenle dinleme becerisinin öğretiminde dikkat edilecek hususlar belirlenip planlama yapılırsa süreçten istenilen verim alınabilir.

Dinleme etkinlikleri yapılırken sıkça yapılan yanlışlardan biri, öğretmenin metinle ilgili hiçbir hazırlık yapmadığı, sadece metni okuyup metinle ilgili sorular sorduğu bir ders işleme sürecidir. Çünkü böyle durumlarda, öğrenci dinlemeye karşı motive olamadığından kendisine sorular geleceğinden korkmakta ve dinlemeye karşı ön yargılı olmaktadır. Bu nedenle dinleme eğitimi öncesi yapılan

hazırlık çalışmaları ve öğretmenin rehber rolünde oluşu dinleme eğitimi olumlu yönde etkileyecektir (Arıcı ve Kır, 2017; Çifçi, 2001).

Dinleme becerisinin eğitiminde dikkat edilmesi gereken hususlardan bir diğeri de “dinleme için bir amaç sağlamaktır”. Her bir dinleme etkinliğinde öğrencilere dinleme amacı verilmelidir, ana fikri belirlemek, gerçeği kurgudan ayırt etmek, metni açıklayıcı kelime hazinesini seçmek gibi (Funk ve Funk, 2016). Böylece öğrenciler neyi, neden dinledikleri hakkında fikir sahibi olabilir, dikkatini dinleyeceği konuya yoğunlaştırabilir.

Dinleme eğitiminde, olaya dayalı ya da öyküleyici metinler öğrencilerin daha fazla ilgisini çekmektedir. Dinleme eğitimi sırasında da öğrencilerin zevkle okuyup tercih ettikleri öyküleyici metinlerden faydalanılmalıdır (Kardaş ve Harre, 2015). Öğrencinin gelişim özellikleri dikkate alınarak dinletilecek metnin içeriği, sözcük dağarcığı ve anlamı bilinmeyen kelimelerin çok fazla olmamasına dikkat edilmelidir (Güleryüz, 2001).

Çelenk’e (2003, s. 95) göre, dinleme etkinliklerinden istenilen verimi alabilmek ve dinleme eğitimindeki olumsuzlukları en az indirmek için şunlara dikkat etmek gerekir.

1. “Derslikte öğrenciler birbirlerini ve öğretmenlerini en iyi görebilecekleri şekilde oturmalıdırlar.
2. İşitme sorunu olan çocuklar ön sıralara oturmalıdırlar.
3. Öğretmen konuşurken, öğrencilerin kendisini rahatça izleyeceği bir yerde durmalıdır.
4. Eğlenme ve boş zaman değerlendirme amaçlı dinleme etkinlikleri öğrencilerin yorgun oldukları saatlerde yapılmalıdır.
5. Bilgilendirme ve etkin dinleme eğitimi davranışlarını geliştirici dinleme etkinlikleri ise çocukların en zinde oldukları saatlerde yapılmalıdır.
6. Dinleme etkinlikleri sırasında derslikte sessizlik sağlanmalıdır.”

İlkokul birinci sınıftaki bir öğrenciye nasıl okuma ve yazma becerilerini öğretiyorsak dinleme becerisini de programlı, sistematik, sınıfları da çağın teknolojisine uygun şekilde düzenleyerek öğrencilere kazandırmak gerekir (Gücüyeter, 2009; Maden, 2013; Yıldız, Şimşek ve Aras, 2017). Dinleme

eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları kullanılabilceği gibi (Ateş, Çerçi, ve Derman, 2015), radyo ve televizyon programlarında da büyük ölçüde faydalanılabilir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005). Ancak dinleme eğitimiyle ilgili yukarıda da değinilen yanlışlar becerinin öğretimini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle dinleme eğitimi çalışmaları Türkçe dersinin muhtevası içinde görülmeyen, yeri geldikçe diğer derslerle de ilişkilendirilebilir. Okulda öğretmen tarafından yapılan çalışmalar evde aileler tarafından da desteklenip, dinleme becerisinin geliştirilmesi için ortak bir anlayış oluşturulabilir. Öğretmenler farklı yöntem ve teknikler kullanarak bu becerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapabilir vb.

Dinlediğini anlama becerisi kazandırırken hangi strateji, yöntem ve teknik kullanılırsa kullanılsın bir takım süreçlere dikkat edilmelidir (Demir, 2010). Demirel (2003, s. 73-74) dinleme eğitimi sürecini;

- “Dinleme Öncesi Etkinlikler
- Dinleme Anındaki Etkinlikler
- Dinleme Sonrasında Etkinlikler olarak sınıflamıştır.”

1.2.4.1. Dinleme Öncesi Etkinlikler

Dinlemeye hazırlık etkinliklerini oluşturur. Dinleme etkinliklerine geçilmeden önce fiziksel hazırlık yapılmalıdır. Öğretmen öğrencilerin oturma düzenine, öğrencilerin varsa özel durumlarına (işitme kaybı vb.), sınıfın sessiz olmasına dikkat etmelidir (Gündüz ve Şimşek, 2014). Sınıftaki sessizlik hali dinleme öncesinde, dinleme sırasında ve sonrasında da devam etmesi gereken bir durumdur. Sağlıklı bir dinleme etkinliği için, öğrencilerin iyi işitebilecekleri bir ortam hazırlanmalıdır (Doğan, 2016). Gürültünün hakim olduğu sınıf ortamlarında dinlediğini anlama ve hatırlama düzeyi düşüktür (Tüzel, 2013).

Yılmaz'a (2007) göre, dinleme etkinliklerinden önce yapılacak olan zihinsel hazırlık dinleme alanında kazandırılacak becerilerin başında gelir. “Dinlemek amacıyla hazırlık yaparken öğrencilere; dinleme amacını belirleme, uygun yöntem seçme ve dinlemeye dikkatini yoğunlaştırma çalışmaları yaptırılmalıdır. Bu çalışmalar öğrencilerin dinlediklerini anlama ve zihinde yapılandırma süreçlerini kolaylaştırmaktadır. Zihinsel hazırlık aşamasında öğrencilere çeşitli sorular sorularak dinleme amacı ile yöntemini belirlemelerine de yardımcı olunmalıdır”

(MEB, 2009). Demirel'e (2003) göre dinleme öncesi yapılabilecek etkinlikler aşağıdaki gibi olmalıdır:

1. "Tanıtma: Dinlenilecek konu hakkında bilgi verilir.
2. Kestirme: Konu hakkında tahminde bulunmaktır. Dinlenilecek konunun başlığı söylenir, resim ve ipuçları gösterilerek metnin kestirilmesi sağlanır.
3. Sahnenin oluşturulması: Dinlenecek metinde geçen olayın görsel araçlarla canlandırılmasıdır. Bunda amaç, öğrencilerin duyduklarını görsel olarak görmelerini sağlamak, böylece metni daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktır. Bunun için resim, fotoğraf, çizgi resim ve posterler kullanılır.
4. Yeni sözcüklerin öğretimi: Dinlenecek metinde geçen yeni sözcükler ve gerekirse yeni cümle yapıları öğretilir. Yeni öğrenilen sözcükler, bilinen cümle kalıplarıyla, yeni cümle kalıpları da bilinen sözcüklerle öğretilmelidir.
5. Amaçlı dinleme: Dinleme etkinlikleri amaçlı yapılmalıdır. Metinler, amaçlı dinlemeyi sağlayabilmek için başlangıç düzeyinde üç kez dinletilmeli ve daha sonra öğrencilerin dinlemeleriyle ilgili genel sorulara cevap vermeleri istenmelidir."

Dinlemeye hazırlık çalışmalarının dinlediğini anlamaya etkisinin incelendiği bir çalışmada (Arıcı ve Kır, 2017), dinleme etkinliklerinden önce yapılan hazırlık çalışmalarının, herhangi bir hazırlık yapmadan etkinliklere geçmeye göre daha olumlu bir etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre dinleme etkinliğinden önce yapılan hazırlık çalışmalarının öğrencilerin dikkatini çektiği, derse karşı motivasyonu artırdığı, dersin verimliliğini yükselttiği görülmüştür. Bu nedenle her ders için nasıl hazırlık yapılıyorsa dinleme etkinliklerinden önce yapılacak hazırlığın da dinlediğini anlama becerisini geliştirebileceği düşünülmektedir.

1.2.4.2. Dinleme Anındaki Etkinlikler

Dinleme etkinlikleri sırasında yapılacak çalışmaları kapsar. Demirel (2003), dinleme anında yapılabilecek etkinlikleri şöyle sıralamıştır:

1. “Öğretmen metni yüksek sesle okur. Öğrenciler, kitapları kapalı öğretmeni dinler.
2. Öğrencilerden metni dinlerken farklı tonlama ve vurgulamalara dikkat etmeleri istenir.
3. İlköğretim 1. 2. ve 3. sınıflarda öğrencilerin dinlediklerini tekrar etmeleri istenir.
4. Öğrencilerin amaçlı dinleme sorularına cevap verebilmeleri için dinlediklerini not etmeleri istenir.”

Türkçe öğretim programında da dinleme anında yapılabilecek çalışmalara yer verilmiştir. “Dinleme anında öğrencilere dinlediklerini zihninde canlandırma, bilmediği kelimelerin anlamını araştırma, dinlediklerinin konusunu, ana fikrini belirleme, dinlediklerini sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, çıkarımlar yapma, sonucu tahmin etme, özetleme, değerlendirme, arkadaşlarıyla paylaşma gibi etkinlikler yaptırılabilir. Bu etkinlikler öğrencilerin dinleme ve zihinsel becerilerini geliştirmede etkili rol oynar” (MEB, 2009, s. 14).

Dinleme etkinlikleri sırasında yapılabilecek başka bir çalışma da dinlenen konu ile ilgili not tutmadır. Not tutma dinlenen metnin akılda kalmasını sağlar. Dinleme sırasında not tutma ile ilgili Doğan (2016, s. 22) şu açıklamaları yapar: “Dinleme sırasında not tutma, gelişigüzel yapılmamalıdır, dinlenen şey bir hikâye ise; hikâyedeki önemli noktalar (kişi-yer adları, varsa sayısal değerler, zaman, olaylar) kısaca tablollaştırarak, şematize edilerek, kodlanarak not edilmelidir.”

1.2.4.3. Dinleme Sonrasındaki Etkinlikler

Bu aşamada öğretmen, dinlenen metinle ilgili çeşitli etkinlikler yaparak konunun daha iyi anlaşılması sağlayabilir. Ciğerci (2015) araştırmasında dinleme sonrasında öğrencilerin metinle ilgili (hikaye haritası yapma, neden-sonuç ilişkisi kurma, karşılaştırma ve çıkarımlar yapma, metne farklı başlık bulma, metni özetleme, metnin ana fikrini belirleme vb.) etkinlikler yaparak dinlediğini anlama becerisinin geliştiği sonucuna ulaşmıştır. Demirel de (2003), dinleme sonrasında yapılabilecek etkinlikleri şöyle sıralamıştır:

1. “Dinlenen metin ile ilgili ayrıntılı sorulara cevap verilir. Bu çalışmanın sınıf düzeyine göre paragraf yapılmasında yarar görülmektedir.
2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır.

3. Giriş ve gelişme kısmı dinlenen bir hikâyenin sonuç kısmının tamamlanması istenir.
4. Metni dinlerken ya da dinledikten sonra duyulanları resimle ifade etmeleri istenir.
5. Öğretmen okurken ya da okuduktan sonra öğrenciler resim ya da şekil çizer.
6. Dinlenen metin ile ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir.
7. Dinlenenleri yazma ya da dikte etme etkinliklerine yer verilir.
8. Duyulan eksik cümleler tamamlanır.
9. Dinlenen metne uygun başlık önerilir.”

1.2.5. Öğretim Programlarında Dinleme Becerisi

“Eğitim programı okul içinde ve dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sunulan öğrenme yaşantılarıyken; öğretim programı bireye kazandırılmak istenen bir dersin öğretimi ile ilgili etkinlikleri içeren yaşantılar düzeneğidir” (Demirel, 2004, s. 6).

Dinleme becerisi anne karnında gelişmeye başlayan, aile ile desteklenen okul öncesi ve ilkokulla birlikte şekillendirilen bir beceridir (Aytan, 2011). Bu becerinin öğretilmesi ve zenginleştirilmesi ancak planlı ve programlı bir eğitimle mümkündür, dinleme becerisi kazandırılırken diğer dil becerileri ile ilişkilendirilerek verilmelidir. Bu nedenle dinleme eğitimi ilkokulla birlikte uzman kişilerce ve belirli bir program dâhilinde kademeli olarak gerçekleştirilmelidir (Yazar ve Yazar, 2018).

“Türkçe Dersi Öğretim Programı ile basılı ve elektronik ortamlarda dinlediklerini ve okuduklarını anlayan, kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade eden; eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünen, millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır” (MEB, 2015, s. 4). Programın amaçlarına bakıldığında dört temel dil becerisi kazanmış bireylerin yetişmesi hedeflenmiştir. Bu da ancak planlı bir eğitim süreci ile mümkün olabilir.

“Batıda ihmal edilmiş bir yetenek, unutulmuş bir beceri olarak görülen dinleme için, ülkemizdeki durum da çok farklı değildir” (Çifçi, 2001, s. 166). Değişen eğitim anlayışıyla birlikte dinleme becerisinin önemi yeni yeni

kavranmakta, araştırmacılar konu ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Öğretim programları incelendiğinde (MEB, 2000; MEB, 2005; MEB, 2015; MEB, 2019) ise daha önceleri yüzeysel olarak ele alınan dinleme becerisi, günümüz programlarında daha kapsamlı bir şekilde yer almaya başlamıştır. İlköğretim birinci kademedeki uygulamaya konulan programlarda dinleme becerisi ile ilgili aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

“1924 İlk Mekteplerin Müfredat Programları-1926 İlk Mekteplerin Müfredat Programları ve 1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı’nda dinleme becerisine yönelik bir bilgiye rastlanmamakla birlikte her iki programda da Türkçe dersinin amaçları belirtilirken “Talebeye düşündüğünü, duyduğunu ve bildiğini diğerkimselere şifahen veya tahriren doğru ve güzel anlatmak kabiliyetini iktisap ettirmek. Talebeye, bildiğini, düşündüğünü ve duyduğunu sözle ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatmak iktidarını kazandırmak.” ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerde geçen “duyma” eylemi ile dinlemenin mi yoksa işitmenin mi kastedildiğı anlaşılmamaktadır. 1948 İlk Okul Programı’nda yine Türkçe dersinin amaçları arasında “Onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını sözle ve yazı ile doğru olarak anlatma kudretini kazandırmak.” maddesi yer almaktadır. Burada da “duyma” eyleminin işitme anlamında kullanılmış olabileceğı düşünülmektedir. Programda “Okuma” dersinin açıklamaları kısmında “dikkatle dinleyerek anlamaya alışmak” ifadesi geçmektedir. İfadeden programda dinleme becerisinin anlamaya bütünleştirildiğı sonucu çıkarılmak istense de programın geri kalanında “dinleme” becerisinin öğretimine ilişkin hiçbir ifade geçmemektedir (Melanlioğlu ve Özbay, 2012, s. 91-92).”

Dinleme edimine ilişkin olarak Türkçe öğretilimi programlarında ilk kez 1968 programında bahsedilmektedir. Bu durum 1968 programında:

Öğrencileri, sözle ve yazıyla ifade olunan düşünceleri, duyguları iyi ve doğru olarak anlamaya alıştırmak ve onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını sözle ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatma kudretini kazandırmaktan söz edilmişse de öğrencilerin duyduklarını nasıl iyi ve doğru anlayacakları tam olarak ifade edilmemiş, açıkta bırakılmıştır. İlk defa 1968 ilkokul müfredat programında “dinleme eğitiminden doğrudan söz edilmiş, öğrencilerin her sınıfta “dinleme ve izleme tekniğı bakımından” kazanacakları davranışlar bağlamında dile getirilmiştir” (Özbay, 2005, s. 96).

1981 programı incelendiğinde daha önce hazırlanan programlara göre daha kapsamlı olduğı görülmüştür. 1981 İlköğretim Okulları Türkçe Öğretim Programı genel amaçlarından biri “Öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmaktır”. Dördüncü ve beşinci sınıflara kazandırılacak özel amaçları incelendiğinde ise, öğrencilerin dinleme izleme becerilerini genişletmek ve geliştirmek hedeflenmiştir (MEB, 2000). 1981 programında dört temel dil becerisi “Anlama” ve “Anlatma”

başlıkları altında aktarılmış, anlama ve anlatma bölümleri için ayrı ayrı olmak üzere “Özel Amaçlar” ve “Öğrencilere Kazandırılacak Davranışlar” her iki başlık altında verilmiştir (Kurudayıoğlu ve Taşkın, 2016). Özbay’a (2005) göre 1981 programında dinlediğini anlama becerisinin vurgulandığı ancak; bu becerinin öğretime yönelik (hedefler, eğitim durumları ve değerlendirme) yer verilmediği görülmektedir. Bunun sonucu olarak da dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinliklere yeterince yer verilmemiştir.

Dinleme becerisini tam olarak ele alan ve diğer dil becerileri arasında önemini vurgulayan ilk program 2005 Türkçe Öğretim Programı’dır. 2005 Türkçe Öğretim Programı; okuma-yazma-dinleme-konuşma-görsel okuma ve görsel sunu olmak üzere beş öğrenme alanı üzerine kurulmuştur. Bu öğrenme alanları, öğrencinin dili öğrenmesi, etkili kullanması ve bilgileri yapılandırması amacıyla hem kendi içinde hem de diğer öğrenme alanlarıyla bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir. Yine bu programda her öğrenme alanıyla ilgili çeşitli tür, yöntem ve teknikleri içeren kazanımlar verilmiştir. Bunlardan dinleme ile ilgili olanları; sorgulayıcı dinleme, not alarak dinleme, bilgi edinmek ya da eğlenmek amacıyla dinleme vb. sayılabilir (Güneş, 2006; MEB, 2005).

2015 Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde ise konuşma ve dinleme becerileri “sözlü iletişim” öğrenme alanı içinde yer almaktadır. “Programın genel amaçlarına bakıldığında dinleme becerisi ile ilgili olarak sözlü iletişim, okuma ve yazma becerilerini geliştirmek, okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamak” olduğu görülmektedir (MEB, 2015, s. 5). 2015 Türkçe Öğretim Programı öğrenme alanları şu başlıklar altında ele almıştır:

1. Sözlü İletişim
2. Okuma
3. Yazma

Buna göre dinleme becerisi, konuşma becerisi ile ortak öğrenme alanı içerisine alınmıştır. Bu programda dinleme becerisi ile ilgili olarak aşağıdaki açıklamalar yapılmıştır:

“Sınıf içinde konuşma veya tartışmalarda konuşma ve dinleme ile ilgili temel kurallara uyma, gerektiğinde ön hazırlıkların yapılması gibi konularda öğretmenlerin yeterli

açıklamalarda bulunması ve yönlendirme yapması beklenir. Öğrencilerin zihinsel olarak hazırlanması ve yoğunlaşmasını sağlamak amacıyla çeşitli sorular sorulabilir. Öğrencilerin dinlediklerini iyi anlaması ve zihninde yapılandırması, dinleme sürecinin en önemli aşamalarıdır. Bu aşamalara gereken önem verilmeli ve çeşitli çalışmalar yapılmalıdır. Bu amaçla öğrencilere dinlediklerini zihninde canlandırma, dinlediklerinin konusunu, ana fikrini belirleme, dinlediklerinden hareketle ilişki kurma, çıkarımlar yapma, sonucu tahmin etme, dinlediklerini sınıflama, sorgulama, özetleme, değerlendirme ve arkadaşlarıyla paylaşma gibi etkinlikler yaptırılabilir. Bu etkinlikler öğrencilerin dinleme ve zihinsel becerilerini geliştirmede etkili rol oynar (MEB, 2015, s. 6).”

2015 Türkçe öğretim programında sınıf düzeylerine göre ders kitaplarında yer alacak dinleme metinlerinin türleri ve dağılımları incelendiğinde; hikâye edici, bilgi verici, şiir metin türlerinde birinci sınıflarda 35 dinleme/izleme metni, ikinci-üçüncü ve dördüncü sınıflarda 14 dinleme/izleme metnine yer verildiği görülmüştür. Birinci sınıfta haftada en az iki, sonraki sınıflarda en az bir ders saatinin dinleme ve konuşmaya ayrılması gerektiği; ancak öğretmen, dinleme/izleme ve konuşma etkinliğinin özelliğine bağlı olarak bir haftada iki ders saatini dinleme/izleme ve konuşma etkinliğine ayrılabilceği belirtilmiştir (MEB, 2015, s. 9). 2019 Türkçe Öğretim programında ise şu açıklamalara yer verilmiştir: “Birinci sınıfın birinci döneminde 16 dinleme/izleme metni, ikinci dönemde ise 12 okuma ve 4 dinleme/izleme metni yer almalıdır. Birinci sınıfın ikinci döneminde kullanılacak toplam 4 dinleme/izleme metninin 2’si hikâye edici, 1’i bilgilendirici ve 1’i şiir türünde seçilmelidir. Tüm sınıf düzeylerinde ise 8 tema ve her temada 4 metin kullanılacaktır. Bu metinlerin 3’ü okuma 1’i dinleme/izleme metnidir” (MEB, 2019, s. 17). 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 1, 5 ve 9. sınıflarda uygulanıp 2018-2019 eğitim-öğretim yılında tüm sınıf ve kademelerde uygulanan Türkçe Öğretim Programında dinleme becerisi Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde “Anadilde İletişim” başlığı altında ele alınmış ve şöyle tanımlanmıştır; “*Anadilde iletişim*: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır” (MEB, 2019, s. 4). 2019 Türkçe Öğretim Programı’na göre ilkokullarda uygulanacak dinleme kazanımları şu şekildedir: (MEB, 2019)

- “1.Sınıf Dinleme/İzleme Kazanımları
 1. Doğal ve yapay ses kaynaklarından çıkan sesleri ayırt eder.
 2. Duyduğu sesleri taklit eder.
 3. Seslere karşılık gelen harfleri ayırt eder.

4. Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metin hakkında tahminde bulunur.
5. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi hakkında tahminde bulunur.
6. Dinlediği/izlediği metni anlatır. (Olayları oluş sırasına göre anlatması için teşvik edilir.)
7. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
8. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. (Sadece olay, şahıs ve varlık kadrosuna yönelik sorular (ne, kim) yöneltilir.)
9. Sözlü yönergeleri uygular.
10. Dinleme stratejilerini uygular.
 - a) Dinlerken/izlerken nezaket kurallarına (söz kesmeden dinleme, söz alarak konuşma) uymanın önemi vurgulanır.
 - b) Öğrencilerin dikkatlerini dinlediklerine/izlediklerine yoğunlaştırmaları sağlanır.

11. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

• 2.Sınıf Dinleme/İzleme Kazanımları

1. Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder.
2. Dinlediklerinde /izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
3. Dinlediği/izlediği metni anlatır. (Olayların oluş sırasına göre anlatılması sağlanır.)
4. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
5. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. (Olay, şahıs, varlık kadrosu ve mekâna yönelik sorular (ne, kim, nerede) yöneltilir.)
6. Dinlediklerine/izlediklerine farklı başlıklar önerir.
7. Sözlü yönergeleri uygular
8. Dinleme stratejilerini uygular.
9. a) Nezaket kurallarına (söz kesmeden dinleme, söz alma, dinleyiciyi izleme ve göz teması kurma) uygun dinlemenin önemi hatırlatılır.
b) Öğrenciler, dikkatlerini dinlediklerine/izlediklerine yoğunlaştırmaları için teşvik edilir.

10. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

- 3.Sınıf Dinleme/İzleme Kazanımları

1. Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder.
2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
3. Dinlediği/izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.
4. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. (Olay, şahıs, varlık kadrosu ve mekâna yönelik sorular (ne, kim, nerede ve nasıl) yöneltilir.)
8. Dinlediklerine/izlediklerine farklı başlıklar önerir.
9. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.
10. Dinledikleri/izledikleri ilgili görüşlerini ifade eder.
11. Sözlü yönergeleri uygular.
12. Dinleme stratejilerini uygular.
 - a) Dinlerken nezaket kurallarına uymaları gerektiği hatırlatılır.
 - b) Öğrenciler, dikkatlerini dinlediklerine/izlediklerine yoğunlaştırmaları için teşvik edilir.

13. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

- 4.Sınıf Dinleme/İzleme Kazanımları

1. Görselden/görsellerden hareketle dinleyeceği/izleyeceği metnin konusunu tahmin eder.
2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
3. Dinlediği/izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.
4. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. (Olay, şahıs, varlık kadrosu ve mekâna yönelik sorular (ne, kim, nerede, nasıl, neden ve ne zaman) yöneltilir.)
8. Dinlediklerine/izlediklerine farklı başlıklar önerir.
9. Dinledikleri/izledikleri ilgili görüşlerini ifade eder.
10. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.
11. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
 - a) Öğrencilere medya metinleri (reklam, kamu spotu vb.) dinletilerek/izletilerek bunların hedef kitlesi ve amacı hakkında çıkarımda bulunmaları sağlanır.
 - b) Öğrencilerin dinledikleri/izlediklerinin içeriğini tutarlılık açısından sorgulamaları sağlanır.
12. Dinleme stratejilerini uygular.
 - a) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır.
 - b) Dinlerken/izlerken hoşuna giden cümleleri, önemli bilgileri vb. not almaları konusunda teşvik edilir.
13. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.”

1.2.6. Dinleme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme, ölçülecek özelliklerin, ölçme konusu olan değişkenlerin belirlenmesi ve yapılacak olan ölçme ve gözlem sonuçlarının sayı ve sembollerle gösterilmesi; değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçütle kıyaslayarak yargıya varmaktır (Bilen, 2002). Eğitim süreci ölçme ve değerlendirmeyi içeren bir süreçtir. Dinleme eğitimi öğretim programında yer alan, gerçekleştirilmek istenen amaçları olan, eğitim yaşantılarını içine alan ölçme ve değerlendirme yapılması gereken bir alandır (Erdem ve Erdem, 2014); ancak öğretmenler dinlediğini anlama becerisini ölçme ve değerlendirmenin mümkün olmadığını düşünmekte, ölçülebileceğini düşünenler de nasıl yapacağını bilmemektedir. Türkçe dersi sınavlarında dinlediğini anlama becerisi ile ilgili sorular genellikle yer almamakta, öğretmenler daha çok okuduğunu anlama becerisini ölçmektedir (Doğan, 2016).

Geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları daha çok bilgi düzeyindeki davranışları ölçerken öğrenme sürecinden çok öğrenme ürünü ile ilgilenmektedir (Gök ve Şahin, 2009); ancak bu araçlar analiz, sentez ve değerlendirmeyi içeren

dinleme becerisini ölçmede yetersiz kalabilir. Öğrencilerin dinleme kurallarını bilmesi bilişsel bir öğrenme, bu kuralları uygulaması ise duyuşsal bir öğrenmedir. Bu nedenle dinleme becerisinin ölçümünde hem bilişsel alan hem de duyuşsal alana hitap edecek ölçme araçları tercih edilmelidir (Tabak ve Göçer, 2014).

Melanlıoğlu ve Tayşi'nin (2013) yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre dinleme becerisinin soyut bir beceri olması ölçme-değerlendirme çalışmalarını zorlaştırmaktadır; bu nedenle Türkçe dersi öğretim programındaki dinleme/ izleme kazanımlarının ders sürecini içerecek şekilde düzenlenmesi ve sürecin değerlendirilebileceği ölçme yöntemlerinin kullanılması gerekir.

Dinleme becerisinin ölçümünde açık uçlu maddeler, çoktan seçmeli maddeler, kısa cevaplı maddeler, yazım ve çizim içerikli maddeler vb. geleneksel ölçme araçları kullanılabilir gibi (Doğan, 2016); tutum ölçekleri, öz değerlendirme, akran değerlendirmesi, gözlem, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı, görüşme (mülakat), öğrenme günlükleri, portfolyo gibi alternatif ölçme araçları da kullanılabilir (Tabak ve Göçer, 2014; Melanlıoğlu ve Tayşi, 2013).

1.3. Oyun Nedir?

Oyun, insanın dış dünyayı algılamaya başladığı bebeklik döneminden itibaren her yaşta hoşça vakit geçirmek, eğlenmek, öğrenmek, sosyalleşmek için başvurduğu bir etkinliktir. Oyunla ilgili sayısız tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Oyun, çocuğa bir başkasının öğretemeyeceği konuları, kendi deneyimleri ile öğretir (Yavuzer, 2001); çocuğun fiziksel, zihinsel edinimlerini, sanatsal ve estetik niteliklerini geliştiren (Bilen, 2002); uyum sağlama, gözlem yapma, güven kazanma, sosyalleşme yetisini arttıran, dört temel dil becerisini geliştiren (Kara, 2010); okul öncesi ve ilkokul yıllarında kazanılan bilgilerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan (Ayan ve Dündar, 2009); dikkat, hesap ve beceriye dayanan (Keskin, 2009); bir amacı ve kendine özgü kuralları olan yaratıcılık eylemidir (Aytaş ve Uysal, 2017).

1.3.1. Oyun Kuramları

Araştırmacılar tarafından, çocuğun temel ve vazgeçilemez haklarından biri olan oyun ile ilgili günümüze kadar pek çok fikir ortaya atılmış, bunun sonucunda da farklı kuramlar geliştirilmiştir. Gilmore oyun kuramlarını Klasik

Oyun Kuramları ve Çağdaş Oyun Kuramları olarak iki grupta toplamıştır (Çoban ve Nacar, 2008, s.55).

1.3.1.1. Klasik Oyun Kuramları

- Fazla Enerji Kuramı

Fazla Enerji Kuramı, Herbert SPENCER ve Friedreich Schiller tarafından ortaya atılmış bir kuramdır. Bu görüşe göre oyun, vücutta bulunan fazla enerjinin tüketilmesidir. Çocuk gerginlik yaratan bu enerjiden oyun yoluyla kurtulur ve daha sağlıklı olur. Bu kuramda oyunun içeriği önemli değildir (MEB, 2014).

- Dinlenme Kuramı

Literatür incelendiğinde Rahatlama Dinlenme Kuramı, Moritz LAZARUS tarafından ortaya atılmış bir kuramdır. Bu görüşe göre; günlük aktiviteler bireyi zihnen ve bedenen yorar. Bunun sonucu olarak da dinlenme ve uyku ihtiyacı ortaya çıkar. Birey ancak temel görevleri dışında etkinlikler ile uğraşırsa tam olarak dinlenir ve bu şekilde yenilenir. Çocuk, harcadığı enerjiyi tekrar elde etmek için, enerjisini arttırmak için oynar (Sevinç, 2009; Çoban ve Nacar, 2008).

- Öncül Deneme Kuramı

Bu kuram yetişkin hayatına hazırlık, alıştırma kuramı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Karl GROOS, bu görüşün savunucusudur. Gross'a (1912) göre oyun iç güdüseldir. Ona göre taklit oyunun evrensel bir kriteri değildir. Çocuklar oyunları tekrar tekrar oynarlar; tekrarlamaya yönelik bu dürtü oyuna devam etmenin fizyolojik sebebidir.

Groos'a göre çocuk oyunlarla kavga gibi olumsuz, ilkel davranışları dışarı atar. Oyun, çocukda var olan anti-sosyal eğilimlerin yok edilmesine yardımcı olur (Yavuzer, 2001). Gross oyunda alıştırmanın rolünü vurgulayan ilk bilim adamıdır. Groos, çocuk oyunlarının zamanla farklılaştığını söylemiştir.

- Bağlantı Kurma Kuramı

Tekrarlama kuramı olarak da bilinen bağlantı kurma kuramı, Stanley HALL tarafından ortaya atılmıştır. "Ona göre, çocuk kendi ırkına özgü

yaşam deneyimlerini tekrarlamaktadır, bu tekrarlar birlikte insanın geçirdiği evrim içindeki kültürel aşamalar çocuğun gelişimine paralel olarak oyunda ortaya çıkar (Sevinç, 2009, s. 59).” Bu görüş, Öncül Deneme Kuramı’na karşıdır. Oyunla gelecekteki hiçbir davranış arasında bir ilgi bulunmaz (Çoban ve Nacar, 2008).

1.3.1.2. Çağdaş Oyun Kuramları

- **Kişilik Gelişimi Kuramı (Sigmund FREUD)**

Kişilik Gelişimi Kuramı, Sigmund FREUD tarafından ortaya atılmıştır. Freud sistematik bir oyun kuramı geliştirmemiştir, ona göre oyun çocuklara dileklerini gerçekleştirmelerine ve kaygı veren durumları atlatmasına fırsat verir (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007).

Freud’a (2011) göre oyun çocuğun aktif olarak yer aldığı, günlük yaşamda bastırıldığı ya da çocukta iz bırakan olayların ve duyguların tekrar edildiği bir süreçtir. Ona göre çocuklar, oyunlarla hoş gitmeyen olayları hazzla dönüştürürler ve oyunları haz ilkesine paralel olarak sürekli tekrarlamak isterler. Çocuklar oyun sırasında genellikle yetişkin gibi olmak, yetişkin gibi davranmak isteği altındadırlar.

- **Yapı- İnşa Kuramı (Jean PİAGET)**

Piaget’e (2015) göre oyun, karmaşık kurallar sistemini barındıran sosyal yapılardır. Ona göre oyun, kendiliğinden gerçekleşen, keyif almak ve kişisel çatışmalardan kurtulmak için yapılan etkinliklerdir (Piaget, 1952). Oyun ve zihin gelişimi arasındaki ilişkinin önemini vurgulayan Piaget, oyunun gelişimini üç döneme ayırmıştır.

- 1. Alıştırırmalı Oyun (Duyusal- Devinimsel Gelişim Evresi)**

0-2 yaş dönemindeki motor faaliyetler, en belirgin özellikleridir. Emme, vurma, yakalama vb. bedensel hareketler vardır ve bu hareketler tekrarlanmaktadır. Bebek bu dönemde elindeki çingırağı atar, sallar, çevirir. Bu hareketler zihinsel gelişimin ilk adımlarıdır.

- 2. Sembolik Oyun Dönemi (Somut İşlem Öncesi Evre)**

2-4 yaş döneminde çocuk, gözünün önünde bulunmayan ya da mevcut olmayan nesne, kişi, varlığı temsil eden semboller

geliştirmeye başlar. Aynı zamanda kavram ve sembolleri kullanarak oyunlarını çeşitlendirip zenginleştirir. Sembolik oyunlar sayesinde çatışmalarını ortaya koyabilir ve dengesini sağlayabilir. Oyunlarla çevrelerindeki büyüklerini taklit edebilir. Bu durum zihinsel gelişimi hızlandırdığı gibi duygusal ve sosyal gelişimi de olumlu yönde etkileyebilir.

3. Kurallı Oyun Dönemi (Somut İşlemler Dönemi)

Bilişsel yeterliliklerin çok hızlı geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde oyun kadar kurallar da önemlidir. Kurallara saygı gösterilir ancak gerekirse değiştirilebilir. Bu evrede oyun kadar oyunun kurallarına uymayanlara verilecek cezalar da önem taşır. Oyun da kurallara uyarak sosyal normlara uygun davranmaya başlar (Piaget, 1952; MEB, 2014; Koç, Yavuzer, Demir ve Çalışkan, 2001; Senemoğlu, 2004).

- Sosyo Kültürel Gelişim Kuramı (Lev Semenovich Vygotsky)

Vygotsky'a (1967) göre oyun, okul öncesi çocuğunun istek ve eğilimlerini giderebilmek için harekete geçme nedenidir. Ona göre oyun amaçlı bir aktivitedir, eğer amaçsız ve kuralsız ise sıkıcıdır. Oyunlarda hayali bir durum varsa kurallar da vardır; kurallar varsa hayallerde vardır. Çocuk oyun sayesinde hayal gücünü eyleme dönüştürür ve oyunlarla isteklerini gerçekleştirir. Çocuk oyunlarla zihnindekileri görünür kılar, içsel eylemlerine ve güdülerine güvenmeyi öğrenir. Oyun çocuğun bilişsel gelişimi yansıtmaktan öte bilişsel gelişimine katkı sağlamaktadır.

“Vygotsky'ye göre gerçek oyun 3 yaş dolaylarında, sosyodramatik oyundan ayrı tutmadığı -miş gibi oyunla başlar. Ona göre, oyun daima toplumsal bir sembolik etkinliktir” (Nicolopoulou, 2004, s. 146). Çocuklar kendilerini geliştirmek için, içinde buldukları çevrenin kültürel araçlarını kullanırlar; bu araçlardan en önemlisi de dildir. Yaşamın ilk yıllarında dili kullanarak çevresindeki yetişkinlerle ve akranları ile iletişime girerler. Çocuklar fizyolojik ve psikolojik yeterliliklerle doğmuş olmalarına rağmen, yeteneklerini içinde yaşadıkları kültürel alıştırmalar ve toplumun normları ile şekillendirirler (Broadhead, 2006).

1.3.2. Oyunun Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Etkisi

1.3.2.1. Oyunun Fiziksel Gelişim Üzerindeki Etkisi

Fiziksel gelişim vücudun boy, ağırlık gibi artışını kapsarken, devinişsel (psiko-motor) gelişim zihin kas koordinasyonuna dayalı gelişimdir (Senemoğlu, 2004).

0-2 yaş döneminde fiziksel gelişim, (doğum öncesi dönem hariç) hayatın tüm dönemlerine kıyasla daha hızlıdır (Şişman, 2002). 2-6 yaş arasındaki çocuklar koşmak, atlamak, zıplamak, tırmanmak isterler. Çocuğun hayatı tanıyabilmesine, kendi ihtiyaçlarını giderebilmesine ve yaratıcılığını geliştirmesine yardımcı olan bu motor hareketler her zaman tek başına görülmez, bu etkinliklere bazen bir oyunun içerisinde de rastlanılabilir (Bayhan ve Artan, 2004). Oyun sırasında çocuğun tüm bedeni hareket halindedir ve çocuk oyunlar sayesinde bedenini tanır (Hanbaba, 2011). Aynı zamanda “Çocuk, oyun yoluyla birikmiş enerjisini, toplumsal açıdan kabul edilen bir yolla boşaltma imkânı bulur” (Yavuzer, 2001, s. 176).

1.3.2.2. Oyunun Bilişsel Gelişim Üzerindeki Etkisi

“Bilişsel gelişim bireyin çevresindeki dünyayı anlama ve öğrenmesini sağlayan aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişimdir” (Senemoğlu, 2004, 32). Bilişsel gelişim kuramcılarında Piaget’e (1952) göre çocuk dünyanın pasif alıcısı değildir. Oyunlarla gerçek hayatın provasını yapar ve sürekli yeni şemalar oluşturup, bilişsel gelişimine katkı sağlar. Vygotsky’a (1967) göre oyun bilişsel gelişimi yansıtmaktan öte, bilişsel gelişime önemli bir biçimde katkı sağlamaktadır. Ona göre okul öncesi dönemde çocuk düşünceyi nesneden ayrı düşünemez. Çocuk için bir çubuk at olabilir. Nesne, nesnenin anlamından daha önemlidir. Nesnelerin özellikleri korunur ancak anlamları tersine çevrilebilir. Çocuk, zihinsel olarak kelimenin arkasında duran nesneyi görür ve oyun sayesinde zihnindekileri görünür kılar. Oyun, okul çağında içsel süreçlere, iç konuşmaya, mantıksal belleğe ve soyut düşünceye dönüşür.

Çocuk, oyun oynarken karşısına çıkan problemleri aşmayı, zihinsel olarak yoğunlaşmayı, dikkatini toplamayı öğrenir ve oyun yoluyla maddeleri büyüklük-küçüklük, kütle, hacim, sayı, renk, mekân, zaman vb. zihinsel beceri gerektiren

yöntemlerle tanır, ayırır; yine oyun sayesinde olayların farklı yönlerini görmeyi, yaratıcı olmayı bilir (Koçyiğit vd., 2007; Bekmezci ve Özkan, 2015).

1.3.2.3. Oyunun Sosyal Gelişim Üzerindeki Etkisi

“Sosyal gelişim, bireyin doğuştan getirdiği genlerin büyük ölçüde etkilediği aynı zamanda çevresindeki bireylerle iletişim kurarak, içinde bulunduğu toplumun ve evrensel kültürün, ilke ve değerlerine uyum için gerekli olan davranış ve yaklaşımları kazanması sürecidir” (Ersanlı, 2005, s. 168).

Oyun, çocuğun sosyalleşmesindeki en büyük yardımcısıdır. Yaşamının ilk yıllarında çocuğun dil gelişimi tam olarak tamamlanmadığı ve çocuk bu dönemde benmerkezci olduğu için diğer çocuklarla beraber oynayamaz. Çocukluğun ilk yıllarında oyun arkadaşları ebeveynleri olurken çocuğun yaşı ilerledikçe sosyal yönden gelişebilmek için arkadaş grubuna ve grup oyunlarına ihtiyaç duyar (Gülay ve Akman, 2009)

Çocuk, oyun grupları ve arkadaş ilişkileri içerisinde sosyalleşir, bulunduğu toplumda paylaştığı, yardımlaştığı, sorumluluk aldığı, kendi haklarını koruduğu ve başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı gösterdiği sürece var olur. Bu da ancak oyunla mümkün olur (Aral ve Baran, 2002). Çocuk, oyunlar sayesinde toplumsal kuralları öğrenir (Piaget, 2015).

1.3.2.4. Oyunun Dil Gelişimi Üzerindeki etkisi

Kişiler arası iletişimi sağlamanın en önemli yolu sözel dil kullanımınıdır. Birinci yaşın sonlarına doğru bebekler tek kelime aşamasında olmasına rağmen, doğumdan itibaren yüzleri tanımaya, annesinin sesine tepki vermeye, çevresinde sık karşılaştığı kişilerin seslerini tanıyıp ona göre davranmaya dolayısıyla alıcı dilini geliştirmeye başlar. İşittiği sesleri zamanla anlamlandırarak dil gelişimini hızlandırır. Ebeveynlerle oynanan oyunlar da dil gelişimine katkı sağlar (Dömez, Abidoğlu, Çağlayan, Erdemir ve Gümüşçü, 1997).

Çocuk, oyun oynarken oyunun her aşamasında dil becerilerini kullanır. Oyun sayesinde dil becerilerini de geliştirir. İster önceleri tek başına oyun evresinde oyuncaklarını konuşurken, ister daha sonraları arkadaş grupları ile kurallı oyun oynarken sahip olduğu dilin özelliklerini oyunlarına yansıtır, kendini toplum içerisinde daha iyi ifade eder (Kol, 2011; Bekmezci ve Özkan, 2015). Akandere'ye (2006) göre, çocuk oyun içinde yeni kelimeler öğrenir, sözcük

dağarcığını geliştirir, oyunla ilgili sorular sorar, yeni şeyler öğrenir, arkadaşlarını dinleyerek onların bilgi birikimlerinden yararlanır, onlarla konuşarak sosyal ilişkilerini geliştirir.

1.3.2.5. Oyunun Kişilik Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Kişilik; bireye özgü olan, aynı zamanda onu başkalarından ayıran, dışa yansıyan ya da yansımayan sosyal, ahlaki, zihinsel ve fiziksel özelliklerinin tutarlı ve sürekli bir bütünleşmesidir (Ersanlı, 2005). “Çocukların oyun etkinlikleri ile oyun tarzları, onların sınırlı ya da uysal, sosyal ya da a-sosyal, demokratik ya da otoriter, dominant ya da edilgen olma gibi kişilik özelliklerinden önemli ölçüde etkilenmektedirler. Bu ilişkinin bilinmesi ve çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir farklılık yaratabilmemiz açısından yararlıdır” (Pehlivan, 2016, s. 3284).

Kişilik gelişim kuramcılarında Freud ve Ericson’a göre her dönemde kritik olan ihtiyaçların giderilmesi kişiliği olumlu yönde etkiler. Ericson’un Girişkenliğe Karşı Suçluluk dediği kritik dönemde oyun çok önemlidir, çocuklar oyun yoluyla kendilerini ve sosyal çevrelerini tanırlar (Bayhan ve Artan, 2009).

Senemoğlu’na (2004) göre, altı yaşından sonra çocuk için iş birliği yapma, planlama, öğrenme ve iş başarma özel bir öneme sahiptir. Özellikle bu dönemdeki oyunlarla sosyalleşir, oyunlar sayesinde iş birliği yapıp birlikte kazanmanın ve eğlenmenin zevkini yaşar. Kişilik gelişimine katkısından dolayı 6-12 yaş eğitsel oyunların oynanabileceği en ideal yaştır. Çocuk kendi istek ve becerilerini oyunlarına yansıttığı için özgüveni gelişir, günlük yaşamda kendini rahatça ifade eder. Oyunlarla günlük hayatın provasını yapar.

1.4. Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi Nedir?

Birey, doğduğu günden itibaren öğrenme ve kendini geliştirme peşindedir. Bebeklik ve çocukluk döneminde sürekli hareket halinde olur; koşar, zıplar, tırmanır vb. Enerjisini ancak oyun oynayarak atar ve oyun sayesinde mutlu olur. Okul öncesi dönemle birlikte okulla tanışan çocuk, artık sosyal bir çevrenin içine girer. Kurallı oyunlar oynamayı, arkadaşları tarafından onaylanmayı, kuralları benimsemeyi vb. birçok istendik davranışı formal eğitimle kazanmaya başlar. İlkokulla birlikte okuma-yazma, matematiksel beceriler, hayatı ve çevreyi tanıma gibi birçok olgu kavramı okulla birlikte öğrenir. Tam da bu dönemde oyun

çağında olan çocuğa, öğretmenin okulu ve dersleri sevdirmek için kullanabileceği yöntemlerden biri de eğitsel oyunla öğretim yöntemidir.

Eğitsel oyun çocukların oyun deneyimini şekillendiren, hakim olan ideolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik yapıdan etkilenen, eğitim ortamını eğlenceli hale getiren etkinliklerdir (Broadhead ve Aalsvoort, 2009).

“Çocuğun ruh ve bedenen sağlıklı gelişimini sağlayan, iyi davranış ve alışkanlıkları kazandıran, oynayana haz ve neşe veren etkinliklere eğitsel oyun denir” (Akandere, 2006, s. 2). Eğitsel oyun, bireysel yetenekleri ortaya çıkartıp geliştiren, yarışma hırslarını kazandırırken kurallara uymayı, sevinci ve üzüntüyü paylaşmayı da öğreten, oynarken eğitmeyi amaçlayan bir araçtır (Yalçın, Demirdağ ve Kazak, 2018). Gedik’e (2012) göre ise eğitsel oyun; öğrenmeye yönelik, bir amacı olan, sınıf içerisinde oynanabilen oyunlardır. Eğitsel oyun, maddi çıkar sağlamaya yönelik olmadan, öğrencileri bilişsel, duyuşsal, psikomotor, fiziksel ve sosyal açılarından geliştiren, belli bir amacı olan veya olmayan, kurallı veya kuralsız olarak gerçekleştirilebilen ve öğrencilerin sürece sevecek ve isteyerek katıldıkları bir aktif öğrenme yöntemidir (Yıldız, Şimşek, ve Aras, 2017).

O halde eğitsel oyun için; belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilen, öğrencilerin çok yönlü gelişimini sağlayan, öğrenciyi öğrenme sürecine aktif olarak katan, sorumluluk bilinci kazandıran, oynarken öğrenmeyi sağlayan ve öğrenilenlerin kalıcı hale gelmesini kolaylaştıran, öğrencilerde heyecan, merak ve ilgi uyandıran etkinlikler bütünüdür diyebiliriz.

1.4.1. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Üstün Yönleri ve Sınırlılıkları

Eğitsel oyunla öğretim, öğrencileri aktif olarak eğitim sürecine dâhil eden etkili yöntemlerden biridir. Eğitsel oyun yönteminin de diğer yöntem ve tekniklerde olduğu gibi üstün ve zayıf yönleri bulunmaktadır.

1.4.1.1. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Üstün Yönleri

“Eğitsel oyunla öğretim yöntemi, öğretmenin farklı oyun türleriyle öğrencilerin farklı zekâ alanlarına kolayca ulaşabildiği, bireysel farklılıkları değerlendirebildiği, öğrenciyi derse aktif olarak kattığı ve öğretim sürecinde öğrencilerle birlikte eğlendiği etkinliklerdir (Hazar ve Altun, 2018, s. 56).”

Eğitsel oyunlar öğrencinin seviyesine uygun olmak kaydıyla her sınıf ve her ders için uygulanabilir (Broadhead, 2006). Sadece küçük yaş gruplarında değil gelişimin her aşamasında eğitsel oyunlardan yararlanılabilir. Eğitsel oyunlar öğrencilerin, hangi dersle ilgili oynanıyorsa o dersin kazanımlarını daha kısa sürede kazanmasına ve bu süreçte dersten maksimum düzeyde keyif almasını sağlar. Ayrıca çocuğun eğitiminde yaparak yaşayarak öğrenme imkânı sunan oyun görsel, işitsel, duyuşsal bakımdan birçok duyu organına hitap ederek kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırır (Hanbaba, 2011).

Eğitsel oyun oynama süreci içerisinde öğrenciler derse daha eğlenerek katılır, sınıf içi davranış problemleri en aza iner. Yine süreç boyunca öğrenciler yardımlaşmayı, mücadele etmeyi, sabretmeyi, rakiplerine saygılı olmayı, kurallara uymayı öğrenirler; en önemlisi de fazla enerjilerini atıp oyun oynarken öğrenirler (Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013; Özyürek ve Çavuş, 2016).

Zengin (2002, s. 52), eğitsel oyunun faydalarını şu şekilde belirtmiştir:

- “1. Kurallar içinde bireyin özgürlüğüne olanak verir ve öğrenmeye hizmet eder.
2. Öğrencilerin çeşitli şekillerde düşünmelerine yol açar.
3. Öğretme-öğrenme sürecinde öğretim tekniği olarak kullanılır.
4. Öğretme-öğrenme sürecinde öğrencilere sınıf ortamında zevk alma, eğlenme fırsatı sunar.
5. Önceki öğrenilenlerin pekiştirilmesine ve tekrar edilmesine olanak sağlar.
6. Belirlenen hedef davranışların geliştirilmesinde etki eder.
7. Hatalı öğrenmelerin düzeltilmesinde yardımcı olabilir.
8. İlgi çekici olması dolayısıyla öğrencilerin dikkatini çeker ve bilginin uzun süreli korunmasına etki eder.”

Bunların yanında eğitsel oyunun üstün yönlerini Yıldırım (2015, s. 20) aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. “Öğrencilerin sürece aktif olarak katılımlarını sağlar.
2. Dersin, konunun daha ilgi çekici olmasını sağlar.

3. Öğrenilen bilgilerin eğlenceli bir ortamda tekrar edilip kalıcı olmasını sağlar.
4. Öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırır.
5. Dersin hedeflerine ulaşma konusunda destekleyici özellik gösterir.
6. Öğrencinin zihinsel, fiziksel ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesini sağlar.
7. Öğrenciler eski bilgileri ile yeni bilgileri bir arada kullanır. Bu bilgiler arasında bağlantı kurarak öğrenmelerin etkili olmasını sağlar.
8. Puan vermek amaçlı olmadığından öğrencilerin rahat bir ortamda derse katılımları sağlanır.
9. Öğrencilerin eksiklerinin belirlenmesinde etkili olur. Çünkü öğrenciler bu ortamlarda rahat bir şekilde öğrendiklerini gösterebilir.”

1.4.1.2. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları

Öğrencilerin oynarken öğrenmesini hedefleyen eğitsel oyunlardan bazen istenen sonuç alınamayabilir. Öğretmenin, ders sürecini oyun oynama ve eğlenerek öğrenme amacı ile planlayıp tasarlaması çocuğun öğrenme deneyimlerini olumlu yönde etkiler (Broadhead ve Aalsvoort, 2009). Çok iyi bir planlama ve ders öncesi hazırlık aşaması gerektiren eğitsel oyunların öğrencilerin zihinsel ve bedensel gelişimlerine uymaması, ders süresinin ve sınıfın fiziki özelliklerinin planlanan eğitsel oyunlar için uygun ve yeterli olmaması, eğitsel oyun için gerekli araç-gerecin temin edilememesi eğitsel oyundan alınacak verimi düşürebilir. Bunlardan başka eğitsel oyunların sınırlılıkları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. “Eğitsel oyunlar rekabet ortamına dönüşerek “kim kazanacak” düşüncesinin hâkim olmasına etki edebilir.
2. Ortaya çıkabilecek olan yarışma düşüncesi yavaş öğrenen çocukları etkileyebilir.
3. Öğrencilerin oyunu anlamaması, oyunun onların ilgisini çekmemesi ya da seviyelerine uygun olmaması durumunda beklenen katılım sağlanamayabilir.
4. Çekingen öğrencilerin oyuna katılması bazen zaman alabilir.

5. Öğretmenlerin bu tekniği başarılı bir şekilde uygulayabilmesi diğer tekniklerde olduğu gibi dikkatli ve titiz bir hazırlık yapmalarını gerektirmektedir.
6. Oyunların uygulanması, süreyi dikkatli kullanmayı gerektirdiğinden derste kullanımı sıkıntı yaratabilir.
7. Kalabalık sınıflarda bazı eğitsel oyunları uygulamak zor olabilir.
8. Eğitsel oyunun ne öğrettiğini ölçmek üzere ölçütler geliştirmek belli bir eğitimi gerektirir” (Demirel, 1999, s. 123).

1.4.2. Eğitsel Oyunla Öğretim Yönteminin Planlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

Eğitim–öğretim sürecinin istendik ve başarılı olması ancak doğru bir planlama ile mümkün olabilir. Rastgele ve karmaşanın hüküm sürdüğü bir öğretim sürecinden istenilen verim alınamayacağı gibi başarı şansa bırakıldığı için genellikle düşüktür (Sünbül, 2011). Bilen’e (2002, s.245) göre eğitimde başarıyı yükseltici bir plan şu sorulara cevap verecek özellikte olmalıdır:

1. “Bu dersin sonunda öğrenciler neyi öğrenmeli, yani ne gibi davranış değişikliği edinmeli?
2. Söz konusu davranış değişikliği ne ile hangi öğrenme yaşantıları ile gerçekleştirilmelidir?
3. Planlanan davranış değişikliği nasıl, yani hangi öğretim yöntem ve araç gereç ve kaynaklarla öğrenciye ulaştırılmalıdır?
4. Acaba başarılı mı?”

Yukarıdaki dört sorunun cevabı planlamadaki hedefleri, eğitim durumlarını ve değerlendirmeyi içermektedir. Eğitsel oyun yöntemi ile işlenecek derslerde de bir plan mutlaka hazırlanmalı ve etkinliklerin süreç içerisinde nasıl yapılacağı şekillendirilmelidir. Rastgele, belirli bir düzenden yoksun, doğaçlama olarak eğitsel oyun yönteminin kullanıldığı ders sürecinden istenilen verim alınamayabilir, öğrencilerin mutsuz olduğu, sıkıldığı bir durum ortaya çıkabilir. Öğretmen uygulama öncesi çok iyi bir şekilde hazırlanmalı, önceden hazırladığı planın eksik yönlerini görüp harekete geçmeli ve etkinlikte kullanacağı malzemeleri eksiksiz tamamlamalıdır (MEB, 2014; Hazar ve Altun, 2018). Oyunun planlanmasında dikkat edilecek noktalar şu şekilde belirlenmiştir (Akandere, 2006, s. 21):

- “Oyunun amacı: Oyun seçilirken hangi amaca yönelik olduğu önceden belirlenmelidir. O amaç doğrultusunda oyun oynatılmalıdır.
- Oyunun seviyesi: Oyun, grubun yaş, cinsiyet, fiziki özellikleri göz önüne alınarak uygulanmalıdır.
- Oyun yeri: Seçilen oyunlar mevsim şartlarına, fiziki imkânlarla, elde bulunan saha ve malzemeleri göz önüne alarak belirlenmelidir.
- Araç ve Gereç: Oyun planlanırken oyunun amacına, konusuna karakterine uygun araç gereç seçilmeli ve planda belirtilmelidir.
- Oyun süresi: Oyun süresi seçilirken oyuncuların yaş, fiziki kapasiteleri dikkate alınmalıdır.”

Eğitsel oyun yöntemi kullanılacak bir ders süreci planlanırken öğretmenin dikkat etmesi gereken durumlar vardır, bunlardan bazıları şöyledir: Öğretmen sınıfın seviyesini, eksikliklerini, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilmeli kısacası sınıfını tanımalıdır. Planlama yaparken hangi ders için eğitsel oyun yöntemini kullanacaksa o dersin kazanımlarını çok iyi incelemeli, hangi kazanımı hangi oyunla gerçekleştireceğine karar vermelidir. Eğitsel oyunların süresinden, kullanılacak araç-gerece, araç-gereçten eğitsel oyunun içeriğine kadar her şey ince bir titizlikle planlanmalıdır. Planlamadaki aksaklıklar eğitim-öğretim sürecinin aksamasına, kazanımların sekteye uğramasına sebep olacaktır. Belirlenen hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen eğitim durumları öğretmenin rehberliğinde, öğrencilerin aktif katılımı ile gerçekleştirilmelidir. Gerekli durumlarda öğretmen bir kılavuz rolünü üstlenmeli ve öğretim sürecine yön vermelidir (MEB, 2014; Gedik, 2012; Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013).

Eğitsel oyunla öğretimin gerçekleştirildiği ders süresinin sonunda hedeflerin ne kadarının kazandırıldığını belirlemek amacı ile bir değerlendirme yapılmalıdır. Öğretmenin dört açıdan değerlendirme yapmasına gerek vardır:

1. “Öğretmenin kendini değerlendirmesi,
2. Öğretmenin her çocuğu tek tek ve çocukların hepsini bir arada değerlendirmesi,
3. Öğretmenin çocuklarla beraber değerlendirme yapması,
4. Oyunun değerlendirilmesi (Akandere, 2006, s. 21-22).”

Eğitsel oyun yöntemi ile işlenen ders sürecinin sonunda yapılan değerlendirme ile eksiklikler, yanlışlar, hatalar, aksamalar, başarılı ve olumlu yönler belirlenir. Böylece öğretmen, bir sonraki oyunlarda olumsuzlukları ortadan kaldırma ve başarılı yönleri geliştirebilme olanağı bulur (MEB, 2014). Değerlendirme geleneksel ölçme araçları (test, boşluk doldurma, soru cevap) ile yapılabileceği gibi alternatif ölçme araçlarıyla (gözlem, akran değerlendirmesi) da yapılabilir.

1.5. İlgili Literatür

1.5.1. Dinleme Becerisine İlişkin Araştırmalar

Dinleme becerisinin öğretimi sırasında karşılaşılan güçlüklerin belirlendiği “A Factor Analysis Barriers to Effective Listening” adlı bir araştırmada öğrencilerin en sık karşılaştıkları dinleme engelleri, öğrenciler arasında dinlemeyi engelleyici faktörler, demografik farklılıklar bulunan öğrencilerin dinleme engellerinin neler olabileceği sorgulanmıştır. Araştırma 400 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Her öğrenci etkili dinleme için 25 engel içeren bir anket doldürmüştür. Araştırma sonuçlarına göre; yaş grupları farklılık gösterse de öğrencilerin konuyu karmaşık bulması ve etkili bir şekilde dinlemek için gereken zamanı ayırmak istememesi, konuşan ile göz temasından kaçınması ve sadece duygulara değil kelimelere dikkat etmesi, konuşmacının dış görünüşüne yoğunlaşması, dışarıdan gelen seslere dikkat kesilmesi, öğrencilerin konuşmacıya yönelik olumsuz tutumları gibi dinleme engelleri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, dinleme engellerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmış, erkeklerin kadınlardan tutuculuk ve samimiyetsizlik gibi engelleri daha fazla algıladıkları bulgusuna ulaşılmıştır (Golen, 1990).

İkinci dil eğitiminde dinlediğini ve okuduğunu anlama becerilerinin kıyaslandığı “A Comparison of Second Language Listening and Reading Comprehension” adlı bir araştırmada, dinlediğini ve okuduğunu anlama becerilerinin aynı mı, farklı mı, yoksa ikisinin kombinasyonu beceriler olup olmadığı araştırılmıştır. Brigham Young Üniversitesi’nde Almanca kurslarına katılan öğrenciler, sırasıyla yedi, beş ve dört bölümden oluşan kurslara katılmışlardır. Her dersten altmış öğrenci (otuz okuyucu ve otuz dinleyici) analiz için rastgele seçilmiştir. Araştırmanın sonunda ana dilinde çok iyi dinleme ve konuşma becerisine sahip öğrencilerin ikinci dil becerilerinde eksiklikler olduğu,

ikinci dilin sahip olduğu söz dizimi, fonolojik ve kelime bilgisindeki farklılıklar dinlediğini ve okuduğunu anlamadaki farkın çoğunu oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okuyucular, dinleyicilerden daha fazla ifadeyi ve ayrıntıyı hatırlarken; dinleyiciler de ana fikri daha fazla hatırlamışlardır (Lund, 1991).

“Metacognitive Instruction In Listening For Young Learners Problems” adlı bir araştırmada da üst bilişsel yöntem kullanarak dinleme problemleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı; ilköğretim öğrencilerinin İngilizce dersindeki dinleme konusundaki üstbilişsel bilgilerini ortaya çıkarmak, tanımlamak ve süreç temelli etkinliklerin öğrencilere dinlemeyi öğretmek için ne kadar yararlı olduğunu araştırmaktır. Bu araştırmada, 11-12 yaşlarında Singapur’da yaşayan on ilköğretim okulu öğrencisi, geleneksel dinleme alıştırmaları içeren dinleme dersleri ile dinleme deneyimlerine ilişkin tartışmaları içeren özel olarak planlanmış dinleme dersine katılmışlardır. Dersler 8 hafta sürecek şekilde planlanmıştır. Dinle, cevapla-düşün-raporla ve tartış gibi üç önemli aşamadan oluşmuştur. Öğrencilerin öz değerlendirmeleri ve birkaç dinleme testinden yararlanılarak veriler toplanmış ve yorumlanmıştır. Öğrencilere ilk altı hafta 90-150 kelime içeren kısa metinler dinletildikten sonra metinle ilgili on soru içeren bir alıştırmaları yapmaları istenmiştir. Kalan son iki ders saatinde ise yine metinler dinletilmiş, bu kez dinleme alıştırmaları yaptırılırken çoktan seçmeli yerine açık uçlu sorular sorulmuştur. Ders aşaması bittikten sonra öğrencilere aşağıdaki sorular sorulmuştur:

- Ne dinliyordun? (Dinlediğini anlamış mı?)
- Metni anlamana yardımcı olan nedir? (Dinlemeyi etkileyen faktörler nelerdir?)
- Doğru cevap vermeni engelleyen şeyler nelerdir? (Dinlemeyi etkileyen faktörler nelerdir?)
- Metni anlamak için ne yaptın? (Dinlemeyi kolaylaştıran stratejiler nelerdir?)

Son aşamada da öğrenciler kendi gözlemlerini arkadaşları ve öğretmenleriyle paylaşmışlardır. Öğrenciler, konuşma hızı, metnin içeriği, metinle ilgili soru türleri, fiziksel koşullar, diğer dinleyicilerin varlığı, duygusal ve fiziksel durumlar, dikkat ve ses gibi unsurların dinleme sürecini etkilediğini belirtmişlerdir (Taib ve Goh, 2006).

Dinleme becerisinin geliştirilmesi ile ilgili birçok çalışma yapan Doğan (2007), hazırlamış olduğu “İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çabaları” adlı doktora tezinde ilköğretim yedinci sınıf öğrencileri ile çalışmış, dinleme eğitimi programı ile dinleme becerileri geliştirilmeye çalışmıştır. Bu çalışmada deney grubundaki öğrenciler haftada iki ders olacak şekilde dört hafta dinleme eğitimi verilmiştir. Bu eğitim sırasında öğrencilere dinleme öncesi, sırasında ve sonrasında dikkat edilecek hususlar ve dinlerken not alma teknikleri gibi konularda bilgiler verilmiştir. Eğitim çalışmalarının bitiminde yapılan son test ile deney grubu ile kontrol grubunun sonuçları incelendiğinde dinleme eğitiminin verildiği deney grubunun dinleme becerisini daha fazla geliştirdiği görülmüştür.

Dinleme becerisinin öğretimine yönelik başka bir doktora tezi de Kırbas’ın (2010) hazırlamış olduğu “İş Birlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerini Geliştirmelerine Etkisi” adlı tezdur. Kırbas’ın bu çalışmasının sonucunda işbirlikli öğrenme yöntemi ile öğretimin, sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde ve dinlediklerini anlama başarısı üzerinde geleneksel öğretim yöntemine göre daha fazla etkili olduğu tespit edilmiştir.

Dinleme becerisinin geliştirilmesi ile ilgili yapılan diğerk bir araştırma da Melanlıoğlu’nun (2011) “Üstbiliş Stratejileri Eğitiminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi” adlı doktora tezidir. Araştırmacı tarafından öğrencilerin üstbilişsel dinleme becerilerini değerlendirmek için Üstbilişsel Dinleme (Dinlediğini Anlama) Farkındalığı Ölçeği geliştirilmiş ve Üstbilişsel Dinlediğini Anlama Görüşme Formu düzenlenmiştir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin uygulama süreci sonunda hem üstbiliş hem de dinlediğini anlama başarı düzeylerinde artış olduğu görülmüştür.

Aksu’nun (2013) hazırlamış olduğu “Bütünleştirici Dinleme Modeli Uygulamalarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi” başlıklı doktora tezinde, 2010-2011 yıllarında İstanbul İli Pendik İlçesi’nde yer alan beşinci sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Bütünleştirici Dinleme Modeli uygulamalarının, geleneksel uygulamalara göre ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini olumlu yönde geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Dinleme becerisinin öğretimine yönelik diğer çalışmalar incelendiğinde genellikle ilköğretimin ikinci kademesine yönelik yapıldığını görülür; ancak Bulut (2013) tarafından hazırlanan “Etkin Dinleme Eğitiminin Dinlediğini Anlama, Okuduğunu Anlama ve Kelime Hazinesi Üzerindeki Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel deneme modeli kullanılmıştır. Araştırmada, deneysel uygulamalardan önce ve sonra araştırmacı tarafından geliştirilen “Dinlediğini Anlama Testi”, “Okuduğunu Anlama Testi” ve “Kelime Hazinesi Testi” uygulanmıştır. Deney grubuna haftada iki ders saati olacak şekilde sekiz hafta boyunca etkin dinleme eğitimi verilmiştir. Uygulama sonrasında veriler incelendiğinde, etkin dinleme eğitiminin dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, dinlediğini anlama ve kelime hazinesi düzeylerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür.

1.5.2. Eğitsel Oyun Yöntemine İlişkin Araştırmalar

Eğitsel oyunun önemi, öğrenme - öğretme sürecine getirdiği kolaylıklar her geçen gün daha iyi anlaşılakta ve bu konuyla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Cooney tarafından (2004), yılında Guatemala’da yapılan bir araştırmada sosyoekonomik durumları farklı iki okuldaki bulunan öğrenci velilerinin ve öğretmenlerin oyun yoluyla öğretim yöntemine yönelik algıları anket ve gözlem yoluyla belirlenmiştir. Ankette dokuz tane çoktan seçmeli ve beş açık uçlu soru bulunmaktadır. Hem anket sonuçları (oyun yoluyla yetişkin algısı) hem de çalışmanın gözlem sonuçları (çocukların sınıf deneyimleri) pedagoji ve çevre, oyunun yararları ve çocukluk imajı başlıkları altında tartışılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre yetişkin tutumları oyun yoluyla öğrenmeye engel değildir. Öğretmenlerin belirttiği ve araştırmacı tarafından gözlemlenen engeller ise aktif öğrenme kaynaklarının eksikliği ve oyun odaklı eğitim programına yönelik mesleki gelişim yoksuludur. İkinci önemli bulgu ise öğretim programındaki etkinlikler kolaylaştırılmalı ve oyun yoluyla öğrenmeye uygun hale getirilmelidir. Sürecin sonunda araştırmacı tarafından konuyla ilgili okulda bir çalıştay düzenlenmiş, idareci ve öğretmenlerin alanla ilgili eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır.

Hanbaba’nın (2011), “Oyunla Öğretim Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersi Başarısı ve Tutumuna Etkisi” adlı yüksek

lisans tezinde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Sakarya ili Hendek İlçesi'ndeki 3. Sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Deney ve kontrol grubun başarısını ölçmek için ön test ve son test olarak kullanılacak hayat bilgisi başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarını belirlemek için ise Bektaş (2007) tarafından geliştirilen “Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise oyunla öğretim yönteminin hayat bilgisi dersinde öğrenmeyi kolaylaştırdığından dolayı derse yönelik başarıda geleneksel öğretime göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu, ders başarısının arttığı ancak tutumun değişmediği bilgisine ulaşılmıştır.

“Play, Language And Social Skills Of Children Attending A Play-Based Curriculum School And A Traditionally Structured Classroom Curriculum School In Low Socioeconomic Areas” adlı bir araştırmada Avustralya'daki düşük sosyoekonomik seviyedeki, 4-6 yaş arasındaki öğrenciler incelenmiştir. Araştırmanın amacı oyun temelli öğretim programının uygulandığı bir sınıfın, geleneksel olarak yapılandırılmış bir sınıf ortamına kıyasla sosyoekonomik durumu düşük olan çocuklar için uygun bir öğrenme ortamı olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmanın alt problemleri ise;

1. Düşük sosyoekonomik alanlarda yaşayan çocukların, oyun becerileriyle okula başlayıp başlamadıkları,
2. Dört-altı yaş arası çocukların, altı aylık bir sürede oyun temelli bir öğretim programı sonucunda oyun, dil ve sosyal becerilerdeki değişikliklerini incelemek,
3. Dört-altı yaş arası çocukların, altı aylık bir sürede geleneksel olarak yapılandırılmış öğretim programı sonucunda oyun, dil ve sosyal becerilerdeki değişikliklerini incelemek,
4. Düşük sosyoekonomik bir alanlarda yaşayıp, ilkokula devam eden 4-6 yaş arası çocukların oyun, dil ve sosyal becerileri üzerinde önemli bir etkisinin olup olmadığını karşılaştırmaktır.

Araştırma kapsamında oyun yoluyla öğretimin yapıldığı sınıfta, öğrenciler her gün, ne yapacaklarına dair bir plan geliştirmiş ve bu planı uygulamış; öğretmen de çocukların öğrenmesini sağlamış ve gün boyunca çocuklar için bazı aktiviteleri seçip yönlendirmiştir. Geleneksel öğretim programının uygulandığı sınıfta ise okuma-yazma, fen bilimleri, matematik, beden eğitimi ve müzik gibi

konular için günün belirli bir saati ayrılmış ve dersler bu şekilde işlenmiştir. Altı aylık bir ders sürecinin ardından veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde oyun yoluyla öğretimin yapıldığı sınıftaki çocukların, geleneksel olarak yapılandırılmış bir sınıftaki çocuklardan daha gelişmiş dil yeteneği, oyun ve akran grubuna ve sosyal yeterlilik becerisine sahip olduğu; düşük sosyoekonomik bölgelerde yaşayan öğrencilere, ilköğretim okullarında karşılarına çıkan okuma yazma becerileri ile ilgili yetenekleri artırmak için oyun tabanlı bir öğretim programı kullanmanın yararlı olacağı bulgusuna ulaşılmıştır (Stagnitti, Kidd, ve Reynolds, 2011).

Dil becerilerinin öğretiminde eğitsel oyunları ilk kez kullanan Gedik (2012), “Ortaokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Eğitsel Oyunların Başarı ve Kalıcılığa Etkisi” adlı doktora tezinde, Türkçe dersi temel dil becerilerinin öğretiminde eğitsel oyunların, başarı ve öğrenilenlerin kalıcılığı üzerindeki etkisini incelemiştir. Hazırlanan etkinliklerle ortaokul öğrencilerine yönelik on iki haftalık bir ders süreci gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesi dört temel dil becerisinin açısından kontrol ve deney grubu arasında farklılık yokken, uygulama sonrası eğitsel oyun yönteminin uygulandığı deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

“Anaokuluna Devam Eden Altı Yaşındaki Çocuklar İle Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” adlı başka bir araştırmada erken çocukluk dönemindeki 6 yaş çocuklarının ve okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüş ve beklentilerini belirleyip; öğretmen boyutunda öğretmenlerin oyun hakkındaki fikirleri, oyun nedir sorusuna yanıtları, öğrenme sürecinde oyunu bir yöntem olarak kullanıp kullanmama durumları, oyun yararları ve oyunun bir yöntem olarak eğitim ortamında uygulanması sırasında karşılaşılan güçlükler incelenmiştir. Araştırmanın çocuk boyutunda ise çocukların oyunla ilgili fikirleri, oyunla ilgili tutum ve beklentileri araştırılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Bu araştırmaya Türkiye genelinde MEB’e bağlı devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 59’u kadın okul öncesi öğretmeni ve 89 çocuk katılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya göre, öğretmenlerin eğitim programı içinde oyunun önemini kavramadıkları ve öğretim yöntemi olarak oyunu kullanmadıkları, yine

öğretmenlerin oyunu bir dinlenme zamanı ya da ödül olarak çocuklara sunmaları ve diğer etkinlikleri gerçekleştirebilmek için oyunu kolayca yarıda kesebilmeleri gibi tutum ve davranışlar sergiledikleri ve bu durumunda çocukların yetişkinleri oyunun dışında görmelerine neden olabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır (Tuğrul, vd., 2014).

Türkiye’de okul öncesinde oyunla ilgili yapılmış çalışmaların incelendiği bir araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmış, 1986-2013 yılları arasında okul öncesinde oyunla ilgili yapılmış, 6 doktora 32 yüksek lisans tezi olmak üzere toplamda 38 lisansüstü tez incelenmiş ve yapılan çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda oyunlarda dil, bilişsel, sosyal-duygusal gelişim, öz bakım becerileri, matematik eğitimi, kavram gelişimi, iletişim, özel eğitim öğrencilerine yönelik konulara yer verildiği, oyun uygulamaları konusunda öğretmen, okul idaresi ve ebeveyn görüşlerinin incelendiği ayrıca ölçek uyarlama çalışmalarını içerdiği belirlenmiştir (Kaytez ve Durualp, 2014).

“Fen ve Teknoloji Dersinde Eğitsel Oyunların Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi” adlı araştırmada son test ve ön test gruplu yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırma 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Bolu İli Merkezi’nde bulunan 80 kişiden oluşan yedinci sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak ünite değerlendirme testi geliştirilmiştir. 7. Sınıf fen ve teknoloji dersinde yer alan “Maddenin Yapısı ve Özellikleri” ünitesinde “Periyodik Tabloda Köşe Kapmaca” adlı oyunun etkililiğinin araştırıldığı çalışmada, periyodik tabloda köşe kapmaca oyunu ile desteklenen öğretimin akademik başarı üzerinde olumlu yönde farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır (Bayat vd., 2014).

Oyunla ilgili “İlkokul Düzeyinde Oyun Temelli Fiziksel Etkinlikler Yoluyla Kuvvet ve Hareket Kavramlarının Öğretimi” adlı araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tek gruplu ön test-son test deneysel model kullanılmıştır. Çalışmada kuvvet ve hareket konusunu daha önce öğrenmemiş, ilkokul 3. ve 4. sınıfa başlayacak toplam 21 öğrenci yer almıştır. Oyun temelli fiziksel aktiviteler için hazırlanan planlar, 3. ve 4. sınıf kuvvet ünitesi kazanımları incelendikten sonra hazırlanmış ve toplam 8 oyun ile ilişkilendirilmiştir. Konu ile ilgili başarı testi hazırlanmış ve eğitim süreci öncesi ön test uygulanmıştır. Etkinlikler toplam 4 gün boyunca her gün 1.5 saat vakit ayrılarak sürdürülmüş ve etkinliklerin bitiminde öğrencilere son test yapılmıştır. Test sonuçlarına göre;

oyun temelli fiziki etkinlikler yoluyla fen öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarını arttırmada anlamlı bir etkisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Boyras ve Serin, 2016).

BÖLÜM 2

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, deneysel işlem, verilerin toplanması ve analizi üzerinde durulmuştur.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, eğitsel oyun temelli dinlediğini anlama etkinliklerinin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarısı üzerindeki etkisi incelenmek amaçlanmıştır. Bu nedenle bu çalışmada ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır. Bu çalışmanın bağımsız değişkenini eğitsel oyun yöntemi, bağımlı değişkenini ise dinlediğini anlama başarı düzeyi oluşturmaktadır. Modelin simgesel görünümü Tablo 1 verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Modelinin Simgesel Görünümü

G1	O1	X1	O3
G2	O2	X2	O4

Tablo 1’de gösterilen simgelerin anlamları şu şekildedir:

G1: Deney grubu

G2: Kontrol grubu

O1: Deney grubuna uygulanan ön test

O2: Kontrol grubuna uygulanan ön test

X1: Deney grubuna uygulanan yöntem

X2: Kontrol grubuna uygulanan yöntem

O3: Deney grubuna uygulanan son test

O4: Kontrol grubuna uygulanan son test

2.2. Evreni ve Örnekleme

Bu çalışmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Ordu İli Gökçöy İlçesindeki bir ilkokulda, 4 farklı şubede öğrenim gören 97 kişilik 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Deney ve kontrol gruplarının belirlenmesinde, farklı şubelerde öğrenim gören 97 öğrenciye ön test uygulanmıştır. Ön test sonuçlarına göre denk iki sınıftan şans yoluyla seçilen bir sınıf kontrol grubu bir sınıf da deney grubu olacak şekilde belirlenmiştir. Ön test sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması

Ön test	Gruplar	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Dinlediğini Anlama Testi	Deney	26	22.30	5.75	50	.235	.815
	Kontrol	26	21.88	7.15			

p>.05

Tablo 2’de görüldüğü üzere, deney ve kontrol gruplarının DAT ön testinden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. [t(50)= .235, p>.05] Bu bulgulara dayanarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırmanın bağımlı değişkenleri bakımından denk oldukları söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının dâhil oldukları sınıflar fiziksel olarak birbirine (sınıf büyüklüğü, sınıf donanımı vb.) benzer dersliklerdir. Deney ve kontrol gruplarının sınıflarında görev yapan öğretmenlerden ikisi de eğitim fakültesi mezunudur. Deney grubunun yer aldığı sınıfta görev alan sınıf öğretmeni meslekte on ikinci yılını doldurmakta iken kontrol grubunun yer aldığı sınıfta öğretmenlik yapan öğretmen meslekte on birinci yılını doldurmaktadır.

Deney ve kontrol gruplarının yer aldığı sınıflarda öğrenim gören kız-erkek öğrenci sayılarına ilişkin veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrenci Dağılımı

Deney Grubu			Kontrol Grubu	
Cinsiyet	n	%	n	%
Kız	14	53.85	12	46.15
Erkek	12	46.15	14	53.85
Toplam	26	100	26	100

Tablo 3'te araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin dağılımı verilmiştir. Veriler incelendiğinde deney grubunda (%53.85) kız, (%46.15) erkek öğrenci; kontrol grubunda ise (%46.15) kız, (%53.85) erkek öğrenci bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 4. sınıf Türkçe Dersi öğretim programının dinleme becerilerine ait kazanımlarının gerçekleşme düzeyini belirlemek amacı ile ön testin uygulanması, eğitim çalışmaları ve son testin uygulanması olmak üzere üç aşama gerçekleştirilmiştir. Ön test ve son testte Bulut (2013), tarafından geliştirilen test gerekli izinler alınarak (EK:13) kullanılmıştır.

DAT; çoktan seçmeli, boşluk doldurma, doğru yanlış gibi 35 maddeden oluşmaktadır. DAT içerisinde yer alana kazanımlar ve kazanımları ölçen madde numaraları Tablo 4'te sunulmuştur (Bulut, 2013, s. 72).

Tablo 4. Dinlediğini Anlama Testinin İçerdiği Kazanımlar ve Kazanımları Ölçen Madde Numaraları

Kazanımlar	Madde No
1.Dinlediklerinde ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin, ve kim sorularına (5N 1K) cevap arar.	33
2.Dinledikleri kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt eder.	12-13-14-15
3.Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri ayırt eder.	4-5-6-7-8-9-10-11
4.Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.	1-16
5.Dinlediklerinde duygusal ve abartılı sözleri ayırt eder.	18
6.Dinlediklerinde öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.	17
7.Dinlediklerinde gerçek olanla hayal ürünü olanı ayırt eder.	19
8.Dinlediği şiirin ana duygusunu belirler.	26
9.Dinlediklerinin konusunu belirler.	2-30-34
10.Dinlediklerinin ana fikrini belirler.	3-31-35
11.Dinlediklerinde destekleyici ayrıntıları, yardımcı fikirleri bulur.	27-28
12.Dinlediği olayın nasıl gelişeceğini ve sonucunu tahmin eder	21-22-23-24-25
13.Dinledikleriyle ilgili çıkarımlar yapar.	32
14.Dinlediği konuya uygun farklı başlıklar bulur.	29
15.Dinlediklerini özetler.	20

Bulut (2013) tarafından geliştirilen DAT'ın güvenilirliği KR-20 formülü ile hesaplanarak $KR-20 = .92$ olarak bulunmuştur. Bunun yanı sıra testin madde güçlük ve madde ayırt edicilik analizleri yapılarak madde güçlük değerinin ortalama $.68$ olduğunu dolayısıyla testin orta güçlükte olduğu; madde ayırt edicilik değerlerinin ise $.35$ ile $.74$ arasında değişmekte olduğunu hesaplanarak

maddelerin teste alınabileceğini belirlenmiştir. Bu çalışmada DAT' ın güvenilirliği KR-20 formülü kullanılarak $KR-20 = .86$ bulunmuştur.

2.4. Deneysel İşlem

Araştırmacı tarafından deney grubundaki öğrencilere Türkçe dersi kapsamında haftada bir ders saati olacak şekilde 9 ders saati eğitsel oyun temelli dinleme eğitimi verilmiştir. Etkinlik planları hazırlanırken öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini geliştirecek oyunlar tasarlanmıştır. Etkinlikler, öğrencilerin seviyelerine uygun, zevk alacakları, eğlenerek öğrenmelerini sağlayacak şekilde planlanmıştır. Etkinlik planları hazırlandıktan sonra bir Eğitim Programları ve Öğretim uzmanı, bir Türkçe ve Eğitimi uzmanı ve Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olan üç uzman ile görüşülmüş ve konu ile ilgili fikirlerine başvurulmuştur. Geri dönütler alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmada öyküleyici, bilgilendirici metinler kullanılmakla birlikte şiir ve şarkılara da yer verilmiştir. Etkinliklerde kullanılan metinler, İlköğretim Türkçe Programı'na uygun ders kitaplarından (Bengi, 2017; Yüksel, 2016; Yücel, 2016; Yenel, 2017) seçildiği gibi öğrencilerin seviyelerine uygun kitaplardaki kısa metinler (Çağdaş, 2012; Kanoğlu, 2011; Çağlayan, 2012; Dönmez ve Yılmaz, 2017; Olcar, 2018; Püsküllüoğlu, 2016) de kullanılmıştır. Metinler ve etkinlikler dinleme türleri dikkate alınarak plana yansıtılmıştır. Etkinlik türlerine uygun olacak şekilde bazı metinler öğretmen tarafından okunacak şekilde bazı metinler ise bir ses cihazından dinletilecek şekilde hazırlanmıştır. Etkinliklere başlamadan önce deney grubundaki öğrencilere dinlemeyi etkileyen faktörler, dinleme teknikleri vb. konularda bilgiler verilmiştir.

Tablo 5'te deney süresince uygulanan etkinliğin ismi ile hangi dinleme türüne ait olduğu, metnin türü ve yapılan değerlendirme çalışmaları yer almaktadır.

Tablo 5. Oyun Temelli Dinlediğini Anlama Etkinliklerinin Planı

Hafta/Ders Saati	Etkinlik	Dinleme Türü	Metin Türü	Değerlendirme
1 ders saati 40dakika	'Bilen İlerler' oyunu	Katılımsız Dinleme	Öyküleyici Metin	Öğrenciler dinlenen metnin özeti yazar.
1 ders saati 40dakika	'Hikâye Oluşturuyorum' oyunu	Yaratıcı Dinleme	-	Öğrenciler aldıkları notları kullanarak bir hikâye yazar.
1 ders saati 40dakika	'Doğru Tahmin' oyunu	Not Alarak Dinleme Seçici Dinleme	Öyküleyici Metin	Öğrenciler anlamını yeni öğrendikleri kelimeler ile ilgili cümle kurar.
1 ders saati 40dakika	'Halkayı At Sıraya Koy' oyunu	Not Alarak Dinleme	Öyküleyici Metin	Öğrencilerin metindeki olayları oluş sırasına göre anlatmalarını ister.
1 ders saati 40dakika	'Şarkıyı Tamamlayalım' oyunu	Not Alarak Dinleme Estetik Dinleme	Şarkı	Şarkıyı tüm sınıf ritmine uygun söyler.
1 ders saati 40dakika	'Bayrağı Kaldır Balonu Patlat' oyunu	Eleştirel Dinleme Seçici Dinleme	Bilgilendirici Metin	Metinle ilgili sorulan sorulara yanıtlar.

1 ders saati 40dakika	‘Ben Kimim Bil Bakalım’ oyunu	Yaratıcı Dinleme	3 adet öyküleyici metin-1 adet şiir	Öğrenciler en beğendikleri metni anlatır.
1 ders saati 40dakika	‘Eş Anlamını Bul Yapbozu Tamamla’	Not Alarak Dinleme Seçici Dinleme	Öyküleyici Metin	Öğrenciler buldukları kelimelerin eş anlamlılarıyla ile cümle kurar.
1 ders saati 40dakika	‘Sıraya Koy Tahmin Et’	Yaratıcı Dinleme	Öyküleyici Metin	Öğrenciler metinle ilgili birbirlerine 5N 1K soruları sorar.

2.5. Verilerin Toplanması

Valilik, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izinler (EK:11) doğrultusunda okul yönetimi ve dördüncü sınıf öğretmenleri ile görüşülmüştür. Bulut (2013) tarafından geliştirilen DAT uygulanmadan önce gerekli açıklamalar yapılmış, bir ders saati boyunca, soruları dikkatlice yanıtlamaları istenmiştir.

2.6. Verilerin Analizi

Ön test ve son test sonuçlarının analiz edilmesinden elde edilen veriler SSPS 22 programından faydalanılarak çözümlenmiştir.

Veri analizinde puanların normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro Wilk (SW) testi ile analiz edilmiş ve puanların normalliğe uygun olduğu tespit edilmiştir ($p > .05$).

Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma ve anlamlı farklılığın belirlenmesinde uygulanan İlişkisiz Ölçümler İçin T-Testi (Independent Samples T-Test) analizleri yapılmıştır. Bu araştırmada etki büyüklüğü

hesaplanmasında Cohen's d formülü kullanılmıştır. Bu araştırmada etki büyüklüğü değerlerinin yorumlanmasında Cohen's d değeri için .20 ve altı küçük-düşük; .20-.80 arası orta; .80 ve üstü için geniş-büyük düzey (Özsoy ve Özsoy, 2013) etki büyüklüğü değerleri temele alınmıştır.

BÖLÜM 3

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Bulgular

“Deney grubundaki öğrencilere uygulanan eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyine etkisi nedir?” alt problemine ait bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması

Son test	Gruplar	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Dinlediğini	Deney	26	25.62	6.06	50	.387	.700
Anlama	Kontrol	26	24.92	6.8			
Testi							

$p > .05$

Tablo 6’da görüldüğü üzere, deney ve kontrol gruplarının DAT son testinden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır [$t(50) = .387, p > .05$]. Elde edilen bu bulgulara göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı söylenebilir. Bu durumda eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin dinlediğini anlama başarısı üzerinde fark yaratacak bir etkiye sahip olmadığı düşünülebilir.

“Deney grubundaki öğrencilere uygulanan eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyine etkisi var mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7. Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Göre Karşılaştırılması

Test	Gruplar	n	\bar{x}	ss	sd	t	p	Cohen's d.
Dinlediğini	Ön test	26	22.30	5.75	25	2.125	.044	.11
Anlama	Son test	26	25.62	6.06				
Testi								

p<.05

Tablo 7 incelendiğinde, deney grubunun DAT ön test ve son testinden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır [t(25)= 2.125, p <.05]. Bu bulgulara dayanarak deney grubuna verilen eğitimin, öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeylerini arttırdığı söylenebilir. Ancak, hesaplanan etki büyüklüğü (Cohen's d) sonuçları incelendiğinde, eğitsel oyun temelli dinlediğini anlama etkinliklerinin, dinlediğini anlama başarı düzeyleri üzerinde düşük düzeyde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın, problemi ve alt problemlerinin ışığında ulaşılan bulgulara göre sonuçlara, tartışmaya ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın temel problemi olan “Eğitsel oyun temelli dinleme etkinlikleriyle gerçekleştirilen dinleme eğitiminin, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarı düzeylerine etkisi nedir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla hazırlanan ders planları, eğitsel oyun yöntemi kullanılarak 9 hafta boyunca uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilere son test uygulanmış, elde edilen bulgulara göre deney grubundaki öğrencilerin aritmetik ortalamasının ($\bar{x}=25.62$) kontrol grubundaki öğrencilerin aritmetik ortalamasından ($\bar{x}=24.92$) yüksek olmasına rağmen deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bu araştırmada olduğu gibi eğitsel oyun yönteminin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı farklılığa yol açmadığı ile ilgili sonuçların bulunduğu araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Babayiğit’ in (2016) hazırladığı “İlkokuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları” adlı çalışmasında oyun yoluyla öğretimde öğrencilerin okuduğunu anlama, sesli okuma ve yazma hızları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna benzer bir sonuç “Eğitsel Oyun Destekli Takım-Oyun-Turnuva Yönteminin 5. Sınıf Öğrencilerinin Elektrik Konusundaki Akademik Başarılarına ve Motivasyonlarına Etkisi” adlı araştırmada deney (Oyun Destekli Takım-Oyun-Turnuva yönteminin uygulandığı) ve kontrol grubu (geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı) öğrencilerinin aritmetik ortalamalarının çok yakın olduğu; istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yavuzılmaz, 2018). Gürer ve Aslan’ın (2017) çalışmasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitsel oyun yönteminin akademik başarıya etkisi incelenmiş; son test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının başarı puanları istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. “Oyunlaştırılmış Oyun Temelli Öğrenmenin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersi Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı başka bir araştırmada da deney grubu ile oyun temelli öğretim yöntemiyle dersler

işlenirken, kontrol grubuyla da öğretim programına uygun bir şekilde ders kitaplarında yer alan etkinlikler uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin başarı, tutum ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bu araştırmada ve sözü edilen diğer araştırmalarda eğitsel oyun yönteminin uygulandığı deney ve geleneksel öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubu arasında dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamasına rağmen, literatürde (Gedik, 2012; Gürbüz ve Çeker, 2017; Hanbaba,2011 vb.) eğitsel oyun yönteminin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı farklılığa yol açtığı ile ilgili sonuçların bulunduğu araştırmalar da yer almaktadır. Literatür tarandığında (Alamdar, 2015; Tatlılıoğlu ve Korkmaz, 2011; Altun, 2009; Seven ve Engin, 2008; Senemoğlu, 2004; Şişman, 2002; Engin, Özen, ve Bayoğlu, 2009; Karaaslan, 2010) öğrencinin akademik başarısını; öğrenciden kaynaklanan faktörler (öğrencinin ilgisizliği, öğrenme stillerindeki farklılıklar, dikkat, algı vb.), öğrenme- öğretme yöntemiyle ilgili faktörler, öğrenilen ders/ konu ile ilgili faktörler, sınıfın fiziki durumu, ailesel- çevresel faktörler etkilemektedir. Eğitsel oyun yönteminin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin incelendiği çalışmalardan elde edilen sonuçların farklılığı, diğer değişkenlerin akademik başarıya olan etkisinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca araştırma sonuçlarındaki bu farklılık diğer yöntemler etkili kullanıldığında eğitsel oyun yönteminin akademik başarıda fark yaratmamasından kaynaklanabilir. Eğitsel oyun temelli etkinliklerin uygulanmasında yeterli süre ayrılmadığı için de anlamlı farklılığa yol açmamış olabilir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulguya göre deney grubunun ön test puan ortalaması ile son test puan ortalaması arasında -etki büyüklüğü düzeyi düşük olsa da- anlamlı bir fark vardır. Bu durumda deney grubuna uygulanan dinlediğini anlama etkinliklerinin, başarıyı olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Eğitsel oyun yoluyla öğretim yönteminin çocuğun dil gelişimine katkılarını ortaya koyan çalışmalara rastlamak mümkündür. Bu durum Kara'nın (2010) araştırmasında oyun yoluyla öğretimin dört temel dil becerisini geliştirdiği ayrıca gramer bilgilerini ve kelime hazinesi arttırdığı bulgusu ile tutarlılık göstermektedir. Benzer sonuçlar dört temel dil becerisinin öğretiminde eğitsel oyun yönteminin kullanıldığı başka bir çalışmada (Gedik, 2012) da elde edilmiştir. Gedik'in (2012) araştırmasında eğitsel oyunların uygulandığı deney

grubu ile mevcut öğretim programındaki etkinliklerin uygulandığı kontrol grubu arasında dinleme becerisi yönünden kalıcılık testi başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Eğitsel oyunların dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesinde ve öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitsel oyun yoluyla öğretim yöntemi, öğrencilerin sadece akademik başarılarında fark yaratıp yaratmaması ile değerlendirilmemelidir. Literatür incelendiğinde eğitsel oyun yönteminin çocuğun derse karşı ilgisini, motivasyonunu arttırdığı (Şimşek, Araz ve Yıldız, 2016), öğrenmeyi eğlenceli hale getirdiği, soyut konuların öğrenilmesini kolaylaştırdığı (Gürpınar, 2017) öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağladığı (Gürbüz, Çeker ve Töman, 2017), öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı bulduğu (Korkmaz, 2018) vurgulanmaktadır.

Öneriler

- Bu araştırmadan eğitsel oyun yönteminin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. İleriki araştırmalarda öğrencilerin dinleme etkinliklerine ilişkin tutumu incelenebilir. Ayrıca öğrencilerin eğitsel oyun temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri incelenerek çalışma genişletilebilir.
- Araştırmada deney ve kontrol gruplarının dinlediğini anlama başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılık elde edilmemiştir. Araştırmada eğitsel oyun yönteminin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi 9 etkinlik ile sınırlandırılarak incelenmiştir. Etkinlik sayıları artırılarak eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi tekrar incelenebilir.
- Diğer yöntem ve tekniklerin dinlediğini anlama beceri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla farklı deneysel yöntemler kullanılabilir.
- İleriki çalışmalarda eğitsel oyun yöntemi kullanılarak diğer dört temel dil becerilerinin öğretimine yer verilerek Türkçe dersi akademik başarısının yanı sıra Türkçe dersine ilişkin tutumları da incelenebilir.
- Araştırmada eğitsel oyun temelli dinleme etkinliklerinin deney grubundaki öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını olumlu yönde

etkilediği sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlere oyun temelli dinleme etkinliklerine yer vermeleri önerilebilir.

KAYNAKÇA

- A. Altun, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.
- Akandere, M. (2006). *Eğitici Okul Oyunları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aksu, D. (2013). *Bütünleştirici Dinleme Modeli Uygulamalarının İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aktaş, Ş., ve Gündüz, O. (2005). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ.
- Akyol, H. (2012). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Alamdar, S. (2015). *Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörlerin Etkili Okul Kavramı Bağlamında İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Altınbulak, D., Emir, S., ve Avcı, C. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitsel Oyunların Erişime ve Kalıcılığa Etkisi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*(2), 35-51.
- Aral, N., ve Baran, G. (2002). *Çocuk Gelişimi-2*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arıcı, A. (2016). Erken Çocukluk Dil Gelişiminde Ailenin Rolü. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 66-78.
- Arıcı, A., ve Kır, D. (2017). Dinlemeye Hazırlık Çalışmalarının Dinlemeye Etkisi. *International Journal Of Social and Educational Sciences*, 4(8), 265-275.
- Asemota, H. (2015). Nature, Importance And Practice Of Listening Skill. *British Journal of Education*, 3(7), 27-33.
- Ateş, M., Çerçi, A., ve Derman, S. (2015). Eğitim Bilişim Ağında Yer Alan Türkçe Dersi Videoları Üzerine Bir İnceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- Ayan, S., ve DüNDAR, H. (2009). Eğitimde Okul Öncesi Yaratıcılığın ve Oyunun Önemi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 28*, 63-74.
- Aytan, T. (2011). Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 23-43.

- Aytaş, G., ve Uysal, B. (2017). Oyun Kavramı ve Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Değerlendirme. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 675-690.
- Babayiğit, Ö. (2016). *İlkokuma Yazma Öğretiminde Oyunla Öğretim Yöntemi Uygulamaları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bağcı, E. (2011). İlköğretim 1.,2. ve 3. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Yer Verilen Eğitsel Oyun Etkinliklerinin İncelenmesi ve Alternatif Etkinlik Önerileri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 487-497.
- Bayat, S., Kılıçaslan, H., ve Şentürk, Ş. (2014). Fen ve Teknoloji Dersinde Eğitsel Oyunların Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 204-216.
- Bayhan, P., ve Artan, İ. (2004). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bayrak, E., ve Özkanal, Ü. (2016). İlkokul Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Dinleme Etkinliklerinin Zihinsel Becerilere Göre Dağılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 201-220.
- Bekmezci, H., ve Özkan, H. (2015). Oyun ve Oyunağın Çocuk Sağlığına Etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 5(2), 81-87.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilgin, H. (1996). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bizzocchi, J., and Paras, B. (2005). Game, Motivation, and Effective Learning: An Integrated Model for Educational Game Design. *DiGRA 2005: Changing Views: Worlds in Play, 2005 International Conference*.
- Bond, C. (2012). An Overview Of Best Practices To Teach Listening Skills. *International Journal Of Listening*, 26(2), 61-63.
- Bostrom, R., and Waldhart, E. (2009). Memory Models And The Measurement Of Listening. *Communication Education*, 37(1), 1-13.
- Boyras, C., ve Serin, G. (2016). İlkokul Düzeyinde Oyun Temelli Fiziksel Etkinlikler Yoluyla Kuvvet ve Hareket Kavramlarının Öğretimi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 89-101.

- Broadhead, P. (2006). Developing An Understanding Of Young Children's Learning Through Play: The Place Of Observation, Interaction And Reflection. *British Educational Research Journal*, 32(2), 191-207.
- Broadhead, P., and Aalsvoort, D. (2009). Play And Learning In Educational Settings. *Educational & Child Psychology*, 26(2), 5-8.
- Bulut, B. (2013). *Etkin Dinleme Eğitiminin Dinlediğini Anlama, Okuduğunu Anlama ve Kelime Hazinesi Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Büyüköztürk, Ş., ve Karadeniz, Ş. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, S., ve Yıldırım, M. (2017). Eğitsel Oyunlarla Fen Dersine "Var mısın Yok musun?". *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(35), 14-30.
- Ceran, D. (2015). Seçici Dinleme İle Not olarak Dinleme Yöntemlerinin Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi. *Journal of World of Turks*, 7(1), 205-219.
- Chomsky, N. (2001). *Dil ve Zihin*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Ciğerci, M. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikayelerin Kullanılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Cooney, M. (2004). Is Play Important? Guatemalan Kindergartners' Classroom Experiences and Their Parents' and Teachers' Perceptions of Learning Through Play. *Journal of Research in Childhood Education*, 18(4), 261-277.
- Çağdaş, F. (2012). *Atasözü Öyküleri*. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Çağlayan, N. (2012). *Neşeli Yarış*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Çelenk, S. (2003). *İlkokuma Yazma Programı Ve Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, İ. (2017). Noam Chomsky ve Psiko-Linguistik Dil Gelişim. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 193-208.

- Çeltik, E. (2018). Tavşan İle Kaplumbağa. *İlkokul 3.Sınıf Türkçe Kitabı* (A. Olcar, Çev.). içinde Ankara: Dikey Yayıncılık.
- Çetinel, G. (2016). *Okul Öncesi Dönem Çocuğuna Sahip Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumu İle Çocuğın Dinleme Becerisi Arındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme Eğitimi ve Dinlemeyi Etkileyen Faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 165-177.
- Çoban, B., ve Nacar, E. (2008). *İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demir, T. (2010). Türkçe Öğretiminde Anlama ve Zihinde Yapılandırma. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*(27), 201-223.
- Demircan, U. (2018). *Ortaokul Öğrencilerinin Dinleme/İzleme Öz-Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Demirel, Ö. (1992). İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi ve Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(8), 31-40.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi* . Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dinçel, B. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Yaşadıkları Dinleme Sorunları ve Sorunların Çözümüne Yönelik Beklentileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2551-2571.
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim İkinci Kademedede Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çabaları*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Doğan, Y. (2008). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli alışmaların Etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-286.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Doğan, Y. (2016). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Y., ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Dömez, N., Abidoğlu, Ü., ağlayan, D., Erdemir, N., ve Gümüşçü, ř. (1997). *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Dönmez, E., ve Yılmaz, E. (2017). *Bremen Mızıkacıları*. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Emiroğlu, S. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 269-307.
- Emiroğlu, S., ve Pınar, F. (2013). Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları İle İlişkisi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 769-782.
- Engin, A. O., Özen, ř., ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin Okul Öğrenme Başarılarını Etkileyen Bazı Temel Değerışkenler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(3), 125-156.
- Epçaçan, C. (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe'nin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11).
- Erdem, A., ve Erdem, M. (2014). "DinleİzleAnlat" Dinleme ve Konuşma Yeterlilikleri Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 418-432.
- Erdem, A., ve Erdem, M. (2015). Yapılandırmacı Karma Öğrenme Ortamlarının Dinleme ve Konuşma Becerilerine Etkisi. *İlköğretim Online*, 14(3), 1133-1148.
- Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi Anlamak*. Ankara: Erk Yayınları.

- Erdoğan, Ö. (2013). İlkokuma Yazma Öğretimi Sürecinde Anlama Becerileri. S. Çelenk (Ed.), *İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi* içinde (s. 137-161). Ankara: Eğiten Kitap.
- Ersanlı, K. (2005). *Davranışlarımız Gelişim ve Öğrenme*. Samsun: Eser Basım.
- Freud, S. (2011). *Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd*. (A. Babaoğlu, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Funk, H., and Funk, G. (2016). Guidelines for Developing Listening Skills. *International Reading Association*, 42(9), 660-663.
- G.Bengi, T. (2017). Şekerci Güzeli. H. Bıyıklı, ve Y. Öztaş, *İlköğretim Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı* içinde (s. 72-76). Ankara: Doku Yayıncılık.
- Gedik, M. (2012). *Ortaokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Eğitsel Oyunların Başarı ve Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Goh, C. (2000). A Cognitive Perspective On Language Learners' Listening Comprehension Problems. *System*, 28(1), 55-75.
- Golen, S. (1990). A Factor Analysis Of Barriers To Effective Listening. *The Journal Business Communicatin*, 27(1), 25-36.
- Groos, K. (1912). *The Play Of Man*. (E. Baldwin, Çev.) New York: Appleton.
- Gücüyeter, B. (2009). Türk Dili ve Edebiyatı Derslerinde Dinleme Eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 161-170.
- Gülay, H., ve Akman, B. (2009). *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güleryüz, H. (2001). *Türkçe Programlanmış İlkokuma Yazma Öğretimi Kuram ve Uygulamaları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gündüz, O., ve Şimşek, T. (2014). *Anlama Teknikleri-2 Uygulamalı Dinleme Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2006, Nisan). Türkçe Öğretim Programının Değerlendirilmesi. *Çoluk Çocuk Dergisi*, s. 25-28.
- Güngör, N. (2013). *İletişim Kuramlar Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Gürbüz, F., Çeker, E., ve Töman, U. (2017). Eğitsel Şarkı ve Oyun Tekniklerinin Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Kalıcılığı Üzerine Etkileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 593-617.
- Gürel, E., ve Tat, M. (2012). Bir İletişim Edinimi Olarak Dinleme ve Türkçe'de Bulunan Dinleme Temalı Atasözleri İle Deyimler Üzerine Bir İçerik Analizi. *The Journal of International Social Research*, 5(23), 278-287.
- Gürer, B., ve Arslan, N. (2017). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Eğitsel Oyun Yöntemi ile Öğretimin Öğrenci Başarısına ve Derse Tutumuna Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 87-127.
- Gürpınar, C. (2017). *Fen Bilimleri Öğretiminde Eğitsel Oyun Destekli Öğretim Uygulamalarının Öğrenme Ürünlerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Hanbaba, L. (2011). *Oyunla Öğretim Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersi Başarısı ve Tutumuna Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Hazar, Z., ve Altun, M. (2018). Eğitsel Oyunlara Yönelik Öğretmen Görüşleri ve Yeterliliklerinin İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 52-72.
- Hwang, W. Y., Shih, T. K., Ma, Z. H., Shadiev, R., and Chen, S. Y. (2016). Evaluating Listening And Speaking Skills In A Mobile Game-Based Learning Environment With Situational Contexts. *Computer Assisted Language Learning*, 29(4), 639-657.
- Hwang, G. J., Hsu, T. C., Lai, C. L., and Hsueh, C. J. (2017). Interaction Of Problem-Based Gaming And Learning Anxiety In Language Students' English Listening Performance And Progressive Behavioral Patterns. *Computers & Education*, 106, 26-42.
- K. Tayşi, E. (2014). *Öğrenme Stiline Dayalı Eğitimin Ortaokul Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine ve Dinlemeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kacı, O. (2015). *Okul Öncesi 60-72 Aylık Dönem Çocuğunun Sosyal Duygusal Uyumda Eğitsel Oyunun Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kalaycı, N. (2005). İlköğretim Okullarında Dinleme Becerisini Nasıl Geliştirebiliriz? *Eğitime Bakış Dergisi*(2), 53-58.

- Kalıpçı, S. (2008). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarında Benimsedikleri Eğitimsel Yaklaşımları Belirleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kanoğlu, Ş. (2011). *Boni Çözüm Arıyor*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*(27), 407-421.
- Karaaslan, G. (2010). *Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karamustafaoğlu, O., ve Kaya, M. (2013). Eğitsel Oyunlarla 'Yansıma ve Aynalar' Konusunun Öğretimi:Yansımali Koşu Örneği. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 3(2), 41-49.
- Kardaş, M., ve Harre, T. (2015). 6-8 Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dinleme/İzleme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Etkinlik Önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(13), 264-291.
- Kardaş, M., Çetinkaya, V., ve Kaya, M. (2018). 2005-2017 Yılları Arasında Dinleme Eğitimi Üzerine Yapılmış Akademik Çalışmaların Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., ve Sever, S. (2005). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kaya, A. (2013). *İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreç*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaytez, N., ve Durualp, E. (2014). Türkiye'de Okul Öncesinde Oyun ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 110-121.
- Kemiksiz, Ö. (2015). Türkçe Öğretiminde Eleştirel Dinleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 299-316.
- Keskin, A. (2009). *Oyunların Çocukların Çoklu Zeka Alanlarının Gelişimine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Kırbaş, A. (2010). *İş Birlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerini Geliştirmelerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kim, B., Park, H., and Baek, Y. (2009). Not Just Fun, But Serious Strategi Using Meta-Cognitive Strategies In Game-Based Learning. *Computers & Education*, 52(4), 800-810.
- Kocaadam, D. (2011). *Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koç, M., Yavuzer, Y., Demir, Z., & Çalışkan, M. (2001). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M., ve Kök, M. (2007). Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun. *Kazım Karabekir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 324-342.
- Kol, S. (2011). Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(21), 1-21.
- Korkmaz, S. (2018). *Eğitsel Oyun Geliştirerek Desteklenen Fen Bilimleri Öğretiminin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Bartın Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kurudayıoğlu, M., ve Kana, F. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Becerisi ve Dinleme Eğitimi Özyeterlik Algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.
- Kurudayıoğlu, M., ve Taşkın, S. (2016). Cumhuriyet Dönemi İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Söz Varlığının Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 559-598.
- Küçük, M. (2012). İletişim Kavramı ve İletişim Bilgisi. N. Orhon, ve U. Eriş(ed.), *İletişim Bilgisi* içinde (N. Orhon, ve U. Eriş, Çev., s. 2-18). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Lervag, A., Hulme, C., and Lervag, M. (2017). Unpicking the Developmental Relationship Between Oral Language Skills and Reading Comprehension: It's Simple, But Complex. *Child Development*, 1-18.
- Lund, R. (1991). A Comparison of Second Language Listening and Reading Comprehension. *The Modern Language Journal*, 196-205.

- Maden, S. (2013). Niçin Dinlemiyoruz? Dinleyememe Probleminin Sosyokültürel Analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 49-83.
- Maden, S., ve Drukan, E. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stilllerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 101-112.
- MEB. (2000). *İlköğretim Okulu Ders Programları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersİ Öğretim Programı (6,7,8.Sınıflar)* . Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2009). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2014). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2015). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Melanlıoğlu, D. (2011). *Üstbiliş Stratejileri Eğitiminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(29), 65-77.
- Melanlıoğlu, D., ve K. Tayşi, E. (2013). Türkçe Öğretim Programındaki Dinleme Kazanımlarının Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Bakımından Sınıflandırılması. *Journal of Language and Literature Education*, 2(6), 23-32.
- Melanlıoğlu, D., ve Özbay, M. (2012). Türkçe Öğretim Programlarının Dinleme Becerisi Bakımından Değerlendirilmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7(1), 87-97.
- Murphy, D. (2016). Handwriting and Typing: The Impact of Note-Taking on Recall. 8(2).
- Musalli, A. (2015). Taxonomy of Lecture Note-Taking Skills and Subskills. *International Journal of Listening*, 29(3), 134-147.
- Neuman, W. (2017). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri-2*. Ankara: Yayınodası.

- Neville, D. O., Shelton, B. E., and McInnis, B. (2009). Cybertext redux: Using Digital Game-Based Learning To Teach L2 Vocabulary, Reading, And Culture. *Computer Assisted Language Learning*, 22(5), 409-424.
- Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası (Çev.Melike Türkan Bağlı). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 137-139.
- Okul Öncesi Puzzle Boyama*. (tarih yok). Haziran 08, 2019 tarihinde Yazdırılabilir Boyama Sayfaları: <https://boyama.technics-goods.info/2018/02/en-iyi-secim-okul-oncesi-puzzle-boyama.html> adresinden alındı
- Orhon, E. Nezihi; Eriş, Ufuk (Ed.). (2012). *İletişim Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ.
- Özyürek, A., ve Çavuş, Z. (2016). İlkokul Öğretmenlerinin Oyunu Öğretim Yöntemi Olarak Kullanma Durumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2157-2166.
- Özsoy, S. ve Özsoy, G. (2013) Eğitim Araştırmalarında Etki Büyüklüğü Raporlaması. *Elementary Education Online*, 12(2), 334-346
- Pearson D.P, and Fielding, L. (1982). Children, Language, and Schools: Making Them Compatible. *Language Arts*, 59(6).
- Pehlivan, H. (2016). Oyunun Gelişim ve Öğrenmedeki Yeri. *Journal Of Human Sciences*, 13(2), 3280-3292.
- Piaget, J. (1962). Play, Dreams And Imitation In Childhood. New York: Norton. (Originally published in French in 1945).
- Piaget, J. (2015). *Çocuğun Ahlaki Yargısı*. (İ. Dünder, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Püsküllüoğlu, A. (2016). *Efsaneler*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Russ, S., and Kaugars, A. S. (2001). Emotion in Children's Play and Creative Problem Solving. *Creativity Research Journal*, 13(2), 211-219.
- S.Bayhan, P., ve Artan, İ. (2009). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Seven, M., ve Engin, A. (2008). Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 189-212.

- Sever, S. (1993). *Türkçe Öğretiminde Kullanılan Tam Öğrenme Kuramı İlkelerinin, Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerindeki Erişmeye Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sevinç, M. (2009). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Shield, B., and Dockrell, J. (2006). Acoustical Barriers In Classrooms: The Impact Of Noise On Performance In The Classroom. *British Educational Research Journal*, 32(3), 509-525.
- Stagnitti, K., Kidd, E., and Reynolds, E. (2011). Play, Language And Social Skills Of Children Attending A Play-Based Curriculum School And A Traditionally Structured Classroom Curriculum School In Low Socioeconomic Areas. *Australasian Journal of Early Childhood*, 36(4), 120-130.
- Sünbül, A. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Konya: Eğitim Akademi Yayınları.
- Şahin, M. (2015) *Oyunlaştırılmış Oyun Temelli Öğrenmenin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersi Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, Ü., Araz, H., ve Yıldız, E. (2016). Dolaşım Sistemi Konusunda Eğitsel Oyun Yönteminin Kullanılmasının Öğrencilerin Akademik Başarı Ve Fen Öğrenimi Motivasyonu Üzerindeki Etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), 20-32.
- Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tabak, G. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stillерinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 171-181.
- Tabak, G., ve Göçer, A. (2014). Dinleme Becerisine Yönelik Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Araçları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 250-272.
- Taib, Y., and Goh, C. (2006). Metacognitive Instruction In Listening For Young Learners. *ELT Journal*, 60(3), 222-232.

- Tatlılıoğlu, K., ve Korkmaz, G. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Okul Başarılarını Olumsuz Etkileyen Nedenlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma (Konya Örneği). *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(3), 93-116.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim İkinci Kademedede Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 40(2), 113-131.
- Thomlison, T. (1991). Approaches for Teaching Empathic Listening. *Annual Meeting of the* (s. 1-35). Florida: Educational Resources Information Center (Eric).
- Torun, F., ve Duran, H. (2014). Çocuk Hakları Öğretiminde Oyun Yönteminin Başarıya, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(16), 418-448.
- Tuğrul, B., Aslan, Ö., Ertürk, H., ve Ö. Altınkaynak, ř. (2014). Anaokuluna Devam Eden Altı Yaşındaki Çocuklar İle Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 97-116.
- Turan, Z., T. Küçüköncü, D., Cankuvvet, N., ve Yasemin, Y. (2012). Koklear İmplant ve İşitme Cihazı Kullanan İşitme Kayıplı Çocukların Dil ve Dinleme Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*(54), 142-150.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türkel, A. (2012). Dinleme Eğitimine İlişkin Teknikler ve Değerlendirmeleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(34), 128-141.
- Tüzel, S. (2013). Sınıf İçi Gürültünün Öğrencilerin Dinleme Sürecindeki Bilişsel Performansına Etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 363-378.
- Tyagi , B. (2013). Listening : An Important Skill and Its Various Aspects. *The Criterion An International Journal in English*.
- Usluata, A. (1994). *İletişim*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Whitebread, D., Coltman, P., Jameson, H., and Randel, R. (2009). Play, Cognition and Self-Regulation:What Exactly Are Children Learning When They Learn Through Play? *Educational & Child Psychology*, 26(2), 40-52.
- Xu, F. (2011). The Priority of Listening Comprehension over Speaking in the Language Acquisition Process. *International Education Studies*, 4(1), 161-165.

- Vandercruyse, S., Vandewaetere, M., Cornillie, F., and Clarebout, G. (2013). Competition And Students' Perceptions In A Game-Based Language Learning Environment. *Educational Technology Research and Development*, 61(6), 927-950.
- Yalçın, K., Demirdağ, M., ve Kazak, Ö. (2018). *Spor Lisesi Eğitsel Oyunlar Ders Kitabı- 9*. Ankara: Meb Yayınları.
- Yavuzer, H. (2001). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzyılmaz, M. (2018). *Eğitsel Oyun Destekli Takım-Oyun-Turnuva Yönteminin 5. Sınıf Öğrencilerinin 'Elektrik' Konusundaki Akademik Başarılarına Ve Motivasyonlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yazar, S., ve Yazar, İ. (2018). Türkçe Öğretimi. S. Taşkaya, ve R. Karadağ, *Türkçe Öğretimi* içinde (s. 80-99). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Yenel, M. (2017). Sihirli Çoraplar. H. Bıyıklı, ve Y. Öztaş *İlköğretim Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı* içinde, (s. 77-80). Ankara: Doku Yayıncılık.
- Yıldırım, B. (2015). *Eğitsel Oyun ve Dönüt-Düzeltilmenin Öğrenme Düzeyi ve Kalıcılığa Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yıldız, E., Şimşek, Ü., ve Aras, H. (2017). Eğitsel Oyun Yönteminin Öğrencilerin Sosyal Becerileri, Okula İlişkin Tutumları ve Fen Öğrenimi Kaygıları Üzerine Etkisi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 11(1), 381-100.
- Yıldız, N. (2015). *Dinleme Stratejilerinin Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yılmaz, Z. (2007). *Sınıf Öğretmenlerine Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yücel, H. (2016). Avcı İle Tavşan. Bozbey Sebahat, M. Oğan, ve M. vd. Özkaya içinde, *İlköğretim Türkçe 4 Öğretmen Kılavuz Kitabı* (s. 163). Ankara: Özgün Yayıncılık.

Yüksel, O. (2016). Bir Şişe Petrol. S. Bozbey, M. Oğan, ve M. vd.Özkara, *İlköğretim Türkçe 4 Öğretmen Kılavuz Kitabı* içinde (s. 113). Ankara: Özgün Yayıncılık.

Zengin, H. (2002). *Eğitsel Oyunlar ve İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK-1 Ders Planı Örneği-1

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Biri Yer Biri Bakar (Öyküleyici Metin / Dinleme Çalışması) “Bilen İlerler Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama Soruları
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.7. nolu kazanım (Dinlediklerine/İzlediklerine yönelik sorulara cevap verir.)
Öğrenme- Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Öyküleyici Metin(Biri Yer Biri Bakar), Labirent, Zil, Duba

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen dersin başında dinlemenin önemi, dinleme kuralları ve etkinlikler yapılırken uygulayacağı dinleme teknikleri hakkında kısaca bilgi verir ve derse şöyle devam eder: “Şimdi sizlerle çok keyif alacağımız bir oyun oynayacağız. Birazdan okuyacağım metni çok dikkatli dinlemelisiniz, dinlemenin sonunda metin ile ilgili sorular soracağım. Eğer beni dikkatle dinlerseniz grubunuz ve siz yarışmayı kazanacaksınız.”
Gelişme Etkinlikleri	Sınıf iki gruba ayrılır. Gruplar kendilerine isim verirler. Her bir gruptaki öğrenciye birer numara verilir. ✓ Metin öğretmen tarafından 2 kez okunur. ✓ Sınıfın zeminine, daha önceden belirlenmiş labirentin başlangıç noktasına iki duba konur.

- ✓ İki kişi karşılıklı durur. Öğretmen metinle ilgili sorular sorar.
- ✓ Zile önce basan öğrenci soruyu cevaplama hakkı kazanır.
- ✓ Soruyu doğru cevaplayan grup dubasını labirentte bir adım ilerletir. Soruyu doğru cevaplayamazsa cevap hakkı karşı gruba geçer.
- ✓ Gruptaki tüm öğrenciler bu şekilde yarışır.
- ✓ Labirentte son bölüme ilk gelen grup, oyunu kazanır.

Sonuç Etkinlikleri: Dinlenen metnin özetini yazmaları istenir.

BİRİ YER BİRİ BAKAR KIYAMET ONDAN KOPAR (Çağdaş, 2012)

“Bizim evde ninemin sözleri meşhurdur. Yaşadığımız her durum için söyleyecek bir sözü vardır mutlaka. Ninem konuşunca susmak zorunda kalırız. Onun sözleri bizi düşünmeye, birbirimizi anlamaya sevk eder. Mesela ne zaman kardeşimle kavga etsem, araya ninem girer ve o meşhur sözlerinden birini söyler. Biz kavgayı unuttur, ninemin ne söylemek istediğini düşünmeye başlarız. Bu olaylardan birisi de dün yaşandı. İkinci vakitleriydi. Kardeşimle sıkıntıdan patlamıştık. Birden zil çaldı. İkimiz birden kapıya koştuk. Üst komşumuz Lale Abla elinde bir dilim nefis yaş pastayla geldi. Tabağı anneme uzatırken: -Misafir için pasta yapmıştım, size de ayırdım, dedi.

Annem Lale Ablaya teşekkür edip, kapıyı kapatırken biz kardeşimle gözümüzü tabaktaki bir dilim pastaya dikmiştik bile. Lale Ablanın pastaları, tatlıları meşhurdur. Ne zaman yapsa bize de getirir. Ama genellikle bize iki dilim ayırırdı. Bu defa tabakta bir dilim pasta vardı. Kardeşim hemen annemim eteğine yapıştı ve:

-O pasta benim benim, diye bağırmaya başladı. Ben durur muyum, ben de atladım:

-Hayır, hayır asıl benim! ,dedim.

Annem aramızda kalmıştı. Pastayı havada tutuyor ve bizi de sakinleştirmeye çalışıyordu. Pencerenin önünde uyuyan ninem, sesimizi duymuş ve uyanmıştı. Bastonunu kapıldığı gibi çatık kaşlarıyla geldi yanımıza:

-Ne oluyor burada iki dakika uyutmadınız, dedi. Annem:

-Lale yine pasta getirdi, onu paylaşamıyorlar, dedi. Kardeşim:

-Ben daha küçüğüm nineciğim, o pasta benim hakkım, dedi. Ben de:

-Hiç de bile, ben de büyüğüm, asıl benim hakkım, dedim. Ninem bağrıışmalarımızı bastıran sert bir sesle:

-Susun bakalım, dedi. Ve yine o güzel sözlerinden birisini hayatımız boyunca unutmamak üzere bize öğretti.

-Bakın çocuklar, biri yer, biri bakar kıyamet ondan kopar, dedi. Biz, bir anda pastayı unutup ninemim sözünü düşünmeye başlamıştık bile. Kardeşim:

-Yani Şimdi ben yiyip ablam bakarsa kıyamet mi kopacak? diye sorunca hepimiz gülmeye baŐladık. Ninem gülümseyerek koltuğuna doğru yürüdü. Biz de tabi peŐinden gittik. Koltuğun bir tarafına kardeşim bir tarafına da ben oturdum. Ninem:

-Çocuklar Gazneli Sultan Mahmut bir gün, etrafındaki akıllı bir adama bir soru sormuş. Meraklı kardeşim daha ninem cümlesini bitirir bitirmez.

-Ne sormuş, ne sormuş? Ninem:

-İnsanlar arasında kavga en çok niçin çıkar? diye sormuş. Meraklı kardeşim yine ninem anlatmasını bekleyemedi:

-Neden çıkarmış kavga nineceğim? diye söze girdi. Ninem sabırla anlatmaya devam etti. Akıllı bir adam ‘Sultanım biri yer, biri bakar kıyamet ondan kopar. Bazı insanlar aç, bazı insanlar tok gezerse insanlar arasında kötülük başlar.’ demiş. Sultan Mahmut, bu cevabı çok beğenmiş adamı ödüllendirmiş. Bununla kalmayıp halkına karşı adil olmaya, hepsini gözetmeye zen göstermiş.

-Biri yer, birisi bakarsa haksızlık olur değil mi nineciğim? dedim. Ninem:

-Evet kızım, halk arasında bu söz biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar olarak söylenir. nemli olan paylaŐmaktır. Nasıl bir dilim pasta için hemen kavgaya tutuŐtunuz, paylaŐmanın olmadığı yerde gürültü kopar, dedi.

KonuŐması biten nineciğim mutfağa gitti, bir dilim pastayı ikiye kesti ve kardeşimle bana ikram etti. Doğrusu pasta çok güzeldi; fakat paylaŐmak daha güzeldi.”

(Düzenlenmiştir.)

Fatma ÇAĞDAŞ

Metinle İlgili Sorular

1) Dinlediğiniz hikâyede aşağıda verilen kahramanlardan hangisi yoktur?

- A) Anne
- B) Dede
- C) Nine
- D) Kardeş

2) Hikâyedeki olaylar ne zaman yaşanmıştır?

- A) Sabah vakti
- B) Öğlen vakti
- C) İkinci vakti
- D) Akşam vakti

3) Hikâyedeki 'Lale Abla' çocukların evine neden gelmiştir?

- A) Bir tutam maydanoz almak için gelmiştir.
- B) Kahve içmek için gelmiştir.
- C) Çocuklara bir dilim pasta getirmiştir.
- D) Geçerken uğramıştır.

4) Çocuklar niçin kavga ediyorlarmış?

- A) Pastayı paylaşamadıkları için,
- B) Kardeşi ödevini yırttığı için,
- C) Kardeşi pasta tabağını düşürdüğü için,
- D) Ablası yüksek sesle müzik dinlediği için.

5)Nine çocukların kavgasına son vermek için ne demiştir?

- A) Yeter artık, bir susun!
- B) Bir daha kavga ederseniz size ceza veririm.
- C) Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar.
- D) Pasta küçüğün hakkıdır.

6) Ninenin anlattığı hikâyeye göre Gazneli Mahmut kime soru sormuştur?

- A) Oğluna
- B) Vezirine
- C) Çevresindeki akıllı bir adama
- D) Askerlerine

7) İnsanlar arasında kavga en çok neden çıkarmış?

- A) Anlaşamadıkları için çıkarmış.
- B) Bazı insanlar aç, bazı insanlar tok gezerse çıkarmış.
- C) Birbirlerini beğenmedikleri için çıkarmış.
- D) Birbirlerine yalan söyledikleri için çıkarmış.

8)'Biri yer, biri bakar kıyamet ondan kopar' cümlesi aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Atasözü
- B) Deyim
- C) Özdeyiş
- D) Tekerleme

9) Sultan Mahmut adamın cevabı karşısında ne yapmış?

- A) Adamı oradan kovmuş.
- B) Adamı beğenmiş ve ödüllendirmiş.
- C) Adamı cezalandırmış.
- D) Adamı beğenmiş ve yardımcısı yapmış.

10) Konuşmasını bitiren nine ne yapmıştır?

- A) Uyumaya devam etmiştir.
- B) Kızlarla beraber yemeğe oturmuştur.
- C) Pastayı ikiye bölüp çocuklara paylaşmıştır.
- D) Ağlamaya başlamıştır.

11) Hikâyenin yazarı kimdir?

- A) Ömer Seyfettin
- B) Gülden Dayıoğlu
- C) Tefik Fikret
- D) Fatma Çağdaş

EK-2 Ders Planı Örneği-2

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	“Hikâye Oluşturuyorum Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama ve Dinlediğine Yoğunlaşma
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. a) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Meraklı Minik Dergisi-Ekim 2016 sayısının eki

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen dersin başında dinlemenin önemi, dinleme kuralları ve etkinlikler yapılırken uygulayacağı dinleme teknikleri hakkında kısaca bilgi verir ve derse şöyle devam eder “Şimdi sizlerle çok keyif alacağınız bir oyun oynayacağız. Birbirinizi çok dikkatli dinlemeniz ve takip etmeniz gerekiyor. Birbirini en dikkatli dinleyen grup yarışmanın galibi olacaktır.”
Gelişme Etkinlikleri: Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır ve şans yoluyla hangi grubunun birinci yarışacağına karar verilir. Gruptaki ilk 6 öğrenci hikâye kurucu geriye kalan öğrenciler not tutucu olarak görevlendirilir. Oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır. ✓ Masanın üzerinde bulunan küpün, 6 yüzeyinde birbirinden farklı altı resim bulunmaktadır.	

- ✓ İlk yarışan gruptaki birinci öğrenci, küpün yüzeyindeki resme bakarak bir cümle kurar. Diğer grup üyeleri dikkatle onu dinler.
- ✓ İkinci yarışmacı, bir önceki arkadaşının söylediği cümleyi aynen tekrar eder. Sonra küpün diğer yüzündeki resimle ilgili bir cümlede o kurar.
- ✓ Üçüncü yarışmacı ve küpün hiç söylenmemiş diğer bir yüzü ile ilgili başka bir cümle kurar. Bu seferde hem birinci, hem ikinci öğrencinin hem de kendi cümlesini tekrar etmek zorundadır. Bu şekilde küpün altı yüzü 10 dakika içerisinde tamamlanana kadar birinci grup oyuna devam eder.
- ✓ Gruptaki öğrenciler arkadaşlarının kurduğu cümleyi hatırlayamaz ya da yanlış söylerse pas demek zorundadır. Bu sefer oyun yine birinci sıradaki öğrenciye döner.
- ✓ 6 öğrenci de verilen süre içerisinde cümlelerini doğru tamamlamak zorundadır. Sürenin bitiminde diğer grup oyuna başlar. Oyuna yine aynı şekilde devam ederler.
- ✓ Oyunu 10 dakikanın içerisinde tamamlayan grup oyunu kazanır.
- ✓ Ders süresi yettiği ölçüde zarlar değiştirilerek tekrar tekrar oynanabilir.
- ✓ Ders süresi sonunda kazanan grup belirlenerek ödüllendirilir.
- ✓ Not tutucular arkadaşlarının söylediği cümleleri not olarak sürecin sonunda bu cümlelerle kısa bir hikâye yazarlar.

Sonuç Etkinlikleri: Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir.

- ✓ Not olarak dinleseydiniz sonuç sizce nasıl olurdu?
- ✓ Öğrenciler gruplara verilen sürelerin sonunda aldıkları notları da kullanarak hikâye yazarlar. Hikâyelerdeki eksik noktalar üzerinde konuşulur.

EK-3 Ders Planı Örneği-3

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Şekerci Güzeli(Öyküleyici Metin) “Doğru Tahmin Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.7 nolu kazanım. (Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.)
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Türkçe Sözlük- Rakam Tamamlama Kâğıtları

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen “Birazdan sizlere bir dinleme metni okuyacağım. Bu metin de anlamını bilmediğiniz kelimeler olabilir. Bunları hep birlikte belirleyeceğiz. Sonrasında da çok eğleneceğimiz bir oyun oynayacağız.”der.

Gelişme Etkinlikleri

Beşer kişilik 6 grup oluşturulur. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler. Gruplara rakam tamamlama kâğıtları ve kelimelerin anlamlarını yazacakları not kâğıtları dağıtılır. Oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır.

- ✓ Öğretmen metni 2 kez okur. Bu sırada öğrenciler anlamını bilmedikleri kelimeleri not alırlar.
- ✓ Öğrenciler tarafından belirlenen, anlamı bilinmeyen kelimeler tahtaya yazılır.
- ✓ Öğretmen anlamı bilinmeyen kelimelerin sözlükten bulunması için 30 dakika süre verir. Grup üyeleri yardımlaşarak kelimelerin metin çerisindeki anlamlarını bulup, kâğıtlarına yazarlar.
- ✓ Her buldukları kelime için, resim tamamlama kâğıdında verilen boşluğu uygun renkte boyarlar.
- ✓ Sürenin bitiminde anlamların yazılı olduğu ve boyamaların yapıldığı kâğıtlar toplanır. Her bir doğru anlam için 10 puan verilir.
- ✓ Kelimelerin anlamı eğer metindeki anlamının dışında bulduysa o gruba puan verilmez.
- ✓ Boyamayı ve kelimelerin anlamını yazmayı ilk bitiren grup fazladan 10 puan kazanır.
- ✓ Boyaması eksik olan gruba puan verilmez.
- ✓ Ders süresini sonuna kadar boyama çalışmasını en çok tamamlayanlar oyunu kazanır ve ödüllendirilir.

Sonuç Etkinlikleri:

- ✓ Öğrenciler anlamını yeni öğrendikleri kelimeler ile ilgili cümle kurarlar.

ŞEKERCİ GÜZELİ (G.Bengi, 2017)

“Çocukluğumu anımsadığımda usuma akide şekerleri gelir. Kocaman kavanozlara konmuş akide şekerlerim. Fındıklı, limonlu, sakızlı...

Ben en çok fındıklısını severdim. Şeker, ağzımda erimeye başlarken dişimle, bir yerinden “kırt” diye kırardım. Şekerin ortasına, bir yere saklanmış olan fındık, ortaya çıkardı. Fındığın tadı, şekerin tadı ile karışınca dilimin üzerinde, bir tat cümbüşü başlardı. Paramız olduğunda, ablama sorardım:

“Akide şekerini alayım mı?”

Ablam, akide şekerini ağzındaymış gibi olurdu: “Hadi!”

Akide şekerini almak için koşmaya başlardım. Ablam da arkamdan seslenirdi: “Şekerci Güzeli’nden ama!”

Ben, akide şekerini almak için hızlanırken arkaya doğru bağırdım:

“Başka kimden olacak!”

Üsküdar’ın en seçkin şekercisi, Alptekin Şekercisi’ydi. Orada, her şey taze olurdu. Kasada dükkân sahibinin oğlu otururdu. Onu, çevresindeki insanlardan ayıran, belirgin özellikleri vardı. Bu özellikler ona seçkin bir kişilik kazandırmıştı. Bu seçkinliği dükkânın asıl adını unutturmuş; dükkânın adı, halk arasında Şekerci Güzeli olmuştu. Bir kişi övülecek mi “Şekerci Güzeli gibi” denirdi; Şekerci Güzeli gibi kibar, Şekerci Güzeli gibi temiz, Şekerci Güzeli gibi sevgi dolu.

Şekerci dükkânına yaklaştığımda yavaşlardım. Dükkâna girmeden önce duraklar, parmaklarımı tarak gibi yapar, saçlarımı düzeltirdim.

Kasada oturan Şekerci Güzeli, içeri girenleri tepeden tırnağa görürdü. Yüksekçe yapılmış bir kürsüde otururdu. Sadece belden yukarısı görülürdü.

Şekerci Güzeli, içeri girenleri gülümseyerek selamlardı. İçeri girerken ben de bu daveti bekler gibi duraklardım. O beklediğim daveti yapardı:

“Buyrun küçük hanım!”

Kendimi bir prenses gibi hissederdim. Dokuz yaşımı unutup bir genç kız olurdum. O büyülü tümce ile değişiverirdi her şey. “Buyrun küçük hanım!” Hanım olmanın sorumluluğu içinde ilerlerdim. Başlarında ak külahları olan amcalar beni aynı sevecenlik ve incelikte karşılaşırlardı:

“Buyrun küçük hanım!”

Tahtındaki prens seslenirdi:

“Küçük hanımla ilgilenin!”

Böylece prenses, takdim edilmiş olurdu. Ak külahlı amcalar, bu kez saygı ile selamlardı beni:

“Küçük hanım ne emretmişlerdi?”

Hanım olmanın inceliğini daha bir duyumsayarak önümde dizilmiş pırıl pırıl parlayan kavanozlara bir süre göz gezdirirdim. Sonra parmaklarımı zarif bir devinimle, kavanozların üzerinde gezdirirdim:

“Bundan, bundan, bundan!”

Gülümsemesini sürdüren ak külahlı amca, saygı ile başını öne eğdi:

“Emredersiniz küçük hanım!”

Ak külahlı amca, pırıl pırıl, kocaman kavanozun kapağını açar, kepçeyi içeri daldırırdı. Şekerler ağır gelirse ak külahlı amca, kese kâğıdını yana eğer, kepçeyi altına tutardı. Birkaç şekerin, yeniden kavanoza dönmelerine gönlüm razı olmazdı, hemen atılırdım:

“Kavanoza koymayın, biraz fazla olabilir!”

“Emredersiniz küçük hanım!”

Bizi uzaktan izleyen prens, tahtından seslenirdi:

“Küçük hanıma ikramımız olsun!”

Ak külahlı amca bu kez kürsüye doğru bakardı:

“Emredersiniz efendim!”

Kese kâğıdının ağzı, özenle katlanırdı. Uzatılan minik paketi alırdım:

“Afiyet olsun efendim!”

Ben de aynı incelikle cevap verirdim.

“Teşekkür ederim!”

Sıkıca tuttuğum kese kâğıdı paketi ile kasaya yönelirdim. Kabarık, uzun eteğim, ayağıma dolanırdı. Başımdaki tacın ışıltısı, çevreye yansırırdı. Şekerci Güzeli, ayakları üzerinde yükselerek parayı uzatan küçük kıza, sevecenlikle bakardı:

“Evet, küçük hanım?”

Elimdeki parayı uzatırdım. Parayı alırken Şekerci Güzeli'nin ellerinin temizliği, tırnaklarının düzgünlüğü beni şaşırtırdı.

“Teşekkür ederim küçük hanım!”

Verdiğim küçücük para, ne kadar değer kazanırdı. Kendimi büyük paralarla

alışveriş yapmış gibi hissedirdim. Burada güzelliği, saygıyı, inceliği solurdum. Kapıya doğru yöneldiğimde arkamdan seslenirdi:

“Yine bekleriz küçük hanım!”

Yine beklenmenin coşkusunu duyarak dışarı çıkardım. Birden büyü bozulurdu. Kabarık uzun eteğim, başımdaki tacım, yok olurdu. Büyülü dünya, içerde kalırdı. Küçük hanımın yerini, uçarı küçük kız alırdı. Fındıklı akide şekerini, bir an evvel ağzıma atmak isterdim.

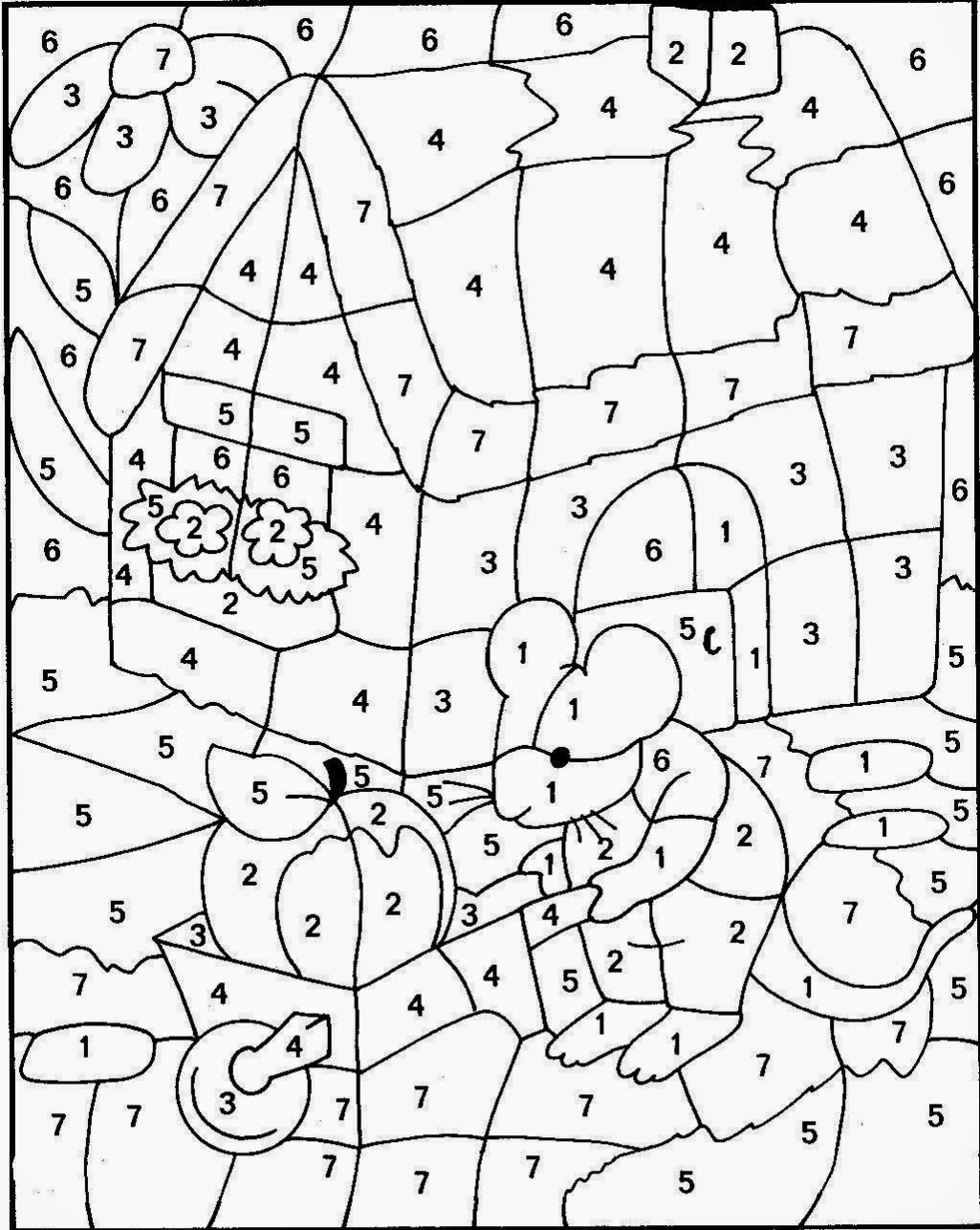
Şimdi yine aynı yerde bir pastane var. Ama kasada Şekerci Güzeli oturmuyor, pırıl pırıl kavanozlarda satılan akide şekerleri yok. Güler yüzlü, ak külahlı amcalar yok! Satıcıların yüzleri asık. Kasadaki adam, parayı alırken teşekkür etmiyor. O küçük, sevimli kese kâğıtları yok artık. Çocukluğumun o büyü, temiz, incelik dolu dünyası kaybolmuş. Her yer sevgisizlik kokuyor. İnsanlar, güzel sözler söylemeyi unutmuş. Dudaklar, gülümsemeyi unutmuş. Neden acaba?”

Türkan GEDİK BENĐİ

Düşü Amca

(Düzenlenmiştir.)

Anlamı Bilinmeyen Kelimeler İçin Kullanılacak Etkinlik Kâğıdı

1-grey 2-red 3-orange 4-yellow
5-green 6-blue 7-brown

Kaynak: <https://www.pinterest.ch/pin/185421709645032442/> (e.t: 08.06.2019)

EK-4 Ders Planı Örneği-4

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Boni Çözüm Arıyor (Öyküleyici Dinleme Metni) “Halkayı At Sıraya Koy”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.12. nolu kazanım (Dinleme stratejilerini uygular. a) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır. T. 4.1.3. Dinlediği /izlediği metni ana hatlarıyla anlatır.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Halka oyunu- dinleme metni ile ilgili resimler

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen “Şimdi sizlerle çok keyif alacağınız bir oyun oynayacağız. Sizlere bir dinleme metni okuyacağım. Metindeki olayların oluş sırasını zihninizde tutunuz. İsteyen grup not tutabilir. Yarışmada kazanan grup olmak için beni dinlerken çok dikkatli olmalısınız ve dinlediğinize yoğunlaşmalısınız.” der.

Gelişme Etkinlikleri

Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır ve şans yoluyla hangi grubunun birinci yarışacağına karar verilir. Oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır.

- ✓ Öğretmen dinleme metnini 2 kez okur.
- ✓ A grubundan bir öğrenci gelerek halka atma oyununu oynar. Halkayı çubuklara geçirmeyi başarabilen öğrenci dinlediği metindeki olayların oluş sırasına uygun olarak grup masasına bırakılan resimlerden birini alarak sıraya koyar.
- ✓ Resmi sıraya koyan A grubundaki öğrenci yerine oturur. B grubundaki öğrenci de aynı şekilde halka oyununu oynar ve kendi grubundaki resmi sıraya koyar.
- ✓ Halka atma oyununda başarılı olamayan öğrencinin, 3 kez halka atma hakkı vardır. 4. Seferde de atamazsa yerine diğer gruptaki öğrenci gelir.
- ✓ Resimleri, olayların oluş sırasına göre ilk dizen grup oyunu kazanır.

Sonuç Etkinlikleri: Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir.

- ✓ Dikkatinizi yoğunlaştırmakta en çok ne zaman zorlandınız?
- ✓ Not alarak dinleseydiniz sonuç sizce nasıl olurdu?
- ✓ Metindeki olayları oluş sırasına göre anlatınız?

BONİ ÇÖZÜM ARIYOR (Kanoğlu, 2011)

“Boni bir sabah ormanda dolaşıyormuş. Çiçeklerin arasında bir şeyin parladığını görmüş. Yaklaşınca bunun bir kavanoz olduğunu anlamış. Bir de ne görsün? Kavanozun içinde bir kirpi varmış!

Kirpicik, kavanozun içine girmiş, çıkamıyormuş. Boni ‘den yardım istemiş. Boni bu sorunu nasıl çözebileceğini düşünmüş. Kavanozu ters çevirip sallamış sallamış ancak; kirpiyi bir türlü dışarı çıkaramıyormuş. Aklına bir fikir gelmiş. Koşarak kirpinin yanından ayrılmış. Ormanda gördüğü hayvanları bir araya toplamış. Onlara kirpinin zor durumda olduğunu anlatmış. Hepsi çok üzölmüş. Boni, kuşa;

-Başka hayvanlardan da yardım istemeliyiz. Bana yardım eder misin? Demiş. Kuş peki deyip uzaklaşmış oradan. Boni ile diğer hayvanlar kirpinin yanına gelmişler. Kirpiyi kavanozun içinden nasıl çıkaracaklarını düşünmeye başlamışlar. Tavşan ‘Kavanozu kıralım!’ demiş. Kirpi çok korkmuş, canının çok fazla yanabileceğini söylemiş. Tavşan tabi ki fikrinden hemen vazgeçmiş.

Bütün hayvanlar kirpiyi nasıl dışarı çıkaracaklarını düşünedursunlar, uzaklara giden kuş gökyüzünde belirivermiş. Onlara uzaklardan gelen kocaman bir kuşu göstermiş. Meğer bu kuş, uzun gagalı bir leylekmiş. Leylek ince, uzun gagasını kavanozun içine soktuğu gibi kirpiyi kurtarmış ve bir daha yaramazlık yapmaması için onu uyarmış.”

EK-5 Ders Planı Örneği-5

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Barış Manço-Sarı Çizmeli Mehmet Ağa (Şarkı) “Şarkıyı Tamamlayalım Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.12. nolu kazanım Dinleme stratejilerini uygular. b) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır. T. 4.1.3. Dinlediği /izledikleriyle ilgili görüşlerini ifade eder.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Kulaklık- Müzik Çalar- Basketbol Potası

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen “Kimler müzik dinlemeyi sever? Peki, kimler Barış Manço’yu tanıyor, hangi şarkılarını biliyorsunuz? gibi sorular yöneltir. Cevaplar alınır. “Yine bugün de sizlerle farklı bir dinleme etkinliği yapacağız. Kimler oyunumuza katılmak ister?” diye sorar.

Gelişme Etkinlikleri

Öğretmen sınıfı iki gruba ayırır ve şans yoluyla hangi grubunun ilk yarışacağına karar verilir. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler. Oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır. Sınıfa getirilen basketbol potası çocukların boylarına göre ayarlanır.

- ✓ Her gruba ait sıranın üzerine Barış Manço'nun Sarı Çizmeli Mehmet Ağa adlı şarkısının sözlerinin yazılı olduğu bir kâğıt koyulur. (Şarkı sözlerindeki kimi kelimeler eksik bırakılmıştır.)
- ✓ A grubundaki bir öğrenci basket potasının önündeki belirlenen çizgiye gelir. Basket atmaya çalışır. Eğer atarsa şarkı sözlerini dinleme ve grup sırasında yer alan kâğıdı doldurma hakkı kazanır. Şarkıyı bir (1) dakika-bir kez dinleme hakkı vardır.
- ✓ Eğer basket atamazsa sıra diğer gruba, B grubuna geçer.
- ✓ B grubu da atamazsa tekrar A grubu basket atmaya çalışır.
- ✓ Oyun bu şekilde, şarkı sözleri tamamlanuncaya kadar devam eder.
- ✓ Şarkı sözlerini ilk tamamlayan grup oyunu kazanır.
- ✓ Oyunu kazanan grup dinlediği şarkıyla ilgili görüşlerini grupça ifade eder.

Sonuç Etkinlikleri: Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir.

- ✓ Şarkı sözlerini dinlerken en çok ne zaman zorlandınız?
- ✓ Nasıl bir dinleme çalışması yapsaydınız daha kolay olurdu?

“SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA (Öğretmen Formu)

“Yaz dostum güzel sevmeyene adam denir mi?

Yaz dostum selam almayana yiğit denir mi?

Yaz dostum altı üstü beş metrelik bez için,

Yaz dostum boşa geçmiş ömre yaşam denir mi?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı

Sarı çizmeli Mehmet ağa bir gün öder hesabı

Yaz dostum yoksul görsen besle kaymak bal ile

Yaz dostum garipleri giydir ipek şal ile

Yaz dostum öksüz görsen sar kanadın kolunu

Yaz dostum kimse göçmez bu dünyadan mal ile

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı

Sarı çizmeli Mehmet ağa bir gün öder hesabı.

Yaz dostum Barış söyler kendi bir ders alır mı?

Yaz dostum su üstüne yazı yazsan kalır mı?

Yaz dostum bir dünya ki haklı haksız karışmış.

Yaz dostum boşa koysan dolmaz dolusu alır mı?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı,

Sarı çizmeli Mehmet ağa bir gün öder hesabı”.

“SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA (Öğrenci Formu)

Yaz dostumsevmeyene adam denir mi?

Yaz dostum selam almayana denir mi?

Yaz dostum altı üstü beş metrelik bez için,

Yaz dostum boşa geçmiş yaşam denir mi?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı

Sarı çizmeli ağa bir gün öder hesabı.

Yaz dostum yoksul görsen besle kaymak bal ile,

Yaz dostumgiydir ipek şal ile,

Yaz dostum görsen sar kanadın kolunu,

Yaz dostum kimse göçmez bu dünyadan mal ile.

Yaz bir daha tut defteri kitabı,

Sarı çizmeli Mehmet ağa bir gün öder hesabı.

Yaz dostum Barış söyler kendi bir alır mı?

Yaz dostum su üstüne yazı yazsan kalır mı?

Yaz dostum bir ki haklı haksız karışmış.

Yaz dostum boşa koysan dolmaz dolusu alır mı?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı,

Sarı Mehmet ağa bir gün öder hesabı.”

EK-6 Ders Planı Örneği-6

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Bir Şişe Petrol (Bilgilendirici Dinleme Metni) “Bayrağı Kaldır Balonu Patlat Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. a) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır. T. 4.1.7. Dinlediklerine/İzlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Kırmızı bayraklar-Balon-Zarf-Metinle İlgili Sorular-Etkileşimli Tahta

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen “Kimler bulmaca çözmeyi sever? Peki, hem bulmaca çözüp hem oyun oynayıp hem de birazdan dinleyeceğiniz metnin içeriğini kimler öğrenmek ister?” diyerek öğrencilerin dikkatini çeker.

Gelişme Etkinlikleri

Öğretmen, sınıfı göre gruplara ayırır. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler. Oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır. Her gruba birer kırmızı bayrak dağıtılır.

- ✓ Dinleme metni öğrencilere 2 kez dinletilir.
- ✓ Dinleme çalışması bittiğinde gruplar üzerinde 1 yazan zarfı açarlar. (Her grubun zarfında dinleme metni ile ilgili aynı soru yer almaktadır.)
- ✓ Cevabı ilk bulan grup, kırmızı bayrağını kaldırır ve tahtadaki balonlardan birini patlatma hakkı kazanır. (Balonların içerisine gizlenmiş farklı puanlarda kâğıtlar vardır.) Böylece grubuna puan kazandırır.
- ✓ Süre yettiği kadar soru zarfı açılır.
- ✓ Sorular tamamlandıktan sonra en çok puanı alan grup oyunu kazanır.

Sonuç Etkinlikleri:

- ✓ Metni hangi dinleme tekniklerine dikkat ederek dinlediniz?
- ✓ Dikkatinizi yoğunlaştırırken en çok ne zaman zorlandınız?

Bir Şişe Petrol (Yüksel, 2016)

“Akşamleyin ağabeyi Oğuz’a sordu:

-Verdiğim romanı okudun mu Oğuz?

-Yarıda bıraktım. Bana bir yeri yanlış gibi geldi. İspanyol gemici, gemilerini katranla tamir ettik diyor. Olay 1542’de geçiyor. O zaman katran var mıydı?

-Oğuzcuğum petrol 3000 yıldan beri biliniyor. İnsanlar petrolden elde edilen ziftten diğer adıyla asfalttan eskiden de yararlanmışlardır. Petrol bazı yerlerde doğal olarak yeryüzüne çıkıyordu. Bizde de Doğu Anadolu’da Raman Dağı’ndaki kuyularda petrol elde ediliyor. Hatta yüzlerce yıl öncesinden bilinen petrole halk ‘yanan su’ diyordu. Tam bu sırada ışıklar söndü. Ağabeyi mumları yakarken;

-Biliyor musun Oğuz, mum da petrolden elde edilen parafinden yapılır. Parafin aynı zamanda kibrit çöplerine de sürülür. Bu da kolayca yanmayı sağlar.

-Ağabey gaz yağı, mazot, benzin, makine yağları da petrolden elde edilir, değil mi?

-Evet, doğru. Elektrik sönünce yine petrole muhtaç oluyoruz; çünkü çoğu elektrik santralindeki dinamolarda mazotla çalışır. Meğer petrol ne kadar faydalıymış.

-Elbette, çoğu taşıtların hareket edebilmesi, fabrikaların çalışabilmesi petrol sayesinde. Ayrıca petrolden doğalgaz, boya ve ilaç da elde edilir.

Oğuz artık susmuştu. Petrolün ne büyük bir zenginlik kaynağı olduğunu anlamıştı. Keşke memleketimizde daha çok petrol olsa, dışarıya bu kadar bağımlı olmazdık diye düşündü.”

Orhan YÜKSEL

Metinle İlgili Sorular

1. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Petrolden ne elde edilir?
2. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Elektrik santrallerindeki dinamolar ne ile çalışır?
3. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Halk arasında petrolün ismi nedir?
4. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Ülkemizde petrol nerede çıkarılmaktadır?
5. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Mum neden elde edilir?
6. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Oğuz'un okuduğu roman hani yılda geçiyor?
7. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Dinlediğiniz metnin başlığı nedir?
8. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Petrol kaç yıldan beri biliniyor?
9. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Ziftin diğer adı nedir?
10. Numaralı Zarfta Yer Alan Soru: Hikâye ne zaman geçmektedir?

EK-7 Ders Planı Örneği-7

BÖLÜM I:

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Neşeli Yarış Dinleme Metni -Bremen Mızıkacıları Dinleme Metni- Tavşan İle Kaplumbağa Dinleme Metni-Avcı İle Tavşan Dinleme Metni “Ben Kimim Bil Bakalım Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T. 4.1.10 Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır. T.4.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. -Dinlerken/izlerken hoşuna giden cümleleri, önemli bilgileri vb. not almaları konusunda teşvik edilir.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım-Dramatizasyon
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Kulaklık-Müzik Çalar-Etkinlik Kâğıtları

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen sınıfa kulaklık ve bir müzik çalar ile girer. “Sizce bu haftaki dinleme etkinliğimizde nasıl bir oyun oynayacağız?” diye sorar. “Bu hafta hem oyun

	oynayıp, hem canlandırma yapıp, hem öğrenip hem de eğleneceğiz” diyerek öğrencileri hedeften haberdar eder ve dinleme için bir amaç belirler.
Gelişme Etkinlikleri	
<p>Öğretmen sınıfı 7-8 kişilik 4 gruba ayırır. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler. Öğretmen oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır. Hangi grubun yarışmaya hangi sırada katılacağı şans yoluyla belirlenir.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Grup içerisinde daha önce kura yoluyla belirlenmiş bir öğrenciye 1.dinleme metninin tamamı kulaklıkla dinletilir. Metni dinleyen öğrenci, metinde yer alan hayvanların tamamını 3 dakika içerisinde canlandırmaya çalışır.✓ Dinleyiciye hayvanların isimlerini not almasına fırsat verilir.✓ Diğer öğrenciler, üç dakikanın sonunda arkadaşlarının canlandığı hayvanların resimlerini doğru bir şekilde işaretlemeye çalışırlar.✓ Üç dakikanın sonunda işaretledikleri her bir doğru resim için 10 puan kazanırlar.✓ Her bir grup sırasıyla farklı bir metni dinler, canlandırmasını yapar.✓ Diğer öğrenciler ise canlandırılan hayvanları doğru tahmin etmeye çalışırlar.✓ Etkinlik kâğıtları tamamlanınca dinleme metinleri tüm sınıfa dinletilir. Gruplar, dinlediği metinlerde geçen hayvanların sayısını tahmin ederler. Doğru tahmin eden grup on puan kazanır.✓ Oyunun sonunda en çok puanı alan grup oyunu kazanır.	
Sonuç Etkinlikleri: Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir.	
<ol style="list-style-type: none">1. Metni dinlerken en çok nelerde zorlandın?2. Metni canlandırırken farklı olarak nelere dikkat etmen gerekirdi?3. Metni dinleyen öğrenciler metni anlatır.	

“Bir varmış bir yokmuş... Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, çok uzak ülkelerin birinde bir orman varmış. Bu ormanda pek çok hayvan yaşamış. Her hayvanın kendine özgü bir özelliği varmış mesela; maymunlar çok hızlı ağaca çıkarmış. Filler çok güzel hortum sallar, ayılar da çok güzel takla atarmış. Hayvanlar şenlik günlerinde yarışma düzenleyerek yeteneklerini sergilerlermiş. Ormanlar kralı aslan ve orman halkı için gösteriler yaparlarmış. Aslan, hayvanların gösterilerini merakla izler, kazanana güzel hediyeler verirmiş.

Bütün hayvanlar bu gösterilere çok önem verir ve çok çalışarak aslan tarafından beğenilmek isterlermiş. Ormanda yaşayan kanaryalar da billur gibi sesleri ile ormanın kralı aslana güzel bir şarkı söylemek istemişler. Bütün kanaryalar bir araya toplanmış. En yetenekli kanarya, aslan kral için övgü dolu sözler yazmış. Diğer kanarya da bu sözleri bestelemiş. Nihayet sıra bunları seslendirmeye gelmiş.

Kanaryalardan bir tanesi, “Ciik cik ciik!..” diye şarkı söylemeye başlamış; ama sesi çok güçsüz çıkıyormuş. Şarkıya bir kanarya daha katılmış, “Cik Cik Cik..” derken bir kanarya daha “Cik...Ciik...Cik...” diye katılınca sesler birbirine karışmış. Kimisi şarkının başını söylerken kimisi sonunu söylüyormuş. Ortaya çıkan müzik değil, yalnızca gürültüymüş. Dinleyenler kulaklarını tıkamışlar.

Kanaryalar bir araya gelerek bu soruna bir çözüm aramışlar. Gidip bilge kanaryaya danışmışlar. Bilge kanarya onlara bir öneride bulunmuş. “Hepinizi yöneten bir şef olmalı. O size işaret verdiğinde şarkı söylemeye başlamalısınız.” demiş. Kanaryalar aralarından birini şef seçmişler. Şef eline bir çubuk alıp “Başla!” deyince şarkı söylemeye başlamışlar. Bu seferde bazı kanaryalar şarkının ilk bölümünü “Ciik...Ciik..” diye uzatırken bazıları “Ciiiiik...Ciiiiik...” diye alabildiğince uzatıyorlarmış. Çıkan ses yine güzel olmuyormuş.

“Böyle devam edersek aslan gösterimizi hiç beğenmeyecek.” demişler ve yeniden bilge kanaryanın yanına gitmişler. Bilge kanarya “Kanatlarınızla ritim tutmalısınız.” Diyerek onlara akıl vermiş. Nasıl ritim tutulacağını göstermiş. Şarkıyı besteleyen kanarya, bazı sesleri bir kanat vuruşu, bazılarını üç kanat sesi uzatmalarını söylemiş. Şarkıyı söylerken şef kanarya onlara kanat vuruşlarını gösterecekmış. Şef kanarya bir defa kanat çırdığında hep birlikte bir kere “Cik!”

diye bağıyor, üç kere kanat çırdığında ise “Ciik...” diye şarkıyı uzatıyorlarmış. Sonunda çok güzel ve uyumlu bir koro olmuş. Koronun ismini de ‘Neşeli Kanaryalar’ koymuşlar.

Nihayet gösteri zamanı gelmiş. Herkes sırayla yeteneklerini aslan krala göstermiş. Sıra kanaryalara gelmiş... Bütün hayvanlar kanaryaların gösterilerini çok merak ediyormuş. Önce şef kanarya, sopasıyla “Başla!” işaretini vermiş. Hep birlikte şarkıyı söylemeye başlamışlar. Şefin gösterdiği kanat vuruşlarına dikkat ederek uyum içinde şarkılarını söyleyip bitirmişler.

Dinleyenler, kanaryaların şarkılarına hayran kalmışlar. Bütün orman alkıştan inliyormuş. Kral da kanaryaların gösterisini çok beğenmiş. Yarışmanın kazananı “Neşeli Kanaryalar Korusu” olmuş. Onlara pek çok ödüller vermiş.”

Nurseli ÇAĞLAYAN

Bremen Mızıkacıları (Dönmez ve Yılmaz, 2017)

“Bir varmış bir yokmuş. Zamanın birinde yaşlı eşeğinden kurtulmak isteyen bir adam varmış; çünkü eşeği artık sahibine hizmet edemiyormuş. Bu yüzden de sahibi ona yiyecek vermek istemiyormuş. Bu durumdan sıkılan eşek kaçmaya karar vermiş. Bir gün, Bremen şehrindeki bir müzik grubunun şarkıcı aradığını duymuş.

-Benim harika bir sesim var, şansımı denemeliyim, diye düşünmüş ve yola çıkmış. Bremen’e giderken yolun ortasına uzanmış bir köpek görmüş. Zavallı köpek, ne kadar mutsuz olduğunu eşeğe anlatmış. Köpek:

Galiba sahibim artık beni sevmiyor, istemiyor. Ona avda yardımcı olamayacak kadar yaşlandım, demiş. Eşek:

-Bende sahibimden kaçtım. Bremen Müzik Grubu’na katılacağım. Birlikten kuvvet doğar, sen de Bremen’e gelsene. Eğer havlayışın güzelse oradaki müzik grubunda iş bulabilirsin, demiş.

Köpek bu fikri beğenmiş ve eşekle beraber yola koyulmuş. Eşek ve köpek yola devam ederken üzgün mü üzgün, kara kara düşünen yaşlı bir kedi görmüşler. Köpek:

-Hayırdır, kedi kardeş? Bir derdin mi var, diye sormuş. Kedi:

-Çok yaşlandım, fareler bile benimle dalga geçiyorlar, demiş. Bu yüzden sahibimin evini terk ettim. Kedi başından geçenleri anlatınca eşek:

-O zaman sende bizimle gel. Birlikten kuvvet doğar. Sesin hala güçlü çıkıyor, beraber şarkı söyleriz, demiş. O da eşek ile köpeğe katılarak Bremen’e doğru yola çıkmış. Eşek, köpek ve kedi yolda ilerlerken bir çiftliğin yanından geçiyorlarmış. Yüksek sesle öten bir horoza denk gelmişler. Horoz:

-Üüü-ürü-üüü! Sonum geldi. Beni kazana atıp pişirecekler, bu benim son günüm! Bağıra bağıra şarkı söyleyeceğim, son günümü mutlu geçirmek istiyorum, demiş. Üç arkadaş, horozun anlattıklarına çok üzölmüşler. Bunun üzerine eşek:

-Sende bizimle Bremen'e gelsene! Birlikten kuvvet doğar. Bu sesle meşhur olabilirsin. Birlikte güzel bir mızıka topluluğu oluruz, demiş. Horoz bunu duyunca çok sevinmiş. O da diğerlerine katılmış.

Şimdi dördü birden Bremen'e doğru gidiyorlarmış. Hava kararmış ve geceyi ormanda geçirmeye karar vermişler. Biraz zaman sonra, uzaktaki bir kulübenin ışığının yandığını görmüşler. Köpek eşeğin sırtına, kedi de köpeğin sırtına tırmanmış. Son olarak da horoz uçup kedinin sırtına konmuş ve içeride ne olduğuna bakmışlar.

İçerideki adamlardan biri.

-Bu gece çok değerli elmaslar ele geçirdik, yarın da devamı gelecek, demiş ve hep birlikte gülmüşler. Karnı acıkan eşek:

Bu adamlar hiç iyi niyetli değiller. Yemekler de çok lezzetli görünüyor. Onları buradan çıkarmayı başarırız, karnımızı doyururuz, mutlu oluruz demişler. Hep birlikte öyle yüksek sesle bağırılmışlar ki içerideki adamlar korkmuş. Daha sonra hep beraber camdan içeri girmişler. Eşek lambanın üzerine basmış ve ışık bir anda sönmüş.

Birden her yer karanlık olmuş. Karanlıkta, kedi haydutların yüzünü tırmalamış, köpek yakaladığının bacağını ısırılmış. Eşek başlamış çifte tekme savurmaya... Korkan adamlar hemen karanlık evden kaçmışlar ve bir daha geri dönmemişler. Haydutlar oradan uzaklaşınca; eşek, köpek, kedi ve horoz eve girmişler. Masadaki yemeği de bir güzel yemişler. Hep birlikte sonsuza kadar o evde yaşamaya karar vermişler. Bremen'e hiç gitmemişler ama yine de kendilerine 'Bremen Mızıkacıları' ismini vermişler.”

Tavşan İle Kaplumbağa (Çev. Olcar, 2018, s. 44-47)

“Büyük meşe ağacının altında bir grup hayvan toplanmışlar. Havadan sudan konuşuyorlarmış. Bir süre sonra söz dönmüş dolaşmış, kimin daha hızlı olduğuna gelmiş. Herkes kendisinin daha hızlı olduğunu söylüyormuş. Baykuş:

— Ben çok hızlı uçarım, demiş. Maymun ise:

— Ben de daldan dala çok hızlı bir şekilde atlarım, demiş. Herkes bir şeyler söylerken tavşan yüksek sesle:

— Arkadaşlar, bana göre en hızlı koşan hayvan benim, demiş. Bunu size kanıtlayabilirim. İsteyen benimle yarışabilir. Bu meydan okuma karşısında kimse sesini çıkaramamış. Gerçekten de tavşan çok hızlı koşuyormuş. Kimseden ses çıkmadığını gören tavşan devam etmiş:

— Ne o? Korktunuz mu yoksa? İçinizde benimle yarışmaya cesaret edebilecek birisi yok mu yani? Tavşanın kendini beğenmiş davranışlarına kızan kaplumbağa:

— Ben seninle yarışırım, demiş.

Orada bulunan herkes bu duruma çok şaşırılmış. Çünkü kaplumbağa çok yavaş hareket eden bir hayvanmış. Tavşanı geçmesi imkânsızmış. Tavşan bir kahkaha atmış:

— Sen mi benimle yarışacaksın? Sen kim, beni geçmek kim? demiş. Kaplumbağa sakın bir şekilde:

— Son gülen iyi güler, demiş. Benimle yarışıyor musun, yarışmıyor musun? Tavşan gülerek:

— Yarışalım bari. Sonuç şimdiden belli ama neyse, demiş.

Aralarında anlaşmışlar. Ertesi gün tam öğle vakti yarış başlayacakmış. Karşiki tepeden sarı bir papatya getiren, yarışmayı kazanacakmış. Yarış zamanı ormandaki tüm hayvanlar toplanmışlar. Bu ilginç yarış herkes merak ediyormuş. Baykuşun işaretleriyle yarış başlamış. Tavşan tozu dumana katarak hızla uzaklaşmış. Kaplumbağa ise yavaş adımlarla tepeye doğru ilerliyormuş. Tavşan kısa sürede tepeye ulaşmış. Geri dönüp baktığında kaplumbağanın hâlâ yolun başında olduğunu görmüş. Gülerek kendi kendine söylenmiş:

— Zavallı kaplumbağa. O kadar yavaş yürüyor ki. Buraya ancak akşama ulaşabilir. Ben en iyisi biraz kestireyim. Yarışı daha sonra bitiririm.

Kaplumbağa ise tavşanın bir çırpıda tepeye varmasını umursamamış. Kararlıymış. Sonuna kadar yarışacakmış. Bir süre sonra o da tepeye ulaşmış. Ağacın altında uyuyan tavşanı görmüş. Hiç sesini çıkarmadan bir tane papatya koparmış. Yine ağır adımlarla geri dönmüş. Bir süre sonra uyanan tavşan, kaplumbağanın bitiş çizgisine ulaşmak üzere olduğunu görmüş. Hemen bir papatya koparmış. Tüm gücüyle koşmaya başlamış. Ama yetişememiş. Kaplumbağa bitiş çizgisine tavşandan önce varmış. Orada bulunan bütün hayvanlar kaplumbağayı alkışlamışlar. Bu zor yarışı kazandığı için onu kutlamışlar. Kibirli tavşan dersini almış. Bir daha kimseyle alay edememiş. Kaplumbağa ise gayretle çalışanın başarılı olacağını herkese göstermiş.”

La Fontaine (La Fonten) Masalları

Çeviren: Ali Olcar

Avcı ile Tavşan Dinleme Metni (Yücel, 2016, s. 163)

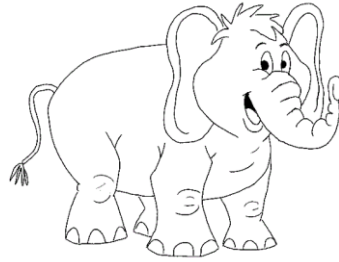
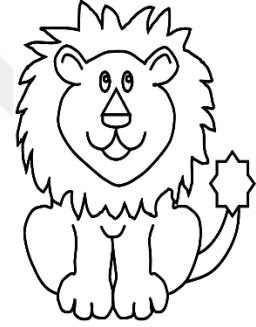
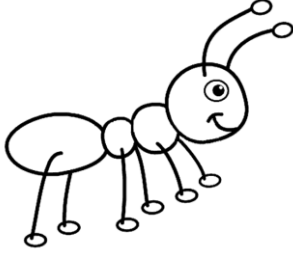
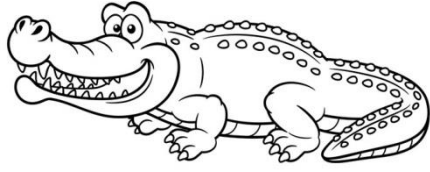
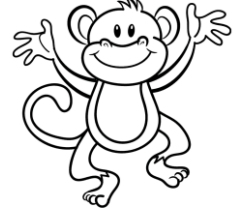
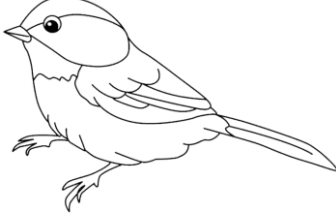
“Yaman avcıdır Kurt Ahmet dayı,
Karış karış bilir Çukurova’yı.
Sirtında çanta, yanında köpek,
Belde fişekler, omuzda tüfek;
Dağ, bayır demez, dolaşır gezer,
Ta ötelerden avını sezer.
Bir sıcak gündü, dolaştı pek çok,
Eli boş kaldı, ne yapsın av yok.
Kurt Ahmet dayı dalgın yürürken
Bir ses işitti çalı dibinden.
Baktı: Bir tavşan! Kulakları kısık,
Köpek gidemez, çalılar pek sık.
Ne umulmaz av, şaşırdı kaldı;
Eli tetikte hayale daldı:
“Ben bu tavşanı vurursam eğer
Boş geçirdiğim bugüne değer.
Tavşanı satıp bir kuzu alsam
Bedava büyür çayıra salsam;
Yavrulayınca ertesi yıla,

Analı kuzu etmez mi para?
Ben o parayla bir inek alır,
Kıra salarım; istemez ahır.
Bir yıl geçince buzağı doğar,
Sütlü inekten değerli ne var?
Satınca onu, yemem parayı,
Bir çift öküzle bir de tarlayı
Satın aldırır bu para bana;
Kurt Ahmet dayı, aferin sana!”
Çılgın gibiydi bu düşünceyle,
Coşmuştu artık hep o neşeyle.
Sevincinden bir kahkaha attı;
Bu coşkun sesle göğü çınlattı.
Fakat ne yazık ki ürkmüştü tavşan;
Tavşan değildi, rüzgârdı uçan.
Avın yerinde yeller esmede;
Bizim avcıya ne istersen de!
Kendinden geçme dalıp hayale,
Düşersin sonra sen de bu hâle!”

Hasan Âli YÜCEL

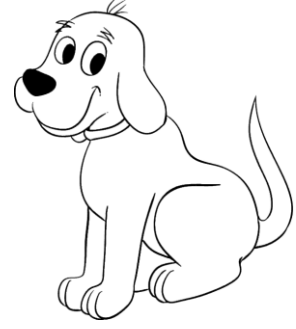
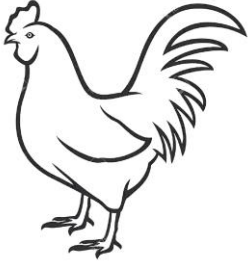
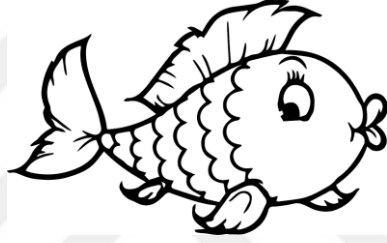
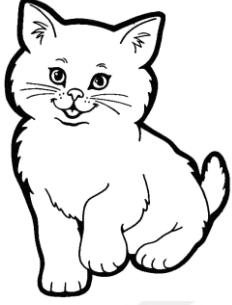
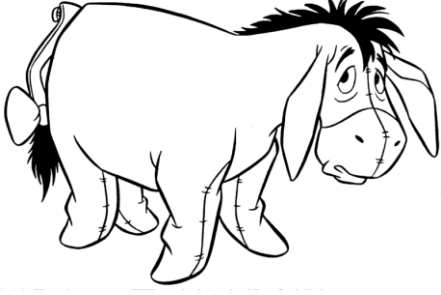
Neşeli Yarış Dinleme Metni Etkinlik Kâğıdı

Aşağıdaki resimleri inceleyip, arkadaşınızın dramatize ettiği hayvanları bulunuz.

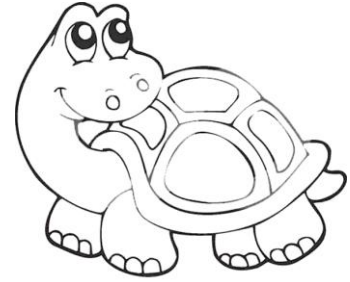
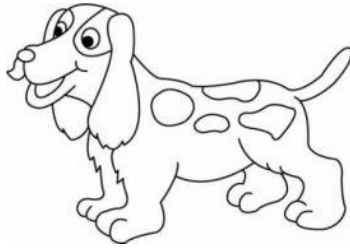
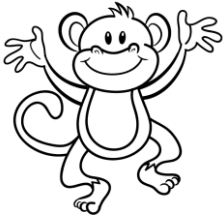
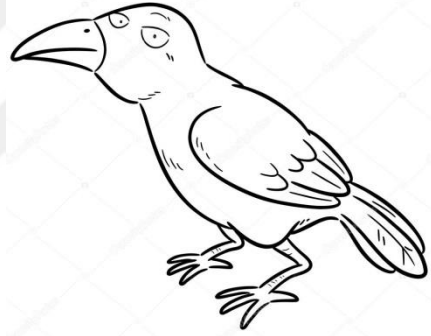
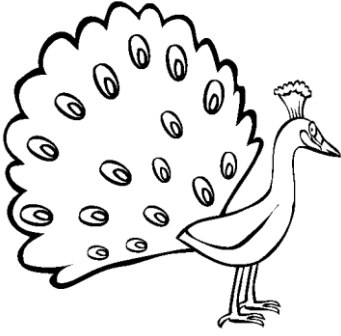
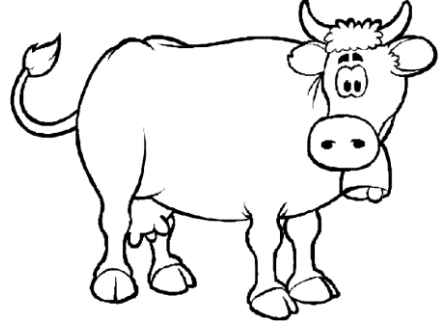
Bremen Mızıkacıları Dinleme Metni Etkinlik Kâğıdı

Aşağıdaki resimleri inceleyip, arkadaşınızın dramatize ettiği hayvanları bulunuz.

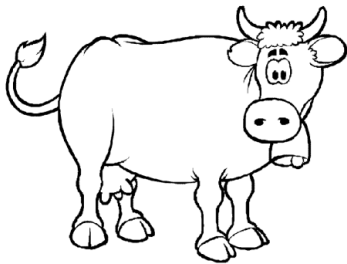
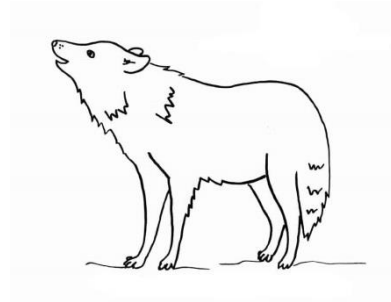
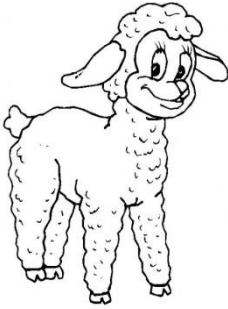
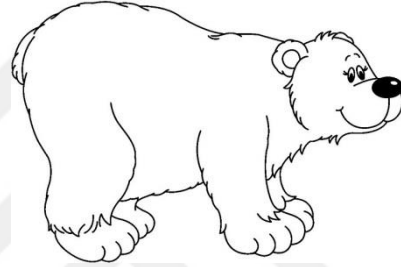
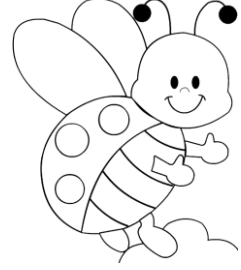
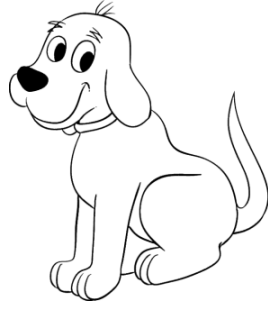
Tavşan İle Kaplumbağa Dinleme Metni Etkinlik Kâğıdı

Aşağıdaki resimleri inceleyip, arkadaşınızın dramatize ettiği hayvanları bulunuz.

Avcı İle Tavşan Dinleme Metni Etkinlik Kâğıdı

Aşağıdaki resimleri inceleyip, arkadaşınızın dramatize ettiği hayvanları bulunuz.

EK-8 Ders Planı Örneği-8

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Lokman Hekim (Öyküleyici Dinleme Metni) “Eş Anlamını Bul Yapbozu Tamamla”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.4. Dinlediklerinde/izlediklerinde anlamını bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. T.4.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. a) Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanır.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	10 parçalı yapboz

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen sınıfa yapboz ile girer. “Sizce bu yapbozlar ile ne yapacağız?” diye sorar. Verilen cevaplar dinlenir ve o derste yapılacak dinleme etkinliğinde eş anlamlı kelimeleri bilmenin çok önemli olduğu vurgulanır.

Gelişme Etkinlikleri

Öğretmen sınıfı 6 kişilik gruplara ayırır. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler. Öğretmen oyunun kurallarını aşağıdaki gibi öğrencilere anlatır. Hangi grubun yarışmaya hangi sırada katılacağı kura yoluyla belirlenir.

- ✓ Öğretmen belirlenen gruplara birer adet yapboz ve öğrenci dinleme metni verir.
- ✓ Öğretmen “Lokman Hekim” dinleme metnini 2 kez okur.
- ✓ Öğrenciler, boşluklar bırakılan metni, dinledikleri kelimelerin eş anlamlılarını bularak tamamlamaya çalışırlar.
- ✓ Eş anlamlı kelimelerin tamamı bulunduktan sonra öğrenciler, grup masasında bulunan yapbozu metindeki boşluk numaralarına dikkat tamamlamaya çalışırlar.
- ✓ Tüm gruplar yapbozu tamamladıktan sonra öğretmen eş anlamlısı bulunan kelimelerin doğruluğunu kontrol eder.
- ✓ Oyunun sonunda eş anlamlısı yanlış bulunan her bir boşluk için yapbozun bir parçası kaldırılır.
- ✓ Yapbozu en fazla tamamlayan grup oyunu kazanır.

Sonuç Etkinlikleri: Öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir.

1. Metni dinlerken en çok nelerde zorlandın?
2. Öğrenciler buldukları kelimelerin eş anlamlıları ile cümle kurarlar.
3. Sence metnin türü nedir?

Lokman Hekim (Öğretmen Metni) (Püsküllüoğlu, 2016, s. 9-17)

“Lokman adını bilmeyen var mıdır? Şimdi ‘Tanrı dert verip derman aratmasın’ derler ya, bu sözün aslı, ‘Tanrı dert verip Lokman aratmasın’ imiş bir zamanlar. Derler ki, Lokman Hekim, doktorların piriymiş. Dünyada ne bilgi varsa bilir; bütün otların, çiçeklerin, ağaçların dilinden anlarmış. Kara kaplı bir kitabı varmış ki, içinde her işe çare, her derde deva yazılıymış. Lokman Hekim, neyi bilmek dilese, ona bakarmış. Şöyle dağlara, kırlara çıksa, her bir ot, her bir çiçek, her bir ağaç dile gelir, hangi hastalığa iyi geleceğini, hangi derde deva olacağını söylemiş Lokman’a:

“Kopar beni, kaynat, suyumu içir insanlara, öksürüğü şıp diye keserim. Yapraklarım boğaz ağrısına iyi gelir. Şurubum iştah açar.” Böyle dermiş bitkiler. O da onları alır, ilaç yapar, insanları iyileştirmiş. Her hastalığa ilaç bula bula bir gün gelmiş ki, insanlar hiç hastalanmaz olmuşlar. Herkes sağlık esenlik içinde yaşar gidermiş. Yaşar gidermiş ama herkes vakti gelince de ölmüş. Orada yaşayan insanlar ölümden de kurtulmak istemiştir. Günlerden bir gün dayanmışlar Lokman Hekim’in kapısına.

-Lokman, sen her derdimize deva, her hastalığımıza ilaç buldun. Bizi güçlü kıldın, bu hale getirdin ama yine de ölüyoruz, ölümden kurtuluş yok mu? Her derde çare bulan, her hastalığı iyileştiren, ölüme de çare bulur! İnsanların bu isteğini geri çevirmiş Lokman ama insanlar ısrar etmişler, diretmişler. Lokman Hekim ısrarlar karşısında daha fazla direnememiş ve “Pekâlâ” demiş. “Madem istiyorsunuz, arayacağım ölümün ilacını.”

Böylece Lokman, ölüme çare bulacağına söz vermiş. Açmış kara kaplı kitabını. Bakmış ki insanlara ölümsüzlüğü verecek ot var... var ama, ot, çok uzaklarda, ta Çukurova’da. Lokman Hekim, bu otu bulmak için düşmüş yollara. Gele gele, günlerden bir gün Çukurova’ya gelmiş. Yorgun, bitkin, yarı uyur, yarı uyanık. Tam o sırada bir ses.

-Lokman, bunca zaman arayıp taraman bitsin. Ben ölümün ilacıyım. Artık insanlara ölüm yok. Beni kopar, ilaç yap, diyormuş. Lokman Hekim, bir an uyuya kalıp düş gördüğünü sanmış. Şöyle kendini toplamış, sağına soluna bakmış, bir şey görememiş. Az ötesinde, o güne kadar hiç görmediği bir ot, esen hafif yele uyup sallanır dururmuş sadece. Derken gene o sesi duymuş Lokman:

-Ne duruyorsun, görmüyor musun? Rüzgâr sana sesimi getirmiyor mu? Ben senin aradığın ölümsüzlük otuyum. Beni kopar. Nasıl ilaç yapacağını bilmiyorsan, kara kaplı kitabına bak, orada yazılıdır. Ölüme devayım ben, Lokman. Nihayet bu sesin, rüzgarda hafif sallanmakta olan ottan geldiğini anlamış. Otu koparıp kara kaplı kitabının yaprakları arasına yerleştirmiş. Lokman böylece ölümsüzlük otunu bulmuş. Bulmuş ya, bakalım ömrü de ölümü de veren Tanrı buna razı olacak mı? Ölümsüz otunu Lokman'ın bulduğunu bilen Tanrı Cebrail'i yanına göndermiş. Aralarında şöyle bir konuşma geçmiş.

-Kimsin sen, buralarda ne arıyorsun?, demiş Cebrail.

- Bana Lokman Hekim derler.

-Nerden bileyim Lokman olduğunu? Lokman Hekim kara kaplı kitabına bakar, her şeyi bilir. Sen mademki Lokman Hekimsin, öyleyse, bil bakalım Cebrail nerede? O zaman Lokman kara kaplı kitabını açmış ve şöyle demiş:

- Kitabıma göre, Cebrail şu anda makamında değil; yeryüzünde, ne yerde ne gökte; şu anda tam da burada. Hatta... hatta diyebilirim ki Cebrail sensin!

Derler ki Cebrail Lokman'ın kara kaplı kitabından ürkmüş ve şöyle bir dokunmuş. Kara kaplı kitap darmadağın olmuş, yapraklarının çoğu savrulup gitmiş. Lokman Hekim'in elinde sadece birkaç yaprağı kalmış.

İşte derler ki, eğer Lokman Hekim, ilacını yapabilse imiş, insanlar ölüm nedir bilmeyecekmiş. Bugünkü ilaçlar da Lokman Hekim'in elinde kalan o birkaç yaprakta yazılı olan ilaçlar imiş.”

Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

(Düzenlenmiştir.)

Lokman Hekim (Öğrenci Metni)

“Lokman(1) _____ bilmeyen var mıdır? Şimdi ‘Tanrı dert verip derman aratmasın’ derler ya, bu sözün aslı, ‘Tanrı dert verip Lokman aratmasın’ imiş bir zamanlar. Derler ki, Lokman(2) ___doktorların piriymiş. Dünyada ne bilgi varsa bilir; bütün otların, çiçeklerin, ağaçların dilinden anlarmış.(3) _____ kaplı bir kitabı varmış ki, içinde her işe çare, her (4)_____ deva yazılıymış. Lokman Hekim, neyi bilmek dilese, ona bakarmış. Şöyle dağlara, kırlara çıksa, her bir ot, her bir çiçek, her bir ağaç dile gelir, hangi hastalığa iyi geleceğini, hangi derde deva olacağını söylemiş Lokman’a:

“Kopar beni, kaynat, suyumu içir insanlara, öksürüğü şıp diye keserim. Yapraklarım boğaz ağrısına iyi gelir. Şurubum iştah açar.” dermiş bitkiler. O da onları alır, ilaç yapar, insanları iyileştirmiş. Her hastalığa ilaç bula bula bir gün gelmiş ki, insanlar hiç hastalanmaz olmuşlar. Herkes sağlık, esenlik içinde yaşar gidermiş. Yaşar gidermiş ama herkes(5)_____gelince de ölmüş. Orada yaşayan insanlar ölümden de kurtulmak istemiştir. Günlerden bir gün dayanmışlar Lokman Hekim’in kapısına.

-Lokman, sen her derdimize deva, her hastalığımıza ilaç buldun. Bizi kıldın, bu hale getirdin ama yine de ölüyoruz, ölümden kurtuluş yok mu? Her derde çare bulan, her hastalığı iyileştiren, ölüme de çare bulur! İnsanların bu (6) geri çevirmiş Lokman ama insanlar ısrar etmişler, diretmişler. Lokman Hekim ısrarlar karşısında daha fazla direnememiş ve “Pekâlâ” demiş. “Madem istiyorsunuz, arayacağım ölümün ilacını.”

Böylece Lokman, ölüme çare bulacağına söz vermiş. Açmış kara kaplı kitabını. Bakmış ki insanlara ölümsüzlüğü verecek ot var... var ama, ot, çok uzaklarda, ta Çukurova’da. Lokman Hekim, bu otu bulmak için düşmüş yollara. Gele gele, günlerden bir gün Çukurova’ya gelmiş. Yorgun, bitkin, yarı uyur, yarı uyanık. Tam o sırada bir ses.

-Lokman, bunca zaman arayıp taraman bitsin. Ben ölümün ilacıyım. Artık insanlara ölüm yok. Beni kopar, ilaç yap, diyormuş. Lokman Hekim, bir an uyuya kalıp(7)_____gördüğünü sanmış. Şöyle kendini toplamış, sağına soluna bakmış, bir şey görememiş. Az ötesinde, o güne kadar hiç görmediği bir ot, esen hafif (8) uyup sallanır dururmuş sadece. Derken gene o sesi duymuş Lokman:

-Ne duruyorsun, görmüyor musun? Rüzgâr sana sesimi getirmiyor mu? Ben senin aradığın ölümsüzlük otuyum. Beni kopar. Nasıl ilaç yapacağını bilmiyorsan, kara kaplı kitabına bak, orada yazılıdır. Ölüme devayım ben, Lokman. Nihayet bu sesin, _____(9)_____hafif sallanmakta olan ottan geldiğini anlamış. Otu koparıp kara kaplı kitabının yaprakları arasına yerleştirmiş. Lokman böylece ölümsüzlük otunu bulmuş. Bulmuş ya, bakalım ömrü de ölümü de veren Tanrı buna razı olacak mı? Ölümsüz otunu Lokman'ın bulduğunu bilen Tanrı Cebrail'i yanına göndermiş. Aralarında şöyle bir konuşma geçmiştir.

-Kimsin sen, buralarda ne arıyorsun?, demiş Cebrail.

- Bana Lokman Hekim derler.

-Nerden bileyim Lokman olduğunu? Lokman Hekim kara kaplı kitabına bakar, her şeyi bilir. Sen mademki Lokman Hekimsin, öyleyse, bil bakalım Cebrail nerede? O zaman Lokman kara kaplı kitabını açmış ve şöyle demiş:

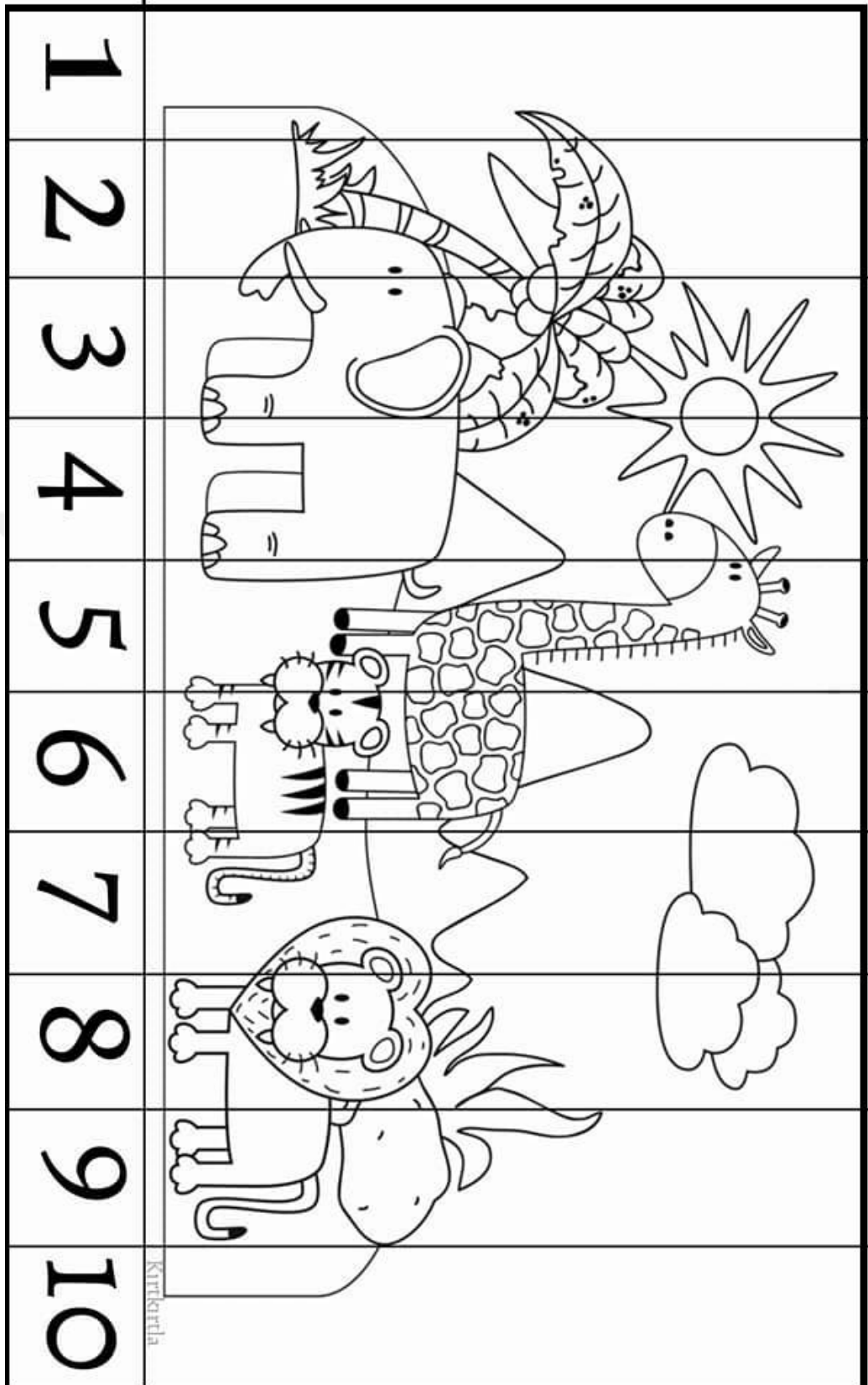
- Kitabıma göre, Cebrail şu anda makamında değil; yeryüzünde, ne yerde ne gökte; şu anda tam da burada. Hatta... hatta diyebilirim ki Cebrail sensin!

Derler ki Cebrail Lokman'ın kara kaplı kitabından (10)_____ ve şöyle bir dokunmuş. Kara kaplı kitap darmadağın olmuş, yapraklarının çoğu savrulup gitmiş. Lokman Hekim'in elinde sadece birkaç yaprağı kalmış.

İşte derler ki, eğer Lokman Hekim, ilacını yapabilse imiş, insanlar ölüm nedir bilmeyecekmiş. Bugünkü ilaçlar da Lokman Hekim'in elinde kalan o birkaç yaprakta yazılı olan ilaçlar imiş.”

Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

(Düzenlenmiştir.)

Kaynak: <https://boyama.technics-goods.info/2018/02/en-iyi-secim-okul-oncesi-puzzle-boyama.html>, (e.t: 08.06.2019)

EK-9 Ders Planı Örneği-9

BÖLÜM I :

Dersin adı	TÜRKÇE
Sınıf	4
Temanın Adı/Metnin Adı	Sihirli Çoraplar (Öyküleyici Dinleme Metni) “Sıraya Koy Tahmin Et Oyunu”
Konu	Dinlediğini Anlama
Önerilen Süre	1 ders saati
Kazanım	DİNLEME/İZLEME: T.4.1.4. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında çıkarımda bulunur.
Öğrenme-Öğretme-Yöntem ve Teknikleri	Eğitsel Oyunla Öğretim Yöntemi-Soru Cevap- Anlatım-
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Daha önceden belirlenmiş poşetlenmiş ve zımbalanmış metin parçaları Boş bir kâğıt

BÖLÜM II:

ÖĞRETME-ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ:	
Giriş Etkinlikleri	Öğretmen, “Bugün sizlerle yine çok keyifli bir dinleme etkinliği yapacağız. Bu etkinliğimizde sizlere bir nineciğin masalını okuyacağım. Bu masalı çok dikkatli dinlemeli ve oyunumuz için birazdan vereceğim yönergelere çok dikkat etmelisiniz.” der.

Gelişme Etkinlikleri

- ✓ Öğretmen sınıfı 6 kişilik gruplara ayırır. Gruplar isterlerse kendilerine isim verebilirler.
- ✓ Öğretmen, gruplara karışık halde bölümlere ayrılmış ve her bir bölüm ayrı ayrı zımbalanmış-poşetlenmiş metin parçaları dağıtır. Dağıtılan metinlerin sonuç bölümü bulunmamaktadır. Tüm gruplara verilen hikâye aynıdır.
- ✓ Öğretmen her bir gruptan bir okuyucu seçmesini ister.
- ✓ Öğretmen öğrencilere şu yönergeyi verir: “ Poşetleri ve poşetlerin içerisinden çıkacak her bir zımbalı metni çok dikkatli açmalısınız. Kâğıtları açtıktan sonra, daha önceden belirlediğiniz bir arkadaşınız metnin bölümlerini sizlere sessizce okumalı, sizlerde onu dikkatle dinlemelisiniz. Metindeki olayları oluş sırasına göre hep birlikte koymalısınız. Metinleri oluş sırasına koyan gruplar önünüzdeki boş bir kâğıda, hikâyenin sonuç bölümünü tahmin edip yazmalısınız. Süreniz 30 dakikadır. “
- ✓ Belirlenen zamanın sonunda gruplar tahminlerini okurlar.
- ✓ Öğretmen metnin tamamını okur, tüm gruplar dinler.
- ✓ Metnin sonucunu doğru tahmin eden grup oyunu kazanır.

Sonuç Etkinlikleri: Öğrenciler metinle ilgili birbirlerine 5N 1K soruları sorarlar.

Metnin başlığını tahmin etmeleri istenir.

SİHİRLİ ÇORAPLAR (Öğretmen Metni) (Yenel, 2017, s. 77-80)

“Köylerden bir köy varmış. Evlerinin kapısı gıcırdak mı gıcırdak, pençeleri kıpırdak mı kıpırdak. Rüzgâr esmiş, “güm” demiş, yel çıkmış “çat” demiş. Yağmur yağmış damlarından “şor” demiş. Gözsüzü görmüş, kulaksızı duymuş, tavukları kerevete kurulmuş. Karıncaları ip atlar, kara koçları düğün eder, cırcırböcekleri tahıl toplarmış. Yollarında da çocuklar çelik çomak oynayadursun biz gelelim masalımıza.

Bu köyde ninelerden bir nine varmış. Renkli renkli, desenli çoraplar örer; satmak için pazara getirirmiş. Günlerden bir gün, ninecik böğürtlenin gölgesinde bağdaş kurup oturmuş. Çocuklar için bir çift çorap örüyormuş. Yanı başında bir ses duymuş. Nine bir sağa bakmış bir sola, bir yukarıya bakmış bir de aşağıya. Sesin nereden geldiğini anlayamamış. Yerinden şöyle bir doğrulup kulak vermiş. Kulaklarına inanmamış:

“Ör bu çorapları güzelce,

Onları giyen birisine

Bereket getirsin, diye

Dilekleri olsun, diye

Söyleme sihirli, diye.”

Ses, iyilik perisinin sesiymiş. Ama bu bildiğiniz peri kızlarından değilmiş. Bu, peri oğluymuş. Ninecik, çorapların sihirli olduğunu duyunca şaşakalmış. Bir çile yün, su olup akmış. Nine çorapları çabucak örüvermiş. Bitirince bağına basmış, sevip okşamış. Onlara türkü söylemiş:

“Sizi giyen çocuk,

Gökler dolusu sevinecek.

Sihirli olduğu bilinmeyecek.”

Ertesi gün pazara gitmiş. Tezgâhına özenle yerleştirmiş çorapları. Müşterilerden bini gelmiş, bini gitmiş ama hiçbiri sihirli çoraplara alıcı olmamış. Çoraplar büzüldükçe büzülmüş, üzüldükçe üzülmüşler. “Bugün kimse çorap almayacak.” diye düşünmeye başlamışlar. “Biz, küçük bir çocuğun hem ayaklarını hem kalbini ısıtmak istiyoruz.” diye konuşmuşlar kendi aralarında.

Nine, gün boyunca bir türkü tutturmuş:

“Topukları al yünden,

İlmekleri umuttan,

Korur giyeni soğuktan,

Bolluk getirir hiç yoktan.”

Kimseler durup da düşünmemiş ninenin türküsünün anlamını.

Derken gün, güneşi kovalamış. İşte o zaman akça pakça bir hanım gelip çorapları alıvermiş. Ninecik “Sattım yok pahasına, derman olsun derdine.” demiş ya hanım hiçbir şey anlamamış ninenin söylediklerinden.

Çoraplar pazar çantasının dibinde mutluluktan uçuyorlarmış. Biri ötekine: “Merak ediyorum, bizi giyecek çocuk nasıl biri acaba?” diye sormuş. Öteki de merak içindeymiş. Konuşa konuşa evin yolunu tutmuşlar. Hanım, eve varınca pazardan aldıklarını çantasından çıkarmış. Ama unutmuş çantanın dibindeki çorapları. Çoraplar buna çok üzölmüşler. Çantanın dibinde sıkıntı basmış içlerini ya ne yapsınlar?

Tam üç gün sonra hanım, bir de bakmış, kızının yüzü gözü kızarmış ağlamaktan. “Neyin var kızım?” diye sormuş. Kız, umutsuzluk içinde “Bugün arkadaşımın doğum günü ama benim ona armağan edecek hiçbir şeyim yok.” diye sızlanmış. Annesinin aklına pazar çantasının dibinde unuttuğu çoraplar gelivermiş. “Üzölme, ondan kolay ne var, istediğin bu olsun.” demiş. Bir koşu pazar çantasını getirmiş, içinden çorapları çıkarmış. Bir de güzel paket yapmış. Çorapların yüzü gülüyormuş artık. Kız, yel olup gitmiş arkadaşının evine. Vermiş armağanını sevinçle. Arkadaşı tombul elleriyle sabırsızlıkla açıp paketi, şöyle bir süzmüş içindekini. “Bu ne biçim armağan?” diye düşünmüş. Ne dudakları gülümsemiş ne de bir teşekkür etmiş. Çorapları oyuncak sepetinin içine fırlatıp atmış. Oyuncaklar yeni arkadaşlarına çok ilgi göstermişler. Kolu kırık bebek:

“Hoş geldiniz arkadaşlar. Bu sepette aklınıza gelebilecek her şey bulunur ama hepimiz kırık dökük durumdayız.” demiş.

Çoraplar şaşkınlıkla:

“Neden kırık her yanınız? Geçmiş olsun hepinize.” demişler.

“Birkaç gün geçince sizin de bir yerleriniz sökülür, yırtılır. O zaman anlarsınız neden kırık olduğumuzu. Bu evin çocuğu çok yaramazdır.” Sihirli çoraplar birbirlerine sarılıp kırk gün kırk gece bu sepetin içinde konaklamış, kırık dökük oyuncaklarla arkadaşlık etmişler. Kırk birinci gün çocuğun annesinin aklına oyuncak sepetini toplamak gelmiş. Sihirli çorapları bulunca açmış ağzını yummuş gözünü. Çorapların burada ne aradığını sormuş kızına. Kız çorapları anımsamıyormuş bile. Çoraplar oyuncaklarla kucaklaşmadan bir el onları sepetten çekip çıkarmış. Bu el çocuğun annesinin eliymiş. Çocuk somurtmuş:

“Beğenmedim, giymem de giymem.” diye tutturmuş. Annesi ne diller dökmüş ama kızının fikrini değiştirememiş. Kadıncağız bir de bakmış mahallenin yeni gelini kapının önünden geçiyor.

“Gelin hanım, gelin hanım! Bir gün çocukların olur, giydirirsin. Al, bu çoraplar senin olsun?” deyip çorapları verivermiş. Yeni gelin buna çok sevinmiş. Doğacak çocuklarını hayal etmiş. O da çoraplar, bereler örmeyi seven biriymiş ama ömründe böyle güzelini örmemişmiş. Sihirli çorapları evine götürüp ördüğü çorapların durduğu sandığın içine saklamış. Burası çok karanlıkmiş. Çoraplar çaresiz yeni sahiplerini bekleyeceklermiş.

Günlerden bir kara gün yerler sarsılmış, denizler yükselmiş. Karanlıklar çoğalmış. Gemiler karaya oturmuş. Dağ, taş, deniz, gök birbirine karışmış. Ülkenin bir bölümü ören yerine dönmüş. Evsiz barksız kalmış insanlar. Evi barkı olanlar, koşup yardım etmişler onlara. Giysiler, yiyecekler göndermişler. Ülkede yaşanan bu acı, yeni gelinin yüreğine işlemiş. Açmış sandığını başlamış karıştırmaya ördüğü bereleri, atkıları, eldivenleri sandıktan çıkarıp doldurmuş bir kutuya. Sihirli çorapları da evirip çevirmiş sonra koyuvermiş diğerlerinin yanına. Kutuyu göndermiş evsiz barksız çocuklara.

Kutu az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Varmış sonunda acılı insanlara. Kutuyu görünce acıyı unutup sevinip bayram etmişler. Kırk yürek, kutuyu gönderene teşekkür edip dil dökmüş. Hemencecik hepsini bölüşmüşler. Derken sihirli çoraplar da Eylül kızın kısmetine düşmüş. Eylül kızın ayakları o kadar çok üşüyormuş ki çorapları eline aldığı gibi ayağına geçirivermiş. Yüreğinden öyle bir ılıkılık geçmiş ki güneş içine doğdu sanmış. Ayakları da

ısınıvermiş. Eylül kız, çorapları çok sevmiş. Sadece yıkanmaları gerektiğinde çıkarıyormuş.

Eylül kızın bütün dilekleri kısa sürede gerçekleşmiş. Başları dardan kurtulmuş. Eskisinden daha güzel bir evleri olmuş. Derdinin dermanının sihirli çorapları olduğunu asla bilememiş, anlayamamış. Yaşadıkları kötü günler geride kalmış. Dünya tam üç kez güneşin etrafında dönmüş.

Sihirli çoraplar artık Eylül kıza küçük geliyormuş. Annesi çorapları minik bir kutuya koyup kaldırmış. Sihirli çoraplar başka bir çocuğun hayallerini gerçekleştirmek için minik, beyaz kutunun içinde beklemeye başlamış. Bundan böyle size armağan edilen al topuklu çoraplara dikkat edin! Sihirli çoraplar olabilir!”

Mavisel YENER

Çocuk Edebiyatı

(Düzenlenmiştir.)

Gruplar İçin Metnin Parçaları

“Köylerden bir köy varmış. Evlerinin kapısı gıcırdak mı gıcırdak, pençeleri kıpırdak mı kıpırdak. Rüzgâr esmiş, “güm” demiş, yel çıkmış “at” demiş. Yağmur yağmış damlarından “şor” demiş. Gzsüzü görmüş, kulaksızı duymuş, tavukları kerevete kurulmuş. Karıncaları ip atlar, kara koçları düğün eder, cırcırböcekleri tahıl toplarmış. Yollarında da çocuklar elik omak oynayadursun biz gelelim masalımıza.

Bu köyde ninelerden bir nine varmış. Renkli renkli, desenli çoraplar örer; satmak için pazara getirirmiş. Günlerden bir gün, ninecik böğürtlenin gölgesinde bağdaş kurup oturmuş. Çocuklar için bir çift çorap örüyormuş. Yanı başında bir ses duymuş. Nine bir sağa bakmış bir sola, bir yukarıya bakmış bir de aşağıya. Sesin nereden geldiğini anlayamamış. Yerinden şöyle bir doğrulup kulak vermiş. Kulaklarına inanamamış:

“Ör bu çorapları güzelce,
Onları giyen
birisine Bereket
getirsin, diye
Dilekleri olsun,
diye Söyleme
sihirli, diye.”

“Ses, iyilik perisinin sesiymiş. Ama bu bildiğiniz peri kızlarından değilmiş. Bu, peri oğluymuş. Ninecik, orapların sihirli olduğunu duyunca şaşakalmış. Bir ile yün, su olup akmış. Nine orapları çabucak örüvermiş. Bitirince bağrına basmış, sevip okşamış. Onlara türkü söylemiş:

“Sizi giyen ocuk,
Gökler dolusu sevinecek.
Sihirli olduğu bilinmeyecek.”

“Ertesi gün pazara gitmiş. Tezgâhına özenle yerleştirmiş çorapları. Müşterilerden bini gelmiş, bini gitmiş ama hiçbiri sihirli çoraplara alıcı olmamış. Çoraplar büzüldükçe büzülmüş, üzüldükçe üzölmüşler. “Bugün kimse çorap almayacak.” diye düşünmeye başlamışlar. “Biz, küçük bir çocuğun hem ayaklarını hem kalbini ısıtmak istiyoruz.” diye konuşmuşlar kendi aralarında. Nine, gün boyunca bir türkü tutturmuş:

“Topukları al yünden, İlmekleri umuttan,
Korur giyeni soğuktan, Bolluk getirir hiç yoktan.”
Kimseler durup da düşünmemiş ninenin türküsünün anlamını.”

“ Derken gün, güneşi kovalamış. İşte o zaman akça pakça bir hanım gelip çorapları alıvermiş. Ninecik “Sattım yok pahasına, derman olsun derdine.” demiş ya hanım hiçbir şey anlamamış ninenin söylediklerinden.

Çoraplar pazar çantasının dibinde mutluluktan uçuyorlarmış. Biri ötekine: “Merak ediyorum, bizi giyecek çocuk nasıl biri acaba?” diye sormuş. Öteki de merak içindeymiş. Konuşa konuşa evin yolunu tutmuşlar. Hanım, eve varınca pazardan aldıklarını çantasından çıkarmış. Ama unutmuş çantanın dibindeki çorapları. Çoraplar buna çok üzölmüşler. Çantanın dibinde sıkıntı basmış içlerini ya ne yapsınlar?”

“Tam üç gün sonra hanım, bir de bakmış, kızının yüzü gözü kızarmış ağlamaktan. “Neyin var kızım?” diye sormuş. Kız, umutsuzluk içinde “Bugün arkadaşımın doğum günü ama benim ona armağan edecek hiçbir şeyim yok.” diye sızlanmış. Annesinin aklına pazar çantasının dibinde unuttuğu çoraplar gelivermiş. “Üzölme, ondan kolay ne var, istediğin bu olsun.” demiş. Bir koşu pazar çantasını getirmiş, içinden çorapları çıkarmış. Bir de güzel paket yapmış. Çorapların yüzü gülüyormuş artık. Kız, yel olup gitmiş arkadaşının evine. Vermiş armağanını sevinçle. Arkadaşı tumbul elleriyle sabırsızlıkla açıp paketi, şöyle bir süzmüş içindekini. “Bu ne biçim armağan?” diye düşünmüş. Ne dudakları gülümsemiş ne de bir teşekkür etmiş. Çorapları oyuncak sepetinin içine fırlatıp atmış. Oyuncaklar yeni arkadaşlarına çok ilgi göstermişler. Kolu kırık bebek:”

“Hoş geldiniz arkadaşlar. Bu sepette aklınıza gelebilecek her şey bulunur ama hepimiz kırık dökük durumdayız.” demiş. Çoraplar şaşkınlıkla:

“Neden kırık her yanınız? Geçmiş olsun hepinize.” demişler.

“Birkaç gün geçince sizin de bir yerleriniz sökülür, yırtılır. O zaman anlarsınız neden kırık olduğumuzu. Bu evin çocuğu çok yaramazdır.” Sihirli çoraplar birbirlerine sarılıp kırk gün kırk gece bu sepetin içinde konaklamış, kırık dökük oyuncaklarla arkadaşlık etmişler. Kırk birinci gün çocuğun annesinin aklına oyuncak sepetini toplamak gelmiş. Sihirli çorapları bulunca açmış ağzını yummuş gözünü. Çorapların burada ne aradığını sormuş kızına. Kız çorapları anımsamıyormuş bile. Çoraplar oyuncaklarla kucaklaşmadan bir el onları sepetten çekip çıkarmış. Bu el çocuğun annesinin eliymiş. Çocuk somurtmuş:”

“Beğenmedim, giymem de giymem.” diye tutturmuş. Annesi ne diller dökmüş ama kızının fikrini değiştirememiş. Kadıncağız bir de bakmış mahallenin yeni gelini kapının önünden geçiyor.

“Gelin hanım, gelin hanım! Bir gün çocukların olur, giydirirsin. Al, bu çoraplar senin olsun?” deyip çorapları verivermiş. Yeni gelin buna çok sevinmiş. Doğacak çocuklarını hayal etmiş. O da çoraplar, bereler örmeyi seven biriymiş ama ömründe böyle güzelini örmemişmiş. Sihirli çorapları evine götürüp ördüğü çorapların durduğu sandığın içine saklamış. Burası çok karanlıkmiş. Çoraplar çaresiz yeni sahiplerini bekleyeceklermiş.

Günlerden bir kara gün yerler sarsılmış, denizler yükselmiş. Karanlıklar çoğalmış. Gemiler karaya oturmuş. Dağ, taş, deniz, gök birbirine karışmış. Ülkenin bir bölümü ören yerine dönmüş. Evsiz barksız kalmış insanlar. Evi barkı olanlar, koşup yardım etmişler onlara. Giysiler, yiyecekler göndermişler. Ülkede yaşanan bu acı, yeni gelinin yüreğine işlemiş. Açmış sandığını başlamış karıştırmaya ördüğü bereleri, atkılarını, eldivenleri sandıktan çıkarıp doldurmuş bir kutuya. Sihirli çorapları da evirip çevirmiş sonra koyuvermiş diğerlerinin yanına. Kutuyu göndermiş evsiz barksız çocuklara.”

Masalın devamını buraya yazabilirsiniz:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

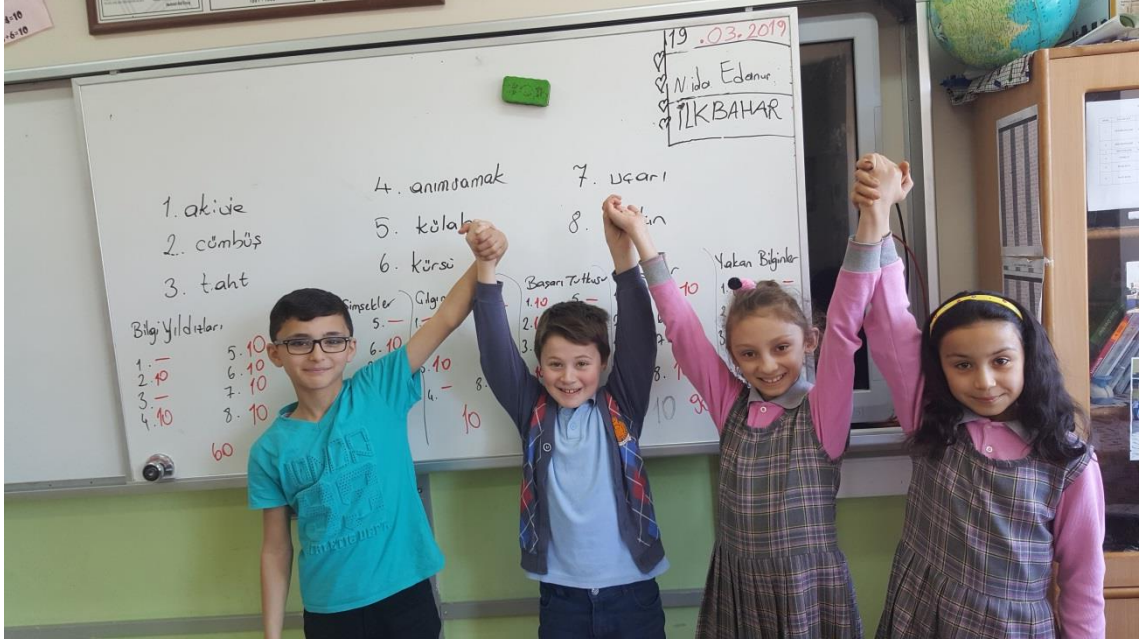
.....

EK-10 Eğitsel Oyunlarla İlgili Fotoğraflar

EK-11 Resmi İzin Yazıları

T.C.
ORDU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 18802389-44-E.2618208
Konu : Araştırma İzni

06.02.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
22.08.2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) Ordu Üniversitesi Rektörlüğünün 22.01.2019 tarihli ve 321795 sayılı yazısı.

Ordu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı 15530800015 numaralı yüksek lisans öğrencisi Özlem ANGIN'ın "Eğitsel Oyun Temelli Dinlediğini Anlama Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Başarısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi" adlı çalışması Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda incelenmiş olup uygulanmasında sakınca görülmemiştir.

Söz konusu çalışmanın Ordu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı 15530800015 numaralı yüksek lisans öğrencisi Özlem ANGIN tarafından; eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak, uygulamalarda olur ekinde yer alan mühürlü formun kullanılması, öğrencilere ait çalışmaların veli izni doğrultusunda ve elde edilen verilerin herhangi bir haber, resmi özel web sayfaları, yerel ve ulusal basında paylaşılması kaydıyla, İlimiz, Gököy İlçesi Hürriyet İlkokulu 4.sınıf öğrencilerine 2018 - 2019 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde okul ve kurum müdürlüğünün sorumluluğunda gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olur 'larınıza arz ederim.

Mustafa ÖZTÜRK
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek : Anket Formu (16 Sayfa)

OLUR
06.02.2019

Kutlu Tekin BAŞ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres: Saray Mah. Ulu Konak Cad.No:5 52089 Altınordu/ORDU
Dahili : 1431
Elektronik Ağ: ordu.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme52@meb.gov.tr

Bilgi için: Mustafa KURUL VHKİ (Strateji Geliştirme Şub.Müd.)

Tel: 0 (452) 223 16 29

Faks: 0 (452) 225 01 44

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3384-94bf-35f9-84c6-ea60 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ORDU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 18802389-44-E.2710705
Konu : Araştırma İzni

07.02.2019

ORDU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
22.08.2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25
b) 22.01.2019 tarih ve 321795 sayılı yazımız.
c) 06.02.2019 tarihli ve 2618208 sayılı olur.

İlgi (b) yazınız ekinde yer alan araştırma ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda incelenmiş ve söz konusu çalışmanın eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak, uygulamalarda olur ekinde yer alan mühürlü formun kullanılması, elde edilen verilerin ve kişisel bilgilerin herhangi bir haber, resmi özel web sayfaları, yerel ve ulusal basında paylaşılması kaydıyla ilgi (c) olur'la uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Kutlu Tekin BAŞ
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : İlgi (c) olur ve Mühürlü
Araştırma Formu (16 Sayfa)

Bilgi : Gölköy Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Adres: Saray Mah. Ulu Konak Cad.No:5 52089 Altınordu/ORDU
Dahili : 1431
Elektronik Ağ: ordu.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme52@meb.gov.tr

Bilgi için: Mustafa KURUL VHKİ (Strateji Geliştirme Şub.Müd.)

Tel: 0 (452) 223 16 29
Faks: 0 (452) 225 01 44

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1c4c-bb11-3d3d-9b59-d313 kodu ile teyit edilebilir.

EK-12 Ölçek Kullanım İzni

Özlem Angın <ozlem1985@gmail.com>

Ölçek Örneği Talebi

3 ileti

Özlem Angın <ozlem1985@gmail.com>
Alıcı: berkerbulut@adu.edu.tr

7 Ocak 2019 15:21

Sayın Hocam, ben Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans yapmaktayım. Dinleme becerisinin geliştirilmesi ile ilgili tez yazmaktayım. 2013 yılında hazırlamış olduğunuz ETKİN DİNLEME EĞİTİMİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA, OKUDUĞUNU ANLAMA VE KELİME HAZİNESİ ÜZERİNE ETKİSİ İ adlı tezinizde sözü geçen ölçekleri(dinlediğini anlama ve okuduğunu anlama)çalışmamda kullanmak istiyorum. Bu konuda izninizi talep ediyorum.Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

BERKER BULUT <berkerbulut@adu.edu.tr>
Alıcı: Özlem Angın <ozlem1985@gmail.com>

7 Ocak 2019 15:33

Merhabalar Özlem Hocam,

Bahsettiğiniz testleri kaynak göstermek koşulu ile çalışmanız için kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur.

Başarılar dilerim.

Özlem Angın <ozlem1985@gmail.com>, 7 Oca 2019 Pzt, 15:21 tarihinde şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

Özlem Angın <ozlem1985@gmail.com>
Alıcı: BERKER BULUT <berkerbulut@adu.edu.tr>

7 Ocak 2019 15:39

İlginiz ve yardımınız için çok teşekkür ederim. Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

BERKER BULUT <berkerbulut@adu.edu.tr>, 7 Oca 2019 Pzt, 15:33 tarihinde şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Özlem ANGIN
Doğum Yeri-Tarihi	Şişli-15.02.1985
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Eylül,2007- Ocak,2011: Van/Özalp-M.E.B. Karasu İlkokulu Ağustos,2011-Halen devam ediyor: Ordu/Gölköy-M.E.B. Hürriyet İlkokulu
İletişim	
E-Posta Adresi	ozlem1985@gmail.com
Tarih	